Nota van beantwoording

- Deelregionale Proposities MRA Agenda 2025 – 2028
- Van de huidige MRA Agenda naar de nieuwe MRA Agenda

Vastgesteld in de Algemene Vergadering Metropoolregio Amsterdam
Datum 22 maart 2024

metropool regioamsterdam

Strawinskylaan 1779 (WTC, I-toren)
1077 XX Amsterdam

info@metropoolregioamsterdam.nl
www.metropoolregioamsterdam.nl

Inhoudsopgave

1. Toelichting 3
2. Overzicht Ambities nieuwe MRA Agenda 4

A. Deelregionale proposities en proposities van de Platforms 5

3. Zaanstreek - Waterland 5
4. Almere – Lelystad 20
5. Gooi- en Vechtstreek 28
6. Amstelland - Meerlanden 31
7. Zuid Kennemerland 37
8. IJmond 45
9. Amsterdam 51
10. Provincie Noord – Holland 60
11. Platform Economie 66
12. Platform Ruimte 78
13. Platform Mobiliteit 92

B. Van de huidige agenda naar de nieuwe Agenda 98

1. Toelichting

We zijn momenteel druk bezig om een nieuwe MRA Agenda op te stellen, voor de periode 2025 – 2028. Elk proces om tot een nieuwe MRA Agenda te komen is uniek. Ditmaal is gekozen voor een proces op basis van deelregionale proposities: elke deelregio van de MRA heeft een propositie geschreven met daarin onderwerpen of thema's die voor die deelregio belangrijk zijn in de nieuwe MRA Agenda. Ook hebben de drie platforms een propositie aangeleverd voor de nieuwe MRA Agenda. In deze nota van beantwoording maken we inzichtelijk hoe deze proposities zijn vertaald naar de 80% versie van de nieuwe MRA Agenda.

Daarvoor is in **deel A** van deze nota van beantwoording per propositie puntsgewijs inzichtelijk gemaakt wat er in de propositie staat, en is vervolgens per punt omschreven of en hoe dit een plek krijgt in de nieuwe MRA Agenda.

De nieuwe MRA Agenda krijgt een andere structuur dan de huidige MRA Agenda. De MRA Agenda 2016 – 2020 bestond uit een verzameling van meer dan 50 acties. In de huidige MRA Agenda zijn 16 uitvoeringslijnen opgenomen, onderverdeeld in vier bestuurlijke opdrachten. De nieuwe MRA Agenda voor 2025 – 2028 is opgebouwd uit ambities, die we concreet proberen te maken door ook te benoemen waaraan we afmeten of de ambities zijn gerealiseerd. Dit geeft richting aan acties, projecten of programma's die we uit moeten voeren om aan de realisatie van de ambities te werken. De acties, projecten of programma's maken zelf geen onderdeel uit van de MRA Agenda: deze landen in een Meerjarig Uitvoeringsprogramma, dat als sturingsinstrument kan worden gebruikt door de Platforms en het Bestuur. Om inzichtelijk te maken hoe de huidige agenda zich verhoudt tot de nieuwe agenda, is in **deel B** van deze nota van beantwoording ook omschreven hoe de huidige uitvoeringslijnen zijn meegenomen in de ambities of straks moeten landen in het meerjarig uitvoeringsprogramma.

In de nota van beantwoording is de inhoud uit de proposities beknopt en puntsgewijs weergegeven, om de beknoptheid en leesbaarheid van deze nota van beantwoording te vergroten.

Het werken met deelregionale proposities en de proposities van de platforms heeft een rijker en hopelijk breed gedragen eerste versie van de nieuwe MRA Agenda opgeleverd. Dat was niet mogelijk geweest zonder al het harde werk en de nodige afstemming die hiervoor in de deelregio's en de platforms heeft plaatsgevonden. Het Bestuur van de MRA heeft hier grote waardering voor.

2. Overzicht ambities nieuwe MRA Agenda

Hieronder treft u een overzicht van de ambities zoals deze zijn geformuleerd voor de 80% versie van de nieuwe MRA Agenda. In deze nota van beantwoording refereren we bij de ingebrachte punten aan de (nummers van) deze ambities.

Ambities

1. We willen een klimaat neutrale en circulaire regio zijn in 2050

2. We versterken de (digitale) concurrentie- en innovatiekracht van de MRA om bij te dragen aan de transities die nodig zijn

3. We willen tekorten op de arbeidsmarkt verminderen en toekomstbestendig werk bieden aan huidige en nieuwe inwoners, waardoor zij zich kunnen (blijven) ontwikkelen (door een optimale aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt)

4. We willen voldoende, passende, bereikbare en toekomstbestendige werklocaties in de nabijheid van (potentiële) werkenden

5. We willen leefbare steden en dorpen met voldoende, betaalbare, bereikbare en toekomstbestendige woningen in een gezonde leefomgeving

6. We behouden en (waar mogelijk) versterken de kwaliteit van ons landschap en cultuurhistorisch erfgoed

7. We willen dat het (inter)nationale toerisme en de recreatie mogelijkheden bijdragen aan de leef kwaliteit van al onze inwoners

8. We willen dat eenieder zich op een duurzame en betaalbare wijze kan verplaatsen binnen de MRA en dat al het logistieke vervoer duurzaam is. Onze (inter)nationale connectiviteit verduurzamen we

A. Deelregionale Proposities en proposities van de platforms

3. Zaanstreek - Waterland

Algemeen
In de propositie van Zaanstreek Waterland geven de gemeenten uit deze deelregio aan de MRA nodig te hebben om het gesprek aan te gaan over de ongelijke ontwikkeling binnen de MRA. Het gesprek moet worden gevoerd over het maken van keuzes over de schaarse ruimte, tekorten aan arbeidskracht en energie. Dit om een toekomstbestendige en evenwichtige meerkernige Metropool waarin plaats is voor iedereen te borgen. Zaanstreek-Waterland biedt aan samen deze handschoen op te pakken, en zicht en vat te krijgen op de groeiende kloof tussen onderwijs en arbeidsmarkt, de uitdagingen in het vinden van een passend onderkomen voor iedereen, en de sociaaleconomische verschuivingen met in het bijzonder de betekenis hiervan voor het landelijk gebied. Zij schetsen in de propositie hoe het succes en de ambitie van de MRA ook een risico in zich heeft dat een deel van de bevolking achterblijft: nu is het moment om het idee van de brede welvaart tastbaar te maken, en hiervan werkelijk een speerpunt te maken.

Reflectie
Deze hoofdlijn uit de propositie van Zaanstreek Waterland deelt het MRA Bestuur. Het begrip brede welvaart is het uitgangspunt voor alle 7 ambities uit de nieuwe MRA Agenda. Hoe we dat concreet vorm gaan geven operationaliseren we in het Meerjarig Uitvoeringsprogramma, maar vast staat dat de keuzes die we binnen of tussen ambities maken moeten bijdragen aan het verbeteren van de brede welvaart. Ook het begrip 'meerkernigheid' waar aan gerefereerd wordt in de propositie blijft een centrale plaats houden in de MRA Agenda en de NOVEX uitvoeringsstrategie. Bij de keuzes die we binnen of tussen de ambities maken redeneren we vanuit de meerkernigheid uit ons verstedelijkingsconcept, om zo de ontwikkeling binnen de MRA gelijkmatiger te sturen.

In onderstaand overzicht wordt inzichtelijk gemaakt hoe alle losse inhoudelijke punten uit de propositie een plek hebben gekregen in de nieuwe MRA Agenda.

3.1 Het belangrijkste is om het gesprek aan te gaan over de ongelijke ontwikkeling in de MRA

Plek in de nieuwe MRA Agenda: In de nieuwe MRA Agenda krijgt Brede Welvaart een centrale plek, evenals het begrip 'meerkernigheid' uit het Verstedelijkingsconcept van de MRA. Beide begrippen raken sterk aan dit punt over ongelijke ontwikkeling: ons inziens zal daarmee het gesprek over dit punt breed en diepgaand gevoerd worden.

3.2 Het gesprek moet worden gevoerd over het maken van keuzes over de schaarse ruimte, tekort aan arbeidskracht en energie

Plek in de nieuwe MRA Agenda: In hoofdstuk 1 van de nieuwe MRA Agenda wordt ingegaan op het maken van keuzes. Verder raakt dit punt aan ambitie 3 (tekorten op de arbeidsmarkt) en ambitie 1 (klimaat neutrale regio), waarbij we opmerken dat de tekorten aan arbeidskracht en energie invloed hebben op vrijwel alle ambities. Welke keuzes we moeten maken, en wat daarbij de opties en de daarmee samenhangende gevolgen zijn zal op veel punten in de komende jaren scherper in beeld moeten worden gebracht.

3.3 De steden in de MRA moeten zich complementair aan elkaar ontwikkelen

Plek in de nieuwe MRA Agenda: In de nieuwe MRA Agenda krijgt Brede Welvaart een centrale plek, evenals het begrip 'meerkernigheid' uit het Verstedelijkingsconcept van de MRA. Beide begrippen raken sterk aan dit punt over complementariteit. Ook komt het aan bod bij bijvoorbeeld ambitie 4 (werklocaties), ambitie 5 (woningen) en dan met name in de keuzes die hier gemaakt moeten gaan worden en hoe we dit uitwerken in het Meerjarig uitvoeringsprogramma.

3.4 We vinden samenwerking belangrijk met inwoners, ondernemers, waterschappen, natuur- en milieuorganisaties, energiebedrijven en overheden.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: De ambities die in de nieuwe MRA Agenda worden opgenomen vinden we als samenwerkende overheden belangrijk als stip op de horizon, maar we beseffen ons ook dat we ze niet alleen kunnen realiseren. Bij alle ambities is samenwerking nodig met partners uit het bedrijfsleven, kennisinstellingen, sociaal-maatschappelijke instellingen, waterschappen, de Rijksoverheid en Europese partners, in wisselende coalities, afhankelijk van het onderwerp. Hoe we dit operationaliseren krijgt straks vorm in het meerjarig uitvoeringsprogramma. Samenwerking met inwoners is daarbij nog een spannende, waar op korte termijn geen actieve rol voor de MRA lijkt weggelegd.

3.5 De toekomstige investeringen zijn zo groot, ongeacht de keuzes die gemaakt worden, dat nationale betrokkenheid noodzaak is.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: En niet alleen nationale betrokkenheid, maar ook internationale betrokkenheid. We verstevigen daarom ook de samenwerking richting Europa. Voor elk van de ambities maken we in de uitwerking in het Meerjarig Uitvoeringsprogramma inzichtelijk of en zo ja hoe we moeten samenwerken richting Den Haag of Brussel.

3.6 Krachtige inzet op een toekomstbestendige en duurzame samenleving als 'het nieuwe normaal'

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt past heel goed bij ambitie 1 (klimaat neutrale en circulaire regio). Daarnaast staat het begrip 'Brede Welvaart' centraal bij alle ambities van de MRA Agenda; alles wat we straks doen moet bijdragen aan het versterken van de brede welvaart. Dat houdt ook in dat de keuzes die we nu maken, niet ten koste gaan van mensen elders of toekomstige generaties. Daarmee is de toekomstbestendigheid en duurzaamheid als criterium bij het maken van keuzes goed geborgd.

3.7 De 17 Sustainable Development Goals van de VN bieden een uitstekende leidraad, waarbij het aan de MRA is om de toepassing en resultaten adequaat te duiden.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: De definitie van Brede Welvaart zoals het CBS die hanteert, en de MRA deze heeft overgenomen in de Economische Verkenningen van de MRA (EVMRA) sluiten goed aan bij de SDG's van de VN. Omdat we voor de EVMRA reeds gebruik maken van de CBS methodiek en bijbehorende indicatoren houden we daar aan vast.

3.8 Vanuit de MRA moeten we aandacht hebben en lobbyen voor een evenwichtige en gezonde relatie tussen de regio's, tussen steden en landelijk gebied en tussen de MRA en de omliggende regio's.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt past goed bij het begrip meerkernigheid uit de Verstedelijkingsstrategie. In het verstedelijkingsconcept dat we hanteren voor de NOVEX is veel aandacht voor de relatie tussen steden en landelijk gebied in de MRA en de relatie tussen de MRA en de omliggende regio's. In de uitwerking van de MRA Agenda in het Meerjarig Uitvoeringsprogramma zorgen we dat de meerkernigheid ook goed geborgd wordt. Richting met name Den Haag maken we ons hard voor 'elke regio telt', waarbij ook de relatie tussen stad en landelijk gebied benadrukt wordt.

3.9 Met de uitdagingen en kansen in het landelijk gebied heeft Zaanstreek-Waterland als groene deelregio wel baat bij ruime (inhoudelijke en financiële) ondersteuning. Indien het samen optrekken in MRA-verband daarbij helpend is, voor bijvoorbeeld lobby en het gesprek met het Rijk, ondersteunt de deelregio Zaanstreek-Waterland dit.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Zie toelichting bij 3.4. Samenwerking in de lobby richting Rijk en Europa staat scherp op te netvlies en is bij vrijwel alle ambities van belang.

3.10 Meer evenwicht te creëren tussen wonen en werken, maar ook evenwicht in de ontwikkeling van de Metropoolregio Amsterdam als geheel.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Zie toelichting bij 3.1. Daarnaast past dit punt goed bij ambitie 4 (werklocaties) en ambitie 5 (woningen).

3.11 Spreiding van economische ontwikkeling en bedrijvigheid om eenzijdige pendelstromen te verminderen / het creëren van ruimte voor bedrijvigheid op de meest passende locaties, ruimte voor meer werkgelegenheid / ontwikkeling gemengde woon-werkgebieden met vele duizenden nieuwe arbeidsplaatsen.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Deze punten worden goed ondervangen door ambitie 4 (werklocaties).

3.12 We willen graag een betere match tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt / concrete samenwerking in MRA verband op onderwijs & arbeidsmarkt, zowel vanuit werkgevers perspectief als vanuit onze inwoners / aandachtsgroepen voor onderwijs en arbeidsmarkt zijn energietransitie, bouw, zorg en onderwijs.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt komt in de nieuwe MRA Agenda terug onder ambitie 3 (verminderen tekorten op de arbeidsmarkt).

3.13 We willen graag nieuwe bedrijvigheid in de stadscentra in de sleutelgebieden van Zaanstad en Purmerend als onderdeel van knooppuntontwikkeling.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 4 (werklocaties), maar raakt ook aan ambitie 5 (woningen) en ambities 7 (mobiliteit en logistiek)

3.14 (Door)ontwikkeling van bedrijventerreinen langs de as van de N244; Baanstee Noord en bij Edam-Volendam, en langs de noordkant van het Noordzeekanaalgebied (HoogTij)

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt kan goed vorm krijgen bij de uitwerking van ambitie 4 (werklocaties).

3.15 Intensivering in de hele keten van het onderwijs-arbeidsmarktbeleid, in Zaanstreek-Waterland en in MRA-verband, investeringen in excellent onderwijs en onderwijsvoorzieningen, en intensieve samenwerking met ondernemers, o.a. voor het creëren van stage.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt is meegenomen in ambitie 3 (arbeidsmarkt). Ook ambitie 2 (concurrentie en innovatiekracht) is van invloed op dit punt.

3.16 Stimulering van campusvorming rondom H20/Purmer Valley in Purmerend en Techlands in Zaanstad

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 2 (concurrentie en innovatiekracht).

3.17 Wij streven naar het creëren van één nieuwe arbeidsplaats per nieuwgebouwde woning

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt met name onder ambitie 4 (werklocaties), ambitie 2 (concurrentie en innovatiekracht) en ambitie 5 (woningen).

3.18 Garanderen van voldoende capaciteit op het elektriciteitsnetwerk t.b.v. (nieuwe) bedrijvigheid en verduurzamingsopgave (zon, wind, van gas af)

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Voldoende capaciteit op het elektriciteitsnetwerk is van invloed op de meeste van de ambities. De voorziene ontwikkeling van het electriciteitsnetwerk maakt dat dit punt op de korte termijn vooral een factor is die tot keuzes dwingt. De verduurzamingsopgave raakt aan alle ambities, maar krijgt ook specifiek vorm onder ambitie 1 (klimaat neutrale en circulaire regio)

3.19 Brede aansluiting op het MRA-programma 'Voedsel Verbindt' ten behoeve van versterking en innovatie van de lokale agrarische sector alsook voedselverwerking en -distributie.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Voor voedsel / landbouw / voedsel keten is op dit moment geen aparte ambitie opgenomen in de nieuwe MRA Agenda. Dit punt raakt wel sterk aan ambitie 1 (klimaat neutrale en circulaire regio) en ambitie 2 (concurrentie en innovatiekracht). Het is ook goed mogelijk dat we vanuit een van de ambities dit specifieke programma wel doorzetten. Daar over stemmen we af in het platform Economie

3.20 We vinden de circulaire economie een belangrijk onderwerp. Het verder vormgeven en uitwerken van het thema circulaire economie om te verduurzamen en om te gaan met het grondstoffentekort is belangrijk. Het blijvend onder de aandacht brengen van houtbouw is daar een goed voorbeeld van, maar ook de enorme hoeveelheid stenen, stoepranden (beton) kunnen we als gemeente veel meer circulair inzetten.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt is vormgegeven onder ambitie 1 (klimaat neutrale en circulaire regio) en houtbouw valt onder de uitwerking van ambitie 5 (woningen) en 4 (werklocaties)

3.21 De spreiding van toerisme zowel binnen de MRA als binnen de deelregio Zaanstreek-Waterland vinden we belangrijk. Met aandacht voor het vergroten van de kwaliteit van bezoekersstromen t.o.v. de kwantiteit. Het spreiden van toerisme vanuit Amsterdam richting de rest van de MRA om drukke plekken te ontlasten en potentiële ontwikkelgebieden te stimuleren.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt krijgt vorm onder ambitie 7 (toerisme en recreatie) en ambitie 8 (mobiliteit inwoners en bezoekers)

3.22 Een concrete uitvoeringsstrategie (inclusief financieringsstrategie) , van gemeenten, provincie, Amsterdam, VRA, MRA en de betrokken natuurorganisaties voor de ontwikkeling van de recreatieve functie en het toerisme

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt maakt onderdeel uit van ambitie 7 (toerisme en recreatie)

3.23 Grote aandacht voor de effecten die de huidige inzet op 'groei' met zich meebrengt. De aanzuigende werking van een 'succesvolle' regio zorgt bijvoorbeeld voor extra druk op de woningmarkt wat maakt dat er sprake is van verdringing van huishoudens waardoor met name de meer kwetsbare mensen buiten de boot dreigen te vallen. Hoe zorgen we ervoor dat niemand achterblijft?

Plek in de nieuwe MRA Agenda: In de nieuwe MRA Agenda is groei op zichzelf geen doel meer. Tegelijkertijd is het 'groei denken' nog niet uit ons systeem. In het gesprek dat we de komende tijd met elkaar moeten voeren over keuzes die gemaakt moeten worden, is dit een van de onderwerpen die we met elkaar moeten bespreken.

3.24 Een sterke impuls voor bedrijvigheid en werkgelegenheid ten noorden van het IJ en het Noordzeekanaal, om de pendel naar de regio Amsterdam niet nog groter te laten worden, en om de ongelijkmatige ontwikkeling in de MRA te compenseren.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt kan worden meegenomen onder ambitie 4 (werklocaties) en ambitie 8 (mobiliteit voor inwoners en bezoekers). De gelijkmatige ontwikkeling van de MRA krijgt vorm door het begrip 'Meerkernigheid' centraal te stellen bij keuzes in de uitvoering

3.25 We zouden graag een instrumentarium om bedrijventerreinen intensiever te gebruiken ontwikkelen.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt maakt onderdeel uit van ambitie 4 (werklocaties).

3.26 Werken aan een goed netwerk van techcampussen in de MRA, met in Zaanstreek-Waterland de Esportscampus H20 en TechLands.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt maakt onderdeel uit van ambitie 2 (concurrentie en innovatiekracht).

3.27 Samenwerken richting Rijk en Europa om (middelen voor) verduurzaming van de industrie en bedrijventerreinen te realiseren.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Zie beantwoording bij 3.4. Verder past dit punt goed onder ambitie 4 (werklocaties) en ambitie 1 (klimaat neutrale en circulaire regio).

3.28 Een robuuste energie-infrastructuur om bedrijvigheid ruimte te geven.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Zie beantwoording bij 3.18.

3.29 Het verbeteren van de bereikbaarheid van bedrijventerreinen via openbaar vervoer-hubs.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 4 (werklocaties) en ambitie 8 (mobiliteit van inwoners en bezoekers, goederen vervoer en logistiek)

3.30 Versterken economische profielen en woon-werkbalans concretiseren in Zaanstreek-Waterland.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt maakt onderdeel uit van ambitie 4 (werklocaties).

3.31 Toekomstbestendige en duurzame landbouw omdat dit een bijdrage levert aan een economisch vitaal en duurzaam platteland en van belang is voor het behoud en beheer van het karakteristieke landschap.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Voor voedsel / landbouw / voedselketen is op dit moment geen aparte ambitie opgenomen in de nieuwe MRA Agenda.

3.32 Vat op data over bezoekers: om tot een gezamenlijke aanpak te komen moeten we zorgdragen dat iedereen over dezelfde informatie beschikt, van toeristenstromen tot aanbod, en van ambities tot mogelijkheden.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt is onderdeel van ambitie 7 (toerisme en recreatie)

3.33 Duidelijk in te zetten op een hoogwaardig en duurzaam type toerisme, passend bij een duurzaam activiteitenaanbod.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt is onderdeel van ambitie 7 (toerisme en recreatie)

3.34 We vragen aandacht voor de mobiliteit van bezoekers: goede en goedbekende directe vervoersverbinding vanuit strategische vertrekpunten in Amsterdam, met name vanaf het Centraal Station, naar én tussen de toeristische hotspots in de regio. Ook fietsverbindingen binnen en tussen de deelregio's van de MRA zijn hierbij van belang. Daarnaast vragen we aandacht voor verbindingen over water.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt is onderdeel van ambitie 7 (toerisme en recreatie) en ambitie 8 (mobiliteit van inwoners en bezoekers).

3.35 Een adequate inbedding van Kunst, Cultuur en Erfgoed in zowel het platform Economie, het regionaal toeristisch programma maar ook zeker in de lobby richting partners zoals het Rijk en Europa. Het thema is een krachtig, onderscheidend kapitaal van de metropoolregio. Het draagt bij aan de cultureel-maatschappelijke 'gezondheid' en biedt kansen voor economische ontwikkeling, maar heeft tegelijkertijd sterk baat bij gezamenlijke steun en bescherming
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Cultuur is in de nieuwe agenda onder gebracht in ambitie 6 (cultuurhistorisch erfgoed en landschap) en ambitie 7 (toerisme en recreatie)

3.36 We vinden houtbouw een belangrijk onderwerp bij bouwen en wonen en de ontwikkeling van werklocaties
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt is onderdeel van ambitie 4 (werklocaties), ambitie 1 (klimaatneutrale en circulaire regio) en ambitie 5 (woningen).

3.37 Laten we samen een passend onderkomen voor iedereen vinden.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt staat centraal in ambitie 5 (woningen).

3.38 We moeten streven naar gemengde woon-werkmilieus
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt is onderdeel van ambitie 4 (werklocaties) en ambitie 5 (woningen).

3.39 In het landelijk gebied moet een nieuwe balans gevonden worden tussen water en land. Er moeten keuzes worden gemaakt in het gebruik van water en land en een antwoord gedicht worden op de effecten die dat heeft voor landbouw en veeteelt, wonen, energie, recreatie en natuur.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt raakt aan veel ambities, en is ook nadrukkelijk een van de wegingsfactoren die meewegen bij ruimtelijke keuzes die we moeten maken (zie hoofdstuk 2 over keuzes maken)

3.40 Verduurzaming van de bestaande voorraad in de steden en dorpen en het verder aardgasvrij maken van de woningvoorraad, aansluitend op de Regionale Energiestrategie Zaanstreek-Waterland en met aandacht voor de betaalbaarheid ervan voor inwoners (energiearmoede).
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt met name onder ambitie 1 (klimaat neutrale en circulaire regio) en ambitie 5 (woningen).

3.41 Concrete afspraken in de MRA en in de MRA-Verstedelijkingstrategie om de knelpunten in de woningbouw (financiering, stikstof, op ruimtelijk vlak) weg te nemen.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt met name onder ambitie 5 (woningen).

3.42 Voldoen aan de randvoorwaarden op het gebied van bereikbaarheid voor de (versnelling van) de woningbouw , zoals benoemd in de MRA Verstedelijkingsstrategie.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 5 (woningen) en ambitie 8 (mobiliteit voor inwoners en bezoekers).

3.43 Een programmatische samenwerking op het gebied van bouwen en wonen in de MRA en met het Rijk, gericht op de bestaande voorraad (verduurzaming, stedelijke vernieuwing)
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt met name onder ambitie 5 (woningen).

3.44 Afspraken in de MRA Verstedelijkingsstrategie en met betrokken partijen (gemeenten, provincie) over de ontwikkeling van het economisch profiel en economische activiteiten voor Zaanstreek-Waterland en het grotere gebied ten noorden van het IJ en het Noordzeekanaal, inclusief lijnen naar Noord-Holland Noord (m.n. Hoorn, Alkmaar).
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt krijgt vorm onder ambitie 4 (werklocaties).

3.45 Versterken van de kwaliteit en/of toegankelijkheid van water, groen en recreatiegelegenheden.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Voor landschap en recreatie zijn op dit moment geen zelfstandige ambities opgenomen: zij maken onderdeel uit van ambities 5 (woningen) en 7 (toerisme en recreatie).

3.46 Verbeteren van de toegankelijkheid en bereikbaarheid van de recreatiegebieden voor fietsers en wandelaars.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Voor recreatie is op dit moment geen zelfstandige ambities opgenomen: zij maakt onderdeel uit van ambities 5 (woningen) en 7 (toerisme en recreatie)

3.47 Vernatting van het veen om de bodemdaling en de uitstoot van broeikasgassen als gevolg van veenoxidatie te stoppen. Met het vernatten van het veen wordt tegemoet gekomen aan de klimaatdoelstellingen en worden oplopende maatschappelijke kosten als gevolg van bodemdaling zo veel mogelijk vermeden
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt heeft vooralsnog geen zelfstandige plek gekregen in de nieuwe MRA Agenda, maar water- en bodemsturend is wel een belangrijk criterium in de afwegingen die we maken bij ruimtelijke keuzes (zie hoofdstuk 1)

3.48 Toekomstbestendige agrarische bedrijfsmodellen, passend bij de voorgaande transitie in het landschap.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Voor voedsel / landbouw / voedsel keten is op dit moment geen aparte ambitie opgenomen in de nieuwe MRA Agenda.

3.49 Een robuust natuurnetwerk ten behoeve van behoud en bevordering van biodiversiteit.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Voor natuur / biodiversiteit is op dit moment geen aparte ambitie opgenomen in de nieuwe MRA Agenda, maar het is wel een belangrijk onderdeel van het begrip brede welvaart, en toekomstbestendigheid in algemene zin.

3.50 Gezamenlijke, integrale ontwikkeling van de functie van het landschap in de MRA. De toevoeging en menging van de economische, ecologische en recreatieve functie.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt krijgt vorm onder ambitie 6 (cultuurhistorisch erfgoed en landschap) en ambitie 7 (toerisme en recreatie). Daarnaast raakt het ook aan ambitie 5 (woningen) en ambitie 2 (concurrentie en innovatiekracht)

3.51 Inzet op betaalbaar en klimaatadaptief bouwen voor de inwoners van de MRA in steden en dorpen, waarbij het Rijk en de provincie een aantal randvoorwaarden moeten scheppen om de opgave werkelijk te kunnen oplossen (m.n. stikstof en ruimte voor woningbouw).
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt krijgt met name vorm onder ambitie 5 (woningen), maar raakt ook sterk aan ambitie 1 (klimaat neutrale en circulaire regio)

3.52 Een evenwichtige verdeling van aandachtsgroepen over de hele MRA om leefbaarheid in (bestaande en flexwoning)wijken te borgen.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 5 (woningen).

3.53 Prioriteit leggen bij het oplossen van knelpunten op het gebied van energiecongestie, die een rem vormen voor zowel bedrijvigheid als woningbouw.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Zie beantwoording bij 3.18.

3.54 Afspraken met het Rijk over het invullen van randvoorwaarden om woningbouw mogelijk te maken: mobiliteit, energie infrastructuur, klimaat, stikstof en geluidsnormen.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 5 (woningen).

3.55 We moeten inzetten op onderzoek naar maatregelen, investeringen en financiële constructies bij klimaatadaptief inrichten in bestaand bebouwd gebied; welke principes worden gehanteerd, wat zijn de kosten en het rendement (potentieel voorkomen schade), en hoe is het uit te leggen??
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 5 (woningen), en ambitie 1 (klimaat neutrale en circulaire regio)

3.56 Het passend, eerlijk verdelen van de kosten en baten draagt bij aan klimaatrechtvaardigheid en daarmee aan draagvlak en -kracht voor de maatregelen ten behoeve van de (internationale, nationale, regionale en lokale) duurzaamheidsambities.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 1 (klimaat neutrale en circulaire regio)

3.57 Landschap- en natuur-inclusief verstedelijken: komen tot maatregelen inclusief bekostiging.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 5 (woningen), en zie verder beantwoording bij punt 3.49 en 3.50.

3.58 Aandacht voor circulariteit bij woningbouw (20% houtbouw) en de openbare ruimte (zoals stenen, stoepranden).
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 5 (woningen), en ambitie 1 (klimaat neutrale en circulaire regio)

3.59 De invulling van de randvoorwaarden (door medeoverheden) zoals een toereikende energie-infrastructuur, beperking geluidsoverlast van Schiphol, stikstofruimte en bereikbaarheid om de woningbouw te kunnen realiseren.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 5 (woningen). Zie ook beantwoording bij 3.18.

3.60 Belangenbehartiging voor de versoepeling van bouwmogelijkheden in dorpen en linten binnen de beschermingsregimes van BPL/ Landelijk Gebied, om niet alleen te voorzien in voldoende woningen, maar vooral ook het voorzieningenniveau en de leefbaarheid van dorpskernen en in landelijk gebied te waarborgen.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Voor de lobby en public affairs is geen aparte ambitie opgenomen; dit is een middel, geen ambitie op zich. Aan welke punten we aandacht besteden in de lobby activiteiten die we als MRA ondernemen, daarover stemmen we af in de Platforms en in het MRA Bestuur.

3.61 Het potentieel van multimodale knooppunten moet worden uitgediept
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 8 (mobiliteit inwoners en bezoekers).

3.62 We moeten streven naar een mobiliteitstransitie, waarbij OV, fiets, te voet, deelmobiliteit en schone, slimme logistiek een grote rol gaan spelen.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt is goed geborgd onder ambitie 8 (mobiliteit inwoners en bezoekers).

3.63 Werkgevers hebben grote invloed op de mobiliteit van hun werknemers. Samen met partners moeten we coalities van werkgevers smeden, gericht op meer fietsen, OV, spits-mijden, tegenspits en thuiswerken.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Zie beantwoording bij 3.4. Verder sluit dit goed aan bij ambitie 8 (mobiliteit inwoners en bezoekers).

3.64 Een beter oost-west fietsnetwerk. Onze gemeenten liggen hemelsbreed niet ver uit elkaar, maar oost-west reizen zijn haast onmogelijk. Daardoor profiteren we niet van elkaars nabijheid. Wij willen de infrastructuur uitbreiden, de routering aantrekkelijk(er) maken en de koppeling met OV versterken.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt is goed geborgd onder ambitie 8 (mobiliteit inwoners en bezoekers).

3.65 We geven ruimte aan Smart Mobility. Nieuwe technieken bieden nieuwe kansen in de mobiliteitstransitie. Die willen wij pakken.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt is goed geborgd onder ambitie 8 (mobiliteit inwoners en bezoekers, goederenvervoer en logistiek)

3.66 De toename in elektrisch vervoer vereist een opschaling van de oplaadinfrastructuur en daarvoor benodigde elektriciteit.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit heeft de aandacht bij ambitie 8 (mobiliteit inwoners en bezoekers, goederenvervoer en logistiek). Zie verder beantwoording bij 3.18.

3.67 We geven deelmobiliteit een impuls, door te verkennen of een regionaal netwerk van deelhubs kan worden ontwikkeld. De toepassing van deelmobiliteit bij nieuwbouw omdat we door inbreidingsprojecten te maken krijgen met verdichting en lagere parkeernormen.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt is goed geborgd onder ambitie 8 (mobiliteit inwoners en bezoekers).

3.68 Investeringen zijn nodig in goede noord-zuid OV-verbindingen en knooppuntontwikkeling in de steden. Amsterdam zal blijven trekken. Om te voorkomen dat de druk op het OV, maar zeker ook op de A7, A8, A10 en N247 te groot wordt, is het van belang de stedelijke groei in Purmerend en Zaanstad optimaal met OV te faciliteren en de bereikbaarheid van de overige kernen te versterken. Dit vraagt drie grote verbeteringen:
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt is goed geborgd onder ambitie 8 (mobiliteit inwoners en bezoekers), en raakt ook sterk aan ambitie 4 (werklocaties) en ambitie 5 (woningen)

3.69 Hoogwaardig Openbaar Vervoer op de Zaan-IJ corridor, als voorwaarde voor de stedelijke ontwikkeling in Zaandam-Oost (incl. Achtersluispolder) en Amsterdam-Noord.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt is goed geborgd onder ambitie 8 (mobiliteit inwoners en bezoekers)

3.70 Hogere frequentie op de Hoornselijn, ter versterking van de ontwikkeling en regionale betekenis van MRA-sleutelgebieden Purmerend (inclusief ontwikkeling noordelijke station Purmerend als regionale mobiliteitshub) en Zaandam-Kogerveld
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Het gesprek over dit punt is goed geborgd onder ambitie 8 (mobiliteit inwoners en bezoekers).

3.71 Optimalisatie bereikbaarheid van regio Waterland, optimaliseren/betere benutting verbindingen N244, N247, N235 gecombineerd met de ontwikkeling en regionale betekenis van MRA-sleutelgebied Purmerend.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Het gesprek over dit punt is goed geborgd onder ambitie 8 (mobiliteit inwoners en bezoekers).

3.72 Investeringen in bereikbaarheid en in voorzieningen met name voor de meest kwetsbare wijken en buurten van de steden in de MRA
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt is goed geborgd onder ambitie 8 (mobiliteit inwoners en bezoekers), ook het begrip Brede Welvaart borgt dat we dit meenemen in de afwegingen die we maken.

3.73 Voor een duurzaam, toekomstbestendig mobiliteitsnetwerk is wel een verdere impuls nodig. Iedereen moet zich binnen de regio goed kunnen verplaatsen. Zowel in de steden, als in de (lint)dorpen, en in de woonwijken en op de bedrijventerreinen. Daarbij moeten we ook werken aan oplossingen voor de overvolle snelwegen en het openbaar vervoer (OV).
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt is goed geborgd onder ambitie 8 (mobiliteit inwoners en bezoekers)

3.74 Ondersteuning van de lobby voor aanpak mobiliteit en leefbaarheidsproblemen in Broek in Waterland (N247) en in Krommenie/Assendelft (A8/A9).
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Voor de lobby en public affairs is geen aparte ambitie opgenomen; dit is een middel, geen ambitie op zich. Aan welke punten we aandacht besteden in de lobby activiteiten die we als MRA ondernemen, daarover stemmen we af in de Platforms en in het MRA Bestuur.

3.75 Frequentieverhoging van het reguliere OV van midi-buslijnen en het introduceren van nieuwe buslijnen die nieuwbouwwijken met elkaar verbinden bijvoorbeeld.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt is goed geborgd onder ambitie 8 (mobiliteit inwoners en bezoekers).

3.76 Het op gang helpen van de tegenpendel/-spits naar het noorden door een sterke knooppuntontwikkeling.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt is goed geborgd onder ambitie 8 (mobiliteit inwoners en bezoekers).

3.77 Er moeten regionale logistieke hubs komen met eenduidige regels om de logistiek te verduurzamen.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt is goed geborgd onder ambitie 8 (verduurzaming goederenvervoer en logistiek).

3.78 De tijdige realisatie van voldoende laadinfra, mede i.v.m. de zero emissie zones van Amsterdam die met name impact hebben op onze bedrijvigheid.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt raakt aan ambitie 1 (klimaat neutrale en circulaire regio) en ambitie 8 (mobiliteit inwoners en bezoekers, goederenvervoer en logistiek)

3.79 De fiets als belangrijke modaliteit, met een passend routenetwerk en faciliteiten als parkeermogelijkheden, voor woon-werkverkeer, maar ook voor toerisme en recreatie.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 8 (mobiliteit inwoners en bezoekers) en ambitie 7 (toerisme en recreatie)

3.80 Tijdig en voldoende investeren in het beheer en onderhoud van de infrastructuur.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt is goed geborgd onder ambitie 8 (mobiliteit inwoners en bezoekers).

3.81 Het belang van de ondertunneling van de N247 in Broek in Waterland aan te scherpen
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Voor de lobby en public affairs is geen aparte ambitie opgenomen; dit is een middel, geen ambitie op zich. Aan welke punten we aandacht besteden in de lobby activiteiten die we als MRA ondernemen, daarover stemmen we af in de Platforms en in het MRA Bestuur.

3.82 Aanpak mobiliteit en leefbaarheidsproblemen in Broek in Waterland door toekomstbestendige ondertunneling (N247) en aanpak van problemen in Krommenie/Assendelft (A8/A9).
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Voor de lobby en public affairs is geen aparte ambitie opgenomen; dit is een middel, geen ambitie op zich. Aan welke punten we aandacht besteden in de lobby activiteiten die we als MRA ondernemen, daarover stemmen we af in de Platforms en in het MRA Bestuur.

3.83 Laten we samen zicht en vat krijgen op de sociaal economische verschuivingen met in het bijzonder de betekenis ervan voor het landelijk gebied

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Door Brede Welvaart als centraal begrip in de MRA Agenda op te nemen verwachten we hier de komende tijd het goede gesprek met elkaar over te voeren, en dit mee te wegen in de afwegingen die we moeten maken.

3.84 Nu is het moment om het idee van brede welvaart tastbaar te maken, en hiervan een werkelijk speerpunt te maken

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Brede Welvaart is in de nieuwe MRA Agenda het centrale begrip waaruit alle 8 ambities voortvloeien. Bij alle afwegingen die we moeten maken en alle acties die we willen gaan uitvoeren is een positieve bijdrage aan de Brede Welvaart uitgangspunt. Hoe we dit precies operationaliseren werken we de komende tijd concreter uit. Uitgangspunt daarbij is de systematiek die we reeds in de steigers hebben staan vanuit de Economische Verkenningen van de MRA (EVMRA).

3.85 De groei van stedelijke centra ten noorden van het IJ moet worden ingezet om economische- en sociaal-maatschappelijk waarde toe te voegen.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Door Brede Welvaart als centraal begrip in de MRA Agenda op te nemen verwachten we hier de komende tijd het goede gesprek met elkaar over te voeren, en dit mee te wegen in de afwegingen die we moeten maken.

3.86 Leefbaarheid en gezondheid van onze inwoners voorop stellen in onze agenda en onze inspanningen. Dat geldt ook voor het tegengaan van sociaaleconomische gezondheidsverschillen.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Door Brede Welvaart als centraal begrip in de MRA Agenda op te nemen verwachten we hier de komende tijd het goede gesprek met elkaar over te voeren, en dit mee te wegen in de afwegingen die we moeten maken. Ook bij ambities als 5 (woningen) en 8 (mobiliteit inwoners en bezoekers) worden dergelijke aspecten expliciet meegenomen.

4. Almere - Lelystad

Algemeen
In de propositie van de deelregio Almere-Lelystad wordt uitgebreid aandacht gevraagd voor de (financiële) uitdagingen die de oude wijken van de new towns Almere en Lelystad met zich meebrengen, en hoe hulp van de MRA en het Rijk dringend nodig is om deze dubbele opgave (nieuwe woningen en vernieuwing van de bestaande stad) het hoofd te kunnen bieden. Ook de uitdagingen op het gebied van mobiliteit en netcongestie vragen om hulp van de MRA en het Rijk. Zij belemmeren andere ontwikkelingen en ambities die de deelregio of de MRA heeft.

Reflectie
Het Bestuur begrijpt de uitdagingen waar de deelregio Almere-Lelystad voor staat. Met het verstedelijkingsconcept hebben we als MRA samen met het Rijk afspraken gemaakt over de meerkernige ontwikkeling van de MRA. Daar horen ook investeringen bij in bijvoorbeeld mobiliteit en in ons energie netwerk. Als MRA hebben we ons de afgelopen jaren hard gemaakt voor een gezamenlijke lobby richting het Rijk (en Europa), en dat blijven we de komende jaren met volle overtuiging doen.

Het begrip brede welvaart vormt in de nieuwe MRA Agenda uitgangspunt voor alle ambities. Dat betekent dat we ook moeten kijken naar welke gevolgen de keuzes die we binnen of tussen ambities maken hebben voor onze regio en de deelregio's daarbinnen. Door meerkernigheid en brede welvaart een goede plek te geven in de afwegingen die we moeten maken kunnen we daadwerkelijk bouwen aan een evenwichtigere metropool.

In onderstaand overzicht wordt inzichtelijk gemaakt hoe alle losse inhoudelijke punten uit de propositie een plek hebben gekregen in de nieuwe MRA Agenda.

4.1 Als deelregio van de MRA willen Almere, Lelystad en de provincie Flevoland een stuwende kracht zijn voor groei en ontwikkeling en versterking van brede welvaart.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Brede Welvaart is in de nieuwe MRA Agenda een centraal begrip waar alle ambities uit voortvloeien. Goed om te horen dat Almere, Lelystad en de Provincie Flevoland daar ook de schouders onder willen zetten.

4.2 Grootschalige herstructureringen en vervangingen zijn nodig in zgn. *New Towns*. Zowel fysiek (infrastructuur, groen, kabels en leidingen) als sociaal (wijkcentra, schoolgebouwen en andere sociaal-maatschappelijke voorzieningen). Deze opgaven zijn groter en duurder dan wat individuele gemeenten aankunnen. Daarom hebben we de MRA-samenwerking en samenwerking met het Rijk nodig. Binnen de MRA zijn ook andere new towns zoals Purmerend en Haarlemmermeer, die met dezelfde uitdagingen te maken hebben.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Voor de lobby en public affairs is geen aparte ambitie opgenomen; dit is een middel, geen ambitie op zich. Aan welke punten we aandacht besteden in de lobby activiteiten die we als MRA ondernemen, daarover stemmen we af in de Platforms en in het MRA Bestuur.

4.3 Bij het groeien van onze steden, laten we de natuur meegroeien. We willen investeren in vernieuwende en duurzame vormen van bouwen en wonen die zowel klimaat- als energievriendelijk zijn. We passen als dat kan (biobased) bouwstoffen toe uit de eigen regio.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder o.a. ambitie 1 (klimaatneutrale en circulaire regio), ambitie 4 (werklocaties) en ambitie 5 (woningen).

4.4 Klimaatverandering brengt serieuze uitdagingen met zich mee. Daarom blijven Lelystad en Almere zich inzetten voor duurzaamheid. Het verminderen van CO_2-uitstoot, het zuiniger omgaan met energie, het verduurzamen van de energiemix, het beschermen van de natuur en het omgaan met de gevolgen van klimaatverandering zijn belangrijk.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 1 (klimaatneutrale en circulaire regio)

4.5 Ook de zoetwaterfunctie van het IJsselmeer en de veiligheid van onze dijken vraagt bij alle ontwikkelingen onze aandacht.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt raakt aan veel ambities, en is een aspect in de afwegingen die we maken bij onze ambities (zie ook hoofdstuk 1 over keuzes)

4.6 We bieden de mogelijkheid om innovatieve toepassingen van waterstof en andere vernieuwingen in de praktijk te testen.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 1 (klimaatneutrale en circulaire regio) en ambitie 2 (concurrentie en innovatiekracht).

4.7 Wij maken werk van het omschakelen naar nieuwe manieren van omgaan met grondstoffen, energie en voedsel. Dit is niet alleen belangrijk voor de verdere ontwikkeling van de steden, maar ook om problemen zoals netcongestie aan te pakken. Technologische ontwikkelingen spelen hier een grote rol in. Wij zijn klaar om deze innovatiekracht te omarmen en daarbij is de MRA-samenwerking nodig.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 1 (klimaatneutrale en circulaire regio) en ambitie 2 (concurrentie en innovatiekracht).

4.8 Oude wijken in Almere en Lelystad - als new towns - hebben extra aandacht nodig om voor de inwoners die er wonen passend te blijven en te worden. Dit gaat de financiële middelen van onze steden te boven. We hebben steun en samenwerking nodig van de MRA en het Rijk in deze "dubbele opgave": nieuwe woningen en vernieuwing van de bestaande stad
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Zie beantwoording bij 4.2. Ook raakt dit sterk aan Brede Welvaart, wat we als centraal begrip hebben opgenomen in de MRA Agenda, en het begrip meerkernigheid uit de Verstedelijkingsstrategie.

4.9 Ook in MRA-verband pakken we gezamenlijk de lobby op om passende financiering te krijgen voor New Towns. Waaronder voorfinanciering in maatschappelijke voorzieningen.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Zie beantwoording bij 4.2. Ook raakt dit sterk aan Brede Welvaart, wat we als centraal begrip hebben opgenomen in de MRA Agenda, en het begrip meerkernigheid uit de Verstedelijkingsstrategie.

4.10 We willen de kwaliteit van het IJmeer en Markermeer verbeteren en tegelijkertijd onze kustontwikkeling versterken. Naast de doorontwikkeling van Almere als stad aan de baai en als een essentieel deel van Waterpark MRA, willen we samen met het Rijk initiatieven zoals de Marker Wadden verder uitbreiden. Hierdoor ondersteunen we het toekomstbestendig ecologisch systeem (TBES), stimuleren we de woningbouw binnen de MRA met zandwinning en verhogen we de aantrekkelijkheid van onze kust in relatie tot waterfrontontwikkeling.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Zie beantwoording bij 4.2. Verder raakt dit aan ambitie 5 (woningen)

4.11 We willen samenwerken om huisvesting te bieden aan aandachtsgroepen, zoals nieuwkomers, starters en ouderen.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit valt onder ambitie 5 (woningen).

4.12 De positie van de MRA binnen het BO MIRT en het BOL vinden wij essentieel. Hierdoor kan de MRA met het Rijk afspraken maken over investeringen in ruimte en bereikbaarheid en het oplossen van andere opgaven. Denk bijvoorbeeld aan energiecongestie en stikstof. Dit zijn belangrijke aspecten voor de bouw van nieuwe wijken en werklocaties.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Deze notie delen wij. We hebben hier de afgelopen jaren een goedlopende samenwerking op opgebouwd, en deze continueren we. Hier is geen aparte ambitie voor opgenomen, maar deze activiteiten zijn van belang voor veel van de genoemde ambities.

4.13 Lelystad en Almere zetten stevig in op versterking van de werkgelegenheid en het onderwijs, met een focus op techniek en innovatie in de transities naar digitalisering, energie (waaronder waterstof), circulaire economie en voedsel.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt past goed bij ambitie 3 (arbeidsmarkt).

4.14 Doorontwikkeling van onze regionale economie is nodig om de leefbaarheid in onze steden te versterken, huidige en toekomstige inwoners te ondersteunen, maar ook om overbelasting in andere delen van de Metropoolregio Amsterdam te beperken. Én om de kansen te verzilveren om als een van de groeimotoren op het gebied van tech en transities bij te dragen aan de Nederlandse economie.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 2 (concurrentie en innovatiekracht).

4.15 Er moet een betere balans komen tussen het aantal banen in de deelregio en het aantal inwoners. Dit helpt om de dagelijkse forensenstroom te temperen. Maar belangrijker nog: het draagt eraan bij dat meer mensen dicht bij huis een baan kunnen vinden. Het vergroot de baankansen en stagemogelijkheden. Ook zijn mensen minder tijd kwijt met reizen van en naar werk, draagt het bij aan een betere werk-privébalans en hebben mensen meer tijd voor sport, sociale contacten en vrijwilligerswerk. Daarmee levert dit een sterkere gemeenschap en betere leefbaarheid op.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 4 (werklocaties), ambitie 5 (woningen) en ambitie 8 (mobiliteit inwoners en bezoekers).

4.16 Het vestigen van nieuwe bedrijven, het bevorderen van ondernemerschap en het stimuleren van innovatie zijn onmisbare ingrediënten om een veerkrachtige en evenwichtige economie te vormen. Evenals een goede aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt. Samenwerking tussen bedrijven, onderwijsinstellingen en overheden is hierbij belangrijk. Versterking en uitbreiding van het huidige onderwijsaanbod, van mbo tot en met universitair onderwijs, is daarbij essentieel.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 4 (werklocaties) en ambitie 2 (concurrentie en innovatiekracht).

4.17 We vinden toekomstbestendige bedrijventerreinen belangrijk, die voldoende ruimte bieden om onze ambities waar te kunnen blijven maken én voldoende capaciteit op het elektriciteitsnet.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 4 (werklocaties) en ambitie 1 (klimaat neutrale en circulaire regio). Zie verder ook beantwoording bij 3.18.

4.18 We kunnen als deelregio een substantiële bijdrage leveren aan innovatie, toepassing en opschaling op het gebied van technologie en transities. Hier hoort een sterke kennisinfrastructuur bij, met in de deelregio naast praktijkonderwijs, ook hoger en technisch universitair onderwijs en onderzoek. Dit is een essentiële toevoeging aan het onderwijspalet van de MRA.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 1 (klimaat neutrale en circulaire regio) en ambitie 2 (concurrentie en innovatiekracht), en raakt ook sterk aan ambitie 3 (arbeidsmarkt).

4.19 We moeten samen strategieën en investeringsprogramma's opstellen voor toekomstbestendige en duurzame bedrijventerreinen.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt is goed geborgd onder ambitie 4 (werklocaties).

4.20 Het is van vitaal belang dat we goede afspraken maken om ons areaal aan bedrijventerreinen te behouden en uit te breiden. We willen tegelijkertijd dat deze terreinen geschikt zijn voor nieuw ondernemerschap, verduurzamen en geschikt zijn voor de economie van de toekomst.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt is goed geborgd onder ambitie 4 (werklocaties).

4.21 We moeten gezamenlijk de mogelijkheden voor nieuwe bedrijventerreinen in de deelregio verkennen. De behoefte aan werklocaties in de MRA is groot en de deelregio wil een deel van de oplossing zijn.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt is goed geborgd onder ambitie 4 (werklocaties).

4.22 We moeten oplossingen vinden voor het gebrek aan netcapaciteit in deze deelregio en de rest van Flevoland en voor de ruimtelijke inpassing van een tweede 380KV-verbinding.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Zie beantwoording bij 3.18.

4.23 We moeten samenwerken om de personeelstekorten in het onderwijs, de zorg en de techniek en transitiesectoren aan te pakken.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt krijgt vorm onder ambitie 3 (arbeidsmarkt).

4.24 We willen meedoen met de ontwikkeling van de waterstofeconomie. De waterstofinfrastructuur is belangrijk voor de toekomst van de deelregio Almere-Lelystad. Daartoe moeten we binnen de MRA en met het Rijk de juiste samenwerking kunnen afspreken.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 1 (klimaat neutrale en circulaire regio) en ambitie 2 (concurrentie en innovatiekracht).

4.25 We willen investeren in wegen, spoor-, fiets-, water en OV-verbindingen om onze deelregio ook in de toekomst goed te verbinden met de rest van de wereld. We richten ons daarbij op duurzame mobiliteit en het verminderen van CO_2-uitstoot. En we blijven ons inzetten voor betaalbaar vervoer en goed toegankelijke werk- en opleidingslocaties voor onze inwoners.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 8 (mobiliteit voor inwoners en bezoekers).

4.26 Met de grote woningbouwopgaves raken het spoor en de weg tussen het 'Oude Land' en onze deelregio na 2030 weer vol. Daarom ligt de focus op het verbeteren en uitbreiden van het wegennet, zoals de Lelystadse rondweg, de A27 en de A6. En zetten we in op een upgrade voor het openbaar vervoer, zoals de IJmeerlijn via de IJmeerverbinding, de Lelylijn en de Stichtse Lijn. We breiden snelle (door)fietsroutes uit en promoten andere manieren om je te verplaatsen.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 8 (mobiliteit voor inwoners en bezoekers).

4.27 We willen een IJmeerverbinding en een goede ontsluiting voor alle vervoersmodaliteiten voor een goede bereikbaarheid na 2030.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 8 (mobiliteit voor inwoners en bezoekers). Voor de lobby en public affairs is geen aparte ambitie opgenomen; dit is een middel, geen ambitie op zich. Aan welke punten we aandacht besteden in de lobby activiteiten die we als MRA ondernemen, daarover stemmen we af in de Platforms en in het MRA Bestuur.

4.28 Doordat het OV-gedeelte rechtstreeks aansluit op het Amsterdamse metronet, zullen veel reizigers van deze verbinding gebruik gaan maken. Hierdoor ontstaat ook ruimte op de bestaande spoorverbinding (Flevolijn: Lelystad – Almere – Amsterdam). Dat is nodig voor de toekomstige bereikbaarheid van Flevoland en de noordelijke provincies. In de komende periode zetten we in op een MIRT-verkenning, als eerste stap in de realisatie van een IJmeerverbinding.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 8 (mobiliteit voor inwoners en bezoekers). Voor de lobby en public affairs is geen aparte ambitie opgenomen; dit is een middel, geen ambitie op zich. Aan welke punten we aandacht besteden in de lobby activiteiten die we als MRA ondernemen, daarover stemmen we af in de Platforms en in het MRA Bestuur.

4.29 De Lelylijn is essentieel voor een verbeterde verbinding met de Noordoostpolder en de noordelijke provincies. De lobby hiervoor moet hoog op de agenda komen.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Zie beantwoording bij 4.28.

4.30 Het is van belang om de bereikbaarheid van werk- en opleidingslocaties te verbeteren, voor inwoners en mensen die vanuit andere regio's hiernaartoe reizen, zoals via de Stichtse Lijn.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 8 (mobiliteit voor inwoners en bezoekers).

4.31 We streven naar een betere balans tussen wonen en werken, wat leidt tot minder woon-werkverkeer.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 8 (mobiliteit voor inwoners en bezoekers), en raakt aan ambities 4 (werklocaties) en 5 (woningen).

4.32 We willen actief duurzame mobiliteit stimuleren om zo de CO_2-uitstoot terug te dringen.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 8 (mobiliteit voor inwoners en bezoekers), en raakt aan ambitie 1 (klimaat neutrale en circulaire regio)

4.33 Uitbreiding van ons regionale fietsnetwerk is een belangrijk speerpunt
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 8 (mobiliteit voor inwoners en bezoekers).

4.34 We vinden het belangrijk om te blijven inzetten op het voorkomen van vervoersarmoede. Zo gaan Flevolanders bij invoering van een vlakke heffing (betalen naar gebruik) door de relatief hoge woon-werk afstanden meer betalen dan inwoners van andere gebieden. We willen dat hiervoor een oplossing komt voordat onomkeerbare stappen worden gezet.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 8 (mobiliteit voor inwoners en bezoekers), en borgen we ook door Brede Welvaart als leidend principe te benoemen.

4.35 Het integraal aanpakken van knelpunten in diverse vervoersmethoden is noodzakelijk voor een soepele bereikbaarheid.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 8 (mobiliteit voor inwoners en bezoekers).

4.36 We willen dat de bereikbaarheid over de weg – zowel regionaal als lokaal- en via het spoor minimaal gelijke tred houdt met de economische ontwikkeling en de bevolkingsgroei
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 8 (mobiliteit voor inwoners en bezoekers).

5. Gooi – en Vechtstreek

Algemeen
Deelregio Gooi- en Vechtstreek doet in haar propositie een sterk beroep op de lobbykracht van de MRA richting het Rijk en Europa, om deze in te zetten op een aantal voor de deelregio belangrijke onderwerpen. Zij roepen op om gezamenlijk in te zetten op het ontwikkelen van de kwaliteiten van het landelijk gebied en het versterken van de groenblauwe leefomgeving als onderdeel van een duurzaam verbonden metropool. De mobiliteit die daarbij hoort verduurzaamt de deelregio graag, met daarbij ook aandacht voor het afremmen van de mobiliteitsgroei. Ook benadrukken zij het belang van het mediacluster, de campus vorming aldaar en de innovatie die dit met zich meebrengt. Het vraagt om een strategie voor het aantrekken van talent, en om een goed functionerende arbeidsmarkt.

Reflectie
Het beeld wat geschetst wordt in de propositie van de deelregio Gooi- en Vechtstreek is erg herkenbaar voor het Bestuur. Als MRA hebben we ons de afgelopen jaren hard gemaakt voor een gezamenlijke lobby richting het Rijk (en Europa), en dat blijven we de komende jaren met volle overtuiging doen.

Hoewel in de nieuwe MRA Agenda geen opzichzelfstaande ambities zijn opgenomen voor landschap of 'groen-blauw' hebben deze onderwerpen een sterke relatie met veel ambities die zijn opgenomen in de MRA Agenda. In de afwegingen die straks gemaakt worden binnen of tussen ambities zijn dit belangrijke variabelen waar rekening mee gehouden moet worden.

De innovatieve kracht van de MRA blijft een belangrijk speerpunt, zowel binnen de 3 hoofdthema's als binnen de afzonderlijke ambities.

In onderstaand overzicht wordt inzichtelijk gemaakt hoe alle losse inhoudelijke punten uit de propositie een plek hebben gekregen in de nieuwe MRA Agenda.

5.1 Samenwerking op en lobby bij Rijk/EU voor beheer en onderhoudsgelden en voor het toekomstbestendig maken van de groenblauwe leefomgeving.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Voor de lobby en public affairs is geen aparte ambitie opgenomen; dit is een middel, geen ambitie op zich. Aan welke punten we aandacht besteden in de lobby activiteiten die we als MRA ondernemen, daarover stemmen we af in de Platforms en in het MRA Bestuur.

5.2 Inzet op het vervolgonderzoek Toekomstbestendige Heuvelrug Gooi en Vechtstreek en gezamenlijk uitvoering geven aan de benodigde maatregelen.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt is zeer relevant voor de keuzes die we moeten maken in onze ambities (zie hiervoor hoofdstuk 1 van de MRA Agenda) en raakt aan tal van andere ambities waar onder 5 (woningen) en 1 (klimaat neutrale en circulaire regio)

5.3 Onderzoek naar recreatieve hubs/landingsplaatsen voor bereikbaarheid bestemmingen in het buitengebied. Draagt bij aan goede bereikbaarheid, spreiding van toerisme en de ontwikkeling van Gooi- en Vechtstreek als destinatiebestemming
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt is geborgd onder ambitie 7 (toerisme en recreatie) en raakt aan ambitie 5 (woningen)

5.4 Agenderen en lobby bij het Rijk voor cofinanciering van de campusontwikkeling op het Media Park en intensivering van de samenwerking met bedrijven en kennisinstellingen.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Zie beantwoording bij 5.1.

5.5 Campusontwikkeling en uitbouwen ecosysteem via Bereikbare Steden.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt met name onder ambitie 2 (concurrentie en innovatiekracht).

5.6 Lobby (o.a. bij ministeries) voor de ontwikkeling van het Instituut voor AI, data en nieuwsvoorziening en voor middelen voor kennisontwikkeling en innovatie (zoals project Datakluis).
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Zie beantwoording bij 5.1.

5.7 Inzet voor zo snel mogelijke uitvoering bestaande afspraken uit het BO MIRT 2022 (zie kader).

- De A1 heeft een belangrijke functie binnen deze regio, ook voor het bovenlokale verkeer. Slechte verkeersafwikkeling leidt tot terugslag/filevorming op de A1. Door de woningbouwontwikkeling worden de reeds bestaande knelpunten groter en heeft dit impact op de bereikbaarheid van de regio.
- In het BO MIRT van november 2022 is het TVIP vastgesteld, als integraal pakket en met voorstellen voor het optimaliseren van de aansluitingen op de A1 (Diemen, Muiden/Weesp, Blaricum en Laren). Deze knelpunten behoeven verder onderzoek en uitwerking. Dit is ook de reden waarom er in 2022 nog geen geld gevoteerd is. De ambitie is wel om de maatregelen vóór 2030 uit te voeren.
- In het MIRT-onderzoek Oostkant Amsterdam is de oost-west verbindingsfunctie onderzocht; en ook de IMA-cijfers laten zien dat de knelpunten op de A1 de komende jaren verslechteren. Ook daarin is het belangrijk de knelpunten op de A1-corridor op de agenda te houden.
- De A27 tussen Eemnes- Zeewolde vraagt al langer aandacht, ook vanuit de huidige situatie. In het BO MIRT van 2022 is geconstateerd in de komende periode en vanaf 2030 een majeur mobiliteitskne punt vormt, mede door de intensivering van de woningbouw. Afgesproken is o.a. om de stand van zaken met betrekking tot de A27 tijdens het MIRT-overleg van november 2023 opnieuw te bespreken. De monitoring van het wegennet vanuit het woningbouwprogramma Flevoland zal een goede aanle ding zijn om in het volgend BO MIRT opnieuw te agenderen.
- Inzet op duurzame mobiliteit en creëren van een fijnmazig netwerk waarbij alternatieven zoals fiets en (H)OV worden gestimuleerd.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Zie beantwoording bij 5.1. De inzet vanuit de MRA is uiteraard om staande afspraken uit te voeren.

5.8 Lobby voor middelen en ondersteuning in het ontwikkelen van belangrijke hubs/landingsplaatsen waarbij knooppunt Crailo, Muiden P+R en de stations Hilversum Sportpark en Bussum Zuid prioriteit hebben.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Zie beantwoording bij 5.1.

5.9 Bereikbaarheid en dienstregeling op de Gooilijn verbeteren o.a. via vervolgonderzoek OV SAAL en GNOE. Op korte termijn is een alternatief voor goederenvervoer daarbij van groot belang.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 8 (mobiliteit voor inwoners en bezoekers).

6. Amstelland - Meerlanden

Algemeen
Uit de propositie van Amstelland – Meerlanden komt de urgentie naar voren om op verschillende niveaus afwegingen en keuzes te maken. De deelregio heeft een stevige economische positie binnen de MRA, en door nieuwe ruimte claims (o.a. door opwek van energie en klimaatadaptatie) in combinatie met de groei van inwoners, bedrijvigheid en infrastructuur ontstaat druk op het landschap en de natuur. Een toekomstbestendige en evenwichtige ontwikkeling van de metropool wordt daarom belangrijk gevonden.

Reflectie
De noodzaak om afwegingen of keuzes te maken is herkenbaar voor het Bestuur, en sluit goed aan bij de oproep *anders kijken, anders doen* die is gedaan bij de State of the Region in de zomer van 2023, die tevens aan de basis staat van deze nieuwe MRA Agenda. Welke afwegingen en keuzes gemaakt moeten worden, en op welk schaalniveau (EU, Rijk, provincie, regio, gemeente) moet nog goed inzichtelijk gemaakt worden.

In onderstaand overzicht wordt inzichtelijk gemaakt hoe alle losse inhoudelijke punten uit de propositie een plek hebben gekregen in de nieuwe MRA Agenda.

6.1 Integrale aanpak Zuidflank: waaronder leefkwaliteit rondom Schiphol en verrommeld glastuinbouwgebied (via 'NOVEX Schiphol' en aanpak 'Westeinderscheg')
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt raakt aan veel ambities, waaronder 4 (werklocaties), 5 (woningen) en 8 (mobiliteit).

6.2 Meer mogelijkheden voor ruimtelijke mogelijkheden zoals woningbouw in Luchthavenindelingbesluit-gebieden (LIB), onder andere ter versterking van de leefkwaliteit en vitaliteit in de kleine kernen.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt raakt aan veel ambities, waaronder 4 (werklocaties), 5 (woningen) en 8 (mobiliteit).

6.3 Stimuleren van geluidadaptief bouwen
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 4 (werklocaties) en ambitie 5 (woningen).

6.4 De hinder van Schiphol verminderen
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Voor dit punt is geen aparte ambitie opgenomen, maar het raakt wel aan ambitie 8 (verduurzamen internationale connectiviteit), en valt onder het begrip Brede Welvaart dat centraal staat bij alle ambities uit de MRA Agenda.

6.5 Een oplossing vinden voor de ruim 800 hectare verrommeld glastuinbouwgebied
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 4 (werklocaties).

6.6 Versnelling van grootschalige woningbouw op locaties: westflank Haarlemmeer, Hoofddorp-centrum, Nieuw Legmeer en De Nieuwe Kern en de ontwikkeling Kronenburg/Uilenstede, naast transformatie en kleinere ontwikkelingen.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 5 (woningen).

6.7 Het open en groene karakter van de Houtrakpolder behouden door in te zetten op beheersing van de waterproblematiek onder andere door de Houtrakpolder aan te (laten) wijzen als de locatie voor waterpiekberging. Daarbij ook te kijken naar een mogelijke combinatie van goed ingepaste voorzieningen die nodig zijn voor de energietransitie/het op peil brengen van het energienetwerk.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt gaat over ruimtelijke keuzes maken (zie hiervoor hoofdstuk 1 van de Agenda), en raakt aan een aantal ambities, waaronder ambitie 1 (klimaat neutrale en circulaire regio), 4 (werklocaties), 5 (woningen) en 8 (mobiliteit).

6.8 Versterking van wonen, werken en recreëren in de Stadsharten Hoofddorp en Amstelveen (onderdeel van het programma 'Bereikbare Steden').
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 4 (werklocaties) en ambitie 5 (woningen).

6.9 Naast de meerkernige ontwikkeling, ook een perspectief ontwikkelen voor de kleinere kernen.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Voor dit punt is geen aparte ambitie opgenomen in de nieuwe MRA Agenda, maar onder het begrip Brede Welvaart kan over dit onderwerp wel het gesprek gevoerd worden, en richting geven aan keuzes die we bij de overige ambities maken.

6.10 Inzetten op multimodale bereikbaarheid, met onder andere: OV-verbinding Amsterdam-Haarlemmermeer (voorheen: Noord-Zuidlijn), MRA fietsnetwerk en het versterken en behouden van OV-knooppunten. Deze inzet is gericht op de bereikbaarheid en verbindingen binnen de MRA-regio, maar óók op de verbindingen aan de zuidgrens: het belang van goede bereikbaarheid en verbindingen gaat juist ook over de grens van de MRA regio heen.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 8 (mobiliteit inwoners en bezoekers).

6.11 Versterking en verbeteren van de toegankelijkheid, van uitloop- en groengebieden voor recreatie. Dit vraagt naast ruimte ook om voldoende middelen voor inrichting en beheer.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Voor recreatie is in de nieuwe MRA Agenda geen aparte ambitie opgenomen. Het valt onder ambitie 5 (woningen) en 7 (toerisme en recreatie)

6.12 Aandacht voor achteruitgang van de natuur, zowel in gebieden als in verbindingen tussen gebieden, waaronder de NatuurNetwerkNederland-verbindingen (provinciaal beleid)
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Voor natuur / biodiversiteit is geen aparte ambitie opgenomen, omdat ze raken aan veel van de andere ambities. Het moet als criterium / waarde worden meegenomen in de keuzes die we maken bij andere ambities. Zie ook hoofdstuk 1 van de agenda hierover. Wel is een ambitie opgenomen voor cultuurhistorisch erfgoed en landschap (ambitie 6).

6.13 Behoud en versterking van de Amstelscheg en het ontwikkelen van de Westeinderscheg, ten behoeve van de toenemende recreatiebehoefte en versterking van de natuurwaarden. Inclusief ecologische verbindingszones Groene Hart (via PARK21) en de Westeinderplassen. En Diemerscheg gericht op natuur, recreatie, klimaatadaptatie en hernieuwbare energieopwekking. Benutten aantrekkelijkheid van Recreatiegebied Vinkeveense Plassen voor de regio.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt krijgt vorm onder ambitie 6 (cultuurhistorisch erfgoed en landschap) en ambitie 7 (toerisme en recreatie). Daarnaast raakt het ook aan ambitie 5 (woningen) en ambitie 2 (concurrentie en innovatiekracht)

6.14 Zorg voor een robuuster watersysteem in relatie tot ruimtelijk economische, recreatieve en landschapsontwikkelingen (bv doorspoelproblematiek, verzilting).
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt krijgt vorm onder ambitie 6 (cultuurhistorisch erfgoed en landschap) en ambitie 7 (toerisme en recreatie). Daarnaast raakt het ook aan ambitie 5 (woningen) en ambitie 2 (concurrentie en innovatiekracht)

6.15 Werkstad OverAmstel: bedrijventerrein transformeren tot een dynamisch woonwerkgebied
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 4 (werklocaties).

6.16 Realisatie van 30.550 woningen t/m 2030; met daarbij het streven om toe te groeien naar 30% sociale huur in de bestaande voorraad en 2/3 betaalbaar in de woningbouwprogrammering (onder voorbehoud van randvoorwaarden)
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 5 (woningen).

6.17 Inzet op extra middelen vanuit het Rijk om voldoende betaalbare woningen te bouwen en voor het wegnemen van verschillende knelpunten (stikstof, infra, voorzieningen, geluidsoverlast).
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 5 (woningen).

6.18 Integraal aanpakken van huisvesting en ondersteuning/zorg voor mensen die extra aandacht behoeven: opstellen woonzorgvisie. (Programma huisvesting aandachtsgroepen MRA)
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 5 (woningen).

6.19 Alle ontwikkelingen vinden plaats in het licht van CO_2 reductie. Dat betekent rekening houden met voldoende ruimte voor:

- Energietransitie: opwek en opslag hernieuwbare energie (zie Regionale Energie Strategie) warmtetransport, elektra knooppunten etc.
- Ruimte voor lokale circulaire bedrijvigheid, recycle- en maakcapaciteit. We willen meer in de regio kunnen produceren.
- Klimaatadaptieve inrichting, naast water betekent dat ook aandacht voor droogte en hittestress bestrijding.
- Natuurinclusief ontwikkelen

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 1 (klimaat neutrale en circulaire regio), en is ook geborgd door het leidend principe Brede Welvaart, waardoor het bij alle overige ambities ook als afweging meegenomen wordt.

6.20 Voldoende en een kwalitatief passend aanbod van toekomstbestendige en duurzame werklocaties: gemengde kantoorgebieden, informele werkmilieus en monofunctionele bedrijventerreinen met voldoende beschikbare (lokaal opgewekte hernieuwbare) energie.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 4 (werklocaties).

6.21 Aansluiting bij de actuele marktvraag – en aandacht voor de connectie tussen wonen en werken.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 4 (werklocaties) en ambitie 5 (woningen).

6.22 Aandacht voor kwalitatieve en toekomstbestendige arbeidsmarkt
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 3 (arbeidsmarkt).

6.23 Verbindingen leggen tussen (internationale) werknemers en opleidingsinstituten
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 3 (arbeidsmarkt).

6.24 Aandacht voor huisvesting internationale medewerkers
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 5 (woningen).

6.25 Verbeteren van de fysieke bereikbaarheid van werklocaties met OV, auto en fiets met daarbij ook aandacht voor alle verbindingen van en naar de MRA regio voor aangrenzende regio's: toekomstbestendig & duurzaam mobiliteitssysteem

- OV-verbinding Amsterdam-Haarlemmermeer (voorheen: Noord-Zuidlijn), & behoud van NS stations Diemen-Zuid en Duivendrecht
- Aanleg Amsteltram met haltes bij bedrijventerreinen Amstelveen Zuid (BTAZ) en Uithoorn

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 8 (mobiliteit inwoners en bezoekers).

6.26 Digitaal goed ontsloten regio; duurzame connectiviteit.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 2 (digitale concurrentie en innovatiekracht) en ambitie 8 (mobiliteit inwoners en bezoekers en verduurzamen internationale connectiviteit).

6.27 Sturing op de vestiging van datacenters; selectief op een aantal plekken
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 2 (digitale concurrentie en innovatiekracht).

6.28 Circulaire economie en duurzame bedrijventerreinen zijn daarbij onderdeel van het vestigingsklimaat.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 4 (werklocaties) en ambitie 1 (klimaat neutrale en circulaire regio)

6.29 Passende inzet van lopen, fietsen, OV en (uitstootvrije) auto toepassen op de bereikbaarheid van regio, op een manier die aansluit op de diversiteit van het gebied en de leefbaarheid in het gebied vergroot.

- Stimuleren van duurzame energiebronnen voor mobiliteit (o.a. waterstofnetwerk voor zware mobiliteit).
- Behoud en versterking van OV bereikbaarheid. De fijnmazige en inclusieve bereikbaarheid van met name landelijke gebieden blijft een punt van aandacht. Invoering van het concept publieke mobiliteit* biedt mogelijk kansen om dit te verbeteren.
- Aandacht voor de extra druk op het landelijk gebied door inktvlekwerking vanuit de verdichte gebieden.
- Aandacht voor N-wegen. Voor veel (toekomstige) ruimtelijke projecten zijn provinciale N-wegen belangrijke (regionale) ontsluitingen. Inzichtelijk moet worden wat de effecten van deze ontwikkelingen zijn op de N-wegen.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 8 (mobiliteit inwoners en bezoekers).

6.30 De woningbouwopgave vraagt om integratie van wonen, werken en mobiliteit in gebiedsontwikkelingen zoals Spoorzone Hoofddorp, Lisserbroek, Nieuw-Vennep West, Cruquius-Zwaanshoek, Amstelveen Legmeer, Oosteindedriehoek en woonwijk de Scheg en Ouder-Amstel De Nieuwe Kern en Diemen Holland Park. Zo ontstaan (hoog)stedelijke gemengde woonwerkmilieus die direct bereikbaar zijn met trein en/of HOV (o.a. OV Amsterdam-Haarlemmermeer).

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 4 (werklocaties) en ambitie 5 (woningen)

6.31 Fiets als uitgangspunt: verbeteren stedelijke en regionale fietsnetwerken, binnen de MRA regio en de verbindingen met aangrenzende regio's.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 8 (mobiliteit inwoners en bezoekers).

6.32 Inzet op deelmobiliteit, flexvervoer, hubs en ketenmobiliteit (inclusief MaaS*)

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 8 (mobiliteit inwoners en bezoekers).

6.33 Vergroten van de inzet op verkeersveiligheid, om zo het aantal verkeersslachtoffers terug te brengen. Zwaar vrachtverkeer en landbouwverkeer dat samengaat met andere vervoersmiddelen vraagt in dit gebied extra aandacht, zowel in kernen als op wegen in het landelijke gebied.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 8 (mobiliteit inwoners en bezoekers).

7. Zuid-Kennemerland

Algemeen
Uit de propositie van Zuid-Kennemerland komen naast de inhoudelijke punten een aantal dingen scherp naar voren. De deelregio ziet een sterke rol voor de MRA op het gebied van kennisuitwisseling, best practices, dataverzameling en lobby richting Rijk en EU. Zij zien een aantal belangrijke thema's waar we met elkaar (naar draagkracht en verantwoordelijkheid voor de opgaven) moeilijke keuzes moeten maken. Enerzijds is daarvoor focus nodig, en anderzijds moet een brede blik behouden worden om oog te houden voor de relaties tussen de opgaven. De MRA kan het verschil maken door allianties, relaties en lobby te faciliteren, waarbij op deelregionaal niveau (zelfstandig) invulling kan worden gegeven aan de ambities.

Brede welvaart is nadrukkelijk het uitgangspunt voor de MRA samenwerking volgens de propositie van Zuid-Kennemerland, en vinden ze dat er meer aandacht moet komen voor de sociaal georiënteerde thema's. Groei op verschillende vlakken (bevolking, recreatie, duurzaamheid) plaatsen ze nadrukkelijk in relatie tot leefbaarheid en landschap/natuur.

Reflectie
De afgelopen jaren is vanuit de MRA hard gewerkt aan kennisdeling, het delen van best practices en de lobby richting Rijk en EU. Dat zijn waardevolle rollen die het Bestuur graag voortzet in de komende periode. De oproep om nu echt werk te maken van brede welvaart is in de nieuwe Agenda ten volle omarmd. Brede welvaart is het uitgangspunt voor alle 7 ambities. De verhouding tussen de MRA als regionaal schaalniveau en de andere schaalniveaus (provincies, deelregio's, gemeenten) krijgt in het Meerjarig Uitvoeringsprogramma nadrukkelijk aandacht: daar operationaliseren we welke actie het beste op welk schaalniveau kan worden belegd, en wat dat betekent voor de andere niveaus.

In onderstaand overzicht wordt inzichtelijk gemaakt hoe alle losse inhoudelijke punten uit de propositie een plek hebben gekregen in de nieuwe MRA Agenda.

7.1 In het algemeen hecht Zuid-Kennemerland waarde aan het meer in samenhang bezien van de fysieke en sociale opgaven.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt is geborgd door de begrippen Brede Welvaart en Meerkernigheid een centrale plek in de MRA Agenda en het Meerjarig Uitvoeringsprogramma te geven

7.2 Zuid-Kennemerland ziet een belangrijke en overkoepelende uitdaging én kans in het met elkaar in de Metropoolregio, mét bedrijven, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties, definiëren van waar de sectorale opgaven elkaar raken.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: In het Meerjarig Uitvoeringsprogramma maken we goed inzichtelijk hoe de verschillende ambities elkaar raken. Daarbij maken we ook inzichtelijk op welke vlakken we onze partners uit het bedrijfsleven, kennisinstellingen, sociaal maatschappelijke instellingen en andere overheden nodig hebben om onze ambities te verwezenlijken.

7.3 En vervolgens gezamenlijk invulling geven aan wat brede welvaart voor onze regio betekent en vergt van onze inzet en handelen, zowel nu als in de toekomst. Daarbij is het van belang dat de focus bij het thema economie (meer) verschuift naar circulair, lokaal en innovatief.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Brede Welvaart is in de nieuwe MRA Agenda een centraal begrip. Bij alle afwegingen die we moeten maken en alle acties die we willen gaan uitvoeren is een positieve bijdrage aan de Brede Welvaart uitgangspunt. Hoe we dit precies operationaliseren werken we de komende tijd concreter uit. Uitgangspunt daarbij is de systematiek die we reeds in de steigers hebben staan vanuit de Economische Verkenningen van de MRA (EVMRA).

7.4 De ambitie van Zuid-Kennemerland is om de kwaliteiten van de regio te beschermen, te benutten en te versterken voor het welzijn van iedereen.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Door Brede Welvaart centraal te stellen in de nieuwe MRA Agenda, en als leidraad te hanteren bij de keuzes die we moeten maken verwachten we dit punt goed te kunnen borgen.

7.5 Dit vergt een inzet die meer gericht is op duurzaamheid, energierechtvaardigheid, leefbaarheid, bestaanszekerheid, kansengelijkheid, gezonde leefstijl, innovatie, de aanpak van vervoersarmoede en arbeidsmarktproblematiek, het toevoegen en spreiden van betaalbare woningbouw, en natuur inclusieve ontwikkeling, wat in het geheel bijdraagt aan het welzijn van inwoners.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Zie beantwoording bij 7.3. Brede Welvaart is bij alle ambities en uit te voeren acties uitgangspunt.

7.6 Het is zaak balans te houden in de focus op economische en toeristisch-recreatieve groei, vanuit de gehele MRA en daarbuiten, en het creëren van een gezonde woon- en leefomgeving, het beschermen van kwetsbare natuur en het verstevigen van de inzet op klimaatadaptatie.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt wordt meegenomen bij ambitie 7 (recreatie en toerisme) en ambitie 1 (klimaat neutrale en circulaire regio).

7.7 Zuid-Kennemerland ziet mogelijkheden voor het handhaven en waar mogelijk versterken van de natuurkwaliteit door fraaie, aantrekkelijke en biodiverse landschappen aan elkaar te verbinden.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt krijgt vorm onder ambitie 6 (cultuurhistorisch erfgoed en landschap) en ambitie 7 (toerisme en recreatie). Daarnaast raakt het ook aan ambitie 5 (woningen) en ambitie 2 (concurrentie en innovatiekracht).

7.8 De samenwerking binnen de MRA richt zich voor een belangrijk deel op het leren, ontwikkelen en de lobby richting het rijk. Wat Zuid-Kennemerland betreft mag er meer focus zijn op (beleidsmatige) kennisdeling, monitoring en onderzoek, het faciliteren van financieringsmogelijkheden en het creëren en intensiveren van netwerken voor het delen van best practices.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit is een goed punt wat we zullen meenemen in de verdere versterking van de samenwerking. Op veel terreinen hebben we hier al ervaring mee opgedaan, we gaan dat de komende jaren verder verbreden en intensiveren.

7.9 Het is nodig om met de nieuwe MRA Agenda de samenwerking opnieuw zo concreet mogelijk te maken en zo zichtbaar relevant te blijven voor de leefwereld van inwoners.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: In de nieuwe MRA Agenda doen we dit door niet langer te redeneren vanuit uitvoeringslijnen, maar vanuit ambities: gezamenlijke stippen op de horizon, die we concreet maken door inzichtelijk te maken wanneer we de ambities hebben bereikt, en die we vervolgens uitwerken voor de komende vier jaar in een Meerjarig Uitvoeringsprogramma.

7.10 Brede welvaart is voor de regio daarbij het cruciale uitgangspunt, vanuit het besef dat dit verder gaat dan traditionele economische groei en meer gericht is op duurzaamheid, leefbaarheid, bestaanszekerheid, gezondheid, innovatie en natuurinclusieve ontwikkeling, wat in het geheel bijdraagt aan het welzijn van inwoners voor nu en later.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Zie beantwoording bij 7.3.

7.11 Tegelijkertijd ligt er de woningbouwopgave (het bieden van een plek voor iedereen) en de opgave om de werkgelegenheid te behouden én toe te voegen in relatie tot deze woningbouw, zodat een verdere groei van de uitgaande pendel wordt voorkomen en inwoners ongeacht hun opleidingsniveau en uitgangspositie toegang hebben tot de arbeids- en woningmarkt.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: dit punt valt onder ambitie 4 (werklocaties) en ambitie 5 (woningen).

7.12 Het is zaak balans te houden in de focus op economische en toeristisch-recreatieve groei, het creëren van een gezonde woon- en leefomgeving en het beschermen van kwetsbare natuur. Zuid-Kennemerland heeft de behoefte gezien de toename van het aantal bezoekers vanuit de gehele MRA en daarbuiten het cultuurhistorische (agrarisch)landschap in relatie tot natuurontwikkeling én recreatie te behouden en te versterken. Dit is een verantwoordelijkheid voor de MRA als geheel.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 7 (toerisme en recreatie)

7.13 Een grote uitdaging voor de komende jaren wordt gezien in het evenwichtig spreiden van (betaalbare) woningbouw en passende werkfuncties over de gehele MRA.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: dit punt valt onder ambitie 4 (werklocaties) en ambitie 5 (woningen).

7.14 Meer in het algemeen zullen de fysieke en sociale opgaven meer in samenhang moeten worden bezien.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Zie beantwoording bij 7.3.

7.15 Zuid-Kennemerland ziet een belangrijke en overkoepelende uitdaging én kans in het met elkaar in de Metropoolregio, mét bedrijven, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties, definiëren van waar de sectorale opgaven elkaar raken. En vervolgens gezamenlijk invulling geven aan wat brede welvaart voor onze regio betekent en vergt van onze inzet en handelen, zowel nu als in de toekomst.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: De ambities die in de nieuwe MRA Agenda worden opgenomen vinden we als samenwerkende overheden belangrijk als stip op de horizon, maar we beseffen ons ook dat we ze niet alleen kunnen realiseren. Bij alle ambities is samenwerking nodig met partners uit het bedrijfsleven, kennisinstellingen, sociaal-maatschappelijke instellingen, waterschappen, de Rijksoverheid en Europese partners, in wisselende coalities, afhankelijk van het onderwerp. Hoe we dit operationaliseren krijgt straks vorm in het meerjarig uitvoeringsprogramma.

7.16 Binnen de MRA moeten we met elkaar naar draagkracht de verantwoordelijkheid voor deze opgaven en te maken moedige keuzes nemen. Met focus en tegelijkertijd behoud van een brede blik kan de MRA het verschil maken, door het faciliteren van allianties, relaties en lobby, mogelijk op maat per regio, zodat van daaruit op deelregionaal niveau (zelfstandig) invulling kan worden gegeven aan de ambities.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Zie beantwoording bij 7.15. Over de inhoud van onze lobby activiteiten stemmen we af in de Platforms, de PHO's en het MRA Bestuur.

7.17 Het karakter van de economie verandert. Flexwerken, digitalisering (AI), circulaire economie, nieuwe vormen van logistiek en mobiliteit leiden tot andere ruimtevragen en locatiewensen van bedrijven. Circulaire economie leidt bijvoorbeeld tot nieuwe bedrijvigheid in het verzamelen, recyclen en opwaarderen van materialen. Hiervoor is ook een circulaire (fysieke) infrastructuur nodig. De transitie naar groene energie en circulaire economie biedt kansen voor innovatie en groei, maar drukt op de schaars aanwezige ruimte.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 4 (werklocaties), ambitie 1 (klimaat neutrale en circulaire regio).

7.18 De regio ziet zich gesteld voor nieuwe ecosystemen van start- en scale-ups die zich snel ontwikkelen. Dit vergt een toevoeging van kennisinfrastructuur met nieuwe kennispartners, waar de MRA een belangrijke rol bij kan spelen. Zuid-Kennemerland richt zich onder andere op intensivering van samenwerking met onderwijs-, kennis- en onderzoeksinstellingen en op een actieve afstemming met het ministerie van EZK over de ontwikkeling van innovatiedistricten en campusontwikkelingen.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 2 (concurrentie en innovatiekracht) .

7.19 Vooral voor kleinere ondernemingen is ondersteuning nodig bij de energietransitie en de overgang naar een circulaire economie. De MRA kan bijdragen met meer inzet op (beleidsmatige) kennisdeling, monitoring en onderzoek, het faciliteren van financieringsmogelijkheden en het creëren en intensiveren van netwerken voor het delen van best practices. Maar ook in de relatie en lobby richting het rijk, de provincie en de EU speelt de MRA een belangrijke rol, onder andere bij het gezamenlijk aanboren van fondsen en financiering voor het implementeren van duurzame en circulaire initiatieven en het bouwen aan een gezamenlijke regiomarketing.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 4 (werklocaties), ambitie 1 (klimaat neutrale en circulaire. Zie verder beantwoording bij 7.15 en 7.16.

7.20 De druk en krapte op de woningmarkt ziet de regio nadrukkelijk als een bredere opgave binnen de MRA (kern van de Verstedelijkingsstrategie).
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 5 (woningen).

7.21 Mede gezien de noodzaak deze grote woningbouwopgave in combinatie te bezien met de disbalans op de arbeidsmarkt, het mobiliteitsvraagstuk (zie verder), de energietransitie (en gepaard gaande energiearmoede), en de benodigde aandacht voor kwetsbare wijken en doelgroepen, is een intensieve kennisuitwisseling en samenwerking met de andere regio's en partners binnen de MRA een prioriteit, en wordt veel verwacht van de lobby vanuit de MRA richting het rijk.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Zie beantwoording bij 7.15 en 7.16.

7.22 De problematiek rondom de luchtkwaliteit, de stikstofopgave, de algehele achteruitgang van de biodiversiteit en de effecten op de gezondheid wil de regio Zuid-Kennemerland nadrukkelijk in breder regionaal verband bezien. Ook de uitdagingen op het gebied van elektriciteitscongestie zijn voorbeelden van vraagstukken die niet stoppen bij de grenzen van gemeenten of regio's.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Deze punten raken aan veel ambities, en vormen tegelijkertijd ook een stevig onderdeel van het begrip Brede Welvaart. Door Brede Welvaart als uitgangspunt te nemen voor alle ambities, verwachten we dergelijke afwegingen straks bij alle ambities mee te kunnen nemen.

7.23 De groei van het aantal inwoners en het aantal bezoekers gaat gepaard met een toenemende vraag naar (groene) recreatieruimte. De regio wil recreatiemogelijkheden uitbreiden en/of beter ontsluiten, ook om kwetsbare natuur in het duingebied te ontlasten. Zuid-Kennemerland ziet mogelijkheden voor het handhaven en waar mogelijk versterken van de natuurkwaliteit door fraaie, aantrekkelijke en biodiverse landschappen aan elkaar te verbinden. Zo kan eveneens een betere spreiding van de toeristische en recreatieve druk plaatsvinden.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 7 (toerisme en recreatie).

7.24 Maatregelen om ons aan te passen aan het veranderend klimaat zijn noodzakelijk om schade door droogte, hitte en (extreme) neerslag te voorkomen. Schade aan de gezondheid van mens en natuur en ook schade in de gebouwde omgeving. Zuid-Kennemerland zet in op maatregelen die schade voorkomen. Dat gaat een grote inspanning vragen van ons allen, in Zuid-Kennemerland en ook in de andere deelregio's van de MRA. Er is in de MRA een begin gemaakt met het convenant toekomstbestendige woningbouw en dit gebruiken we graag ook als basis voor het bestaande gebied. In die lijn willen wij door in de MRA en onze blik verbreden naar bestaand stedelijk en landelijk gebied. Onder andere de drinkwatervoorziening vergt aandacht, mede gezien de klimaatontwikkeling, zeespiegelstijging en de verdroging in de zomer versus de bevolkingsgroei, vervuiling van bodem, grond- en oppervlaktewater en het recreatieve gebruik van de drinkwatergebieden.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 1 (klimaat neutrale en circulaire regio), ambitie 4 (werklocaties) en ambitie 5 (woningen) .

7.25 De genoemde benodigde investeringen in het omliggend landschap en in groen-recreatieve oost west verbindingen, door een diversiteit van landschappen met elkaar te verbinden, zouden meer in de brede MRA regio moeten worden bezien.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt krijgt vorm onder ambitie 6 (cultuurhistorisch erfgoed en landschap) en ambitie 7 (toerisme en recreatie). Daarnaast raakt het ook aan ambitie 5 (woningen) en ambitie 2 (concurrentie en innovatiekracht)

7.26 De aandacht binnen de MRA voor de ring van landgoederen en buitenplaatsen in Zuid-Kennemerland en het Gooi kan worden versterkt. Met de andere MRA-deelnemers, waaronder ook de waterschappen, moet blijvend samen worden opgetrokken om de kwaliteit van het drinkwater en het oppervlaktewater te borgen. In de lobby voor aandacht voor schone lucht (grote vervuilers, houtstook) kan de MRA een grote rol spelen.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt krijgt vorm onder ambitie 6 (cultuurhistorisch erfgoed en landschap) en ambitie 7 (toerisme en recreatie). Daarnaast raakt het ook aan ambitie 5 (woningen) en ambitie 2 (concurrentie en innovatiekracht). Water en Bodemsturend als randvoorwaarde is onderdeel van de keuzes die we moeten maken (zie hiervoor hoofdstuk 1 van de Agenda)

7.27 Zuid-Kennemerland kent een hoge dichtheid van bevolking, bedrijven en bebouwing. De versnelde groei van de stedelijke populatie en de disbalans op de arbeidsmarkt stellen hogere eisen aan de infrastructuur en sociale, recreatieve en cultuurvoorzieningen. De uitdaging voor Zuid-Kennemerland is om deze groei duurzaam op te vangen en de leefbaarheid te behouden, vanuit een sociale en rechtvaardige benadering. Omdat de regio Zuid-Kennemerland een behoorlijke mismatch heeft tussen het grote aantal theoretisch opgeleide professionals en het werkaanbod (veel banen voor praktisch geschoolden), werken veel van onze inwoners elders in de MRA of daarbuiten. Dit zorgt voor een grote en bovendien groeiende woon-werkpendel.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt raakt aan ambitie 4 (werklocaties), ambitie 3 (arbeidsmarkt), ambitie 5 (woningen en ambitie 8 (mobiliteit inwoners en bezoekers).

7.28 Momenteel zijn alternatieven voor de auto vooralsnog onvoldoende voorhanden. Behoud van het hoogwaardige woonmilieu vergt borging van de regionale bereikbaarheid door de ontwikkeling van ov-knooppunten, hoogwaardig openbaar vervoer en regionale doorfietsroutes.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 8 (mobiliteit inwoners en bezoekers).

7.29 Vanuit de rijk-regio trajecten Uitvoeringsagenda NOVEX MRA (economisch en ruimtelijke opgaven) en MIRT (terugbrengen pendel) mag meer aandacht zijn voor de noodzaak tot het borgen van ontwikkelruimte en het daarmee toevoegen van (kennis)intensieve werkgelegenheid in de regio (rondom de ov-knooppunten, de Zuidstrook Waarderpolder (link met MRA Bedrijventerreinenstrategie) en Werken aan Zee in Zandvoort).

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 4 (werklocaties) en ambitie 2 (concurrentie en innovatiekracht).

7.30 De regiopositie van NS-station Haarlem en bijvoorbeeld IC-station Heemstede-Aerdenhout zou gezien de landelijke ontwikkeling van verzwakking en verschraling van het openbaar vervoer binnen de MRA meer aandacht moeten krijgen. Tot slot mag de uitdaging om groei in bevolking en recreatie duurzaam op te vangen en de leefbaarheid te behouden meer worden gezien als een MRA-brede verantwoordelijkheid.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 8 (mobiliteit inwoners en bezoekers).

8. IJmond

Algemeen
Deelregio IJmond vraagt in haar propositie aandacht voor een aantal punten. Brede welvaart beschouwen ze als een belangrijk uitgangspunt voor de MRA Agenda, en constateren daarbij dat men in de IJmond op een aantal punten (o.a. milieu, gezondheid) minder goed scoort dan de rest van de MRA. Ook de materiele welvaart en bevolkingsgroei ligt lager dan in de rest van de regio. De vraagstukken waar de IJmond voor staat overstijgen de IJmond, en die kunnen ze niet alleen oplossen. Daarbij valt te denken aan het verduurzamen van de industrie, het verbeteren van de ruimtelijke structuur en investeringen die nodig zijn om de mobiliteit te verbeteren. Ze zien de MRA dan ook als belangrijk middel om de lobby richting Rijk en EU stevig te voeren.

Voor een aantal onderwerpen zijn ze op zoek naar ondersteuning in termen van expertise en menskracht. Daarnaast wordt de samenwerking met partners uit bedrijfsleven, kennisinstellingen en sociaal maatschappelijke instellingen als cruciaal gezien om onze ambities te verwezenlijken.

Reflectie
De oproep 'anders kijken, anders doen' die het Bestuur samen met de Amsterdam Economic Board heeft afgegeven bij de State of the Region in 2023 ligt aan de basis van de nieuwe MRA Agenda. Een belangrijk onderdeel van die oproep en daarmee ook de agenda is dat we als overheden de uitdagingen waar we voor staan niet alleen kunnen oplossen. We hebben onze partners van het bedrijfsleven, kennisinstellingen en sociaal-maatschappelijke instellingen nodig om meer impact te maken. De afgelopen jaren is vanuit de MRA hard gewerkt aan kennisdeling, het delen van best practices en de lobby richting Rijk en EU. Dat zijn waardevolle rollen die het Bestuur graag voortzet in de komende periode. Ook hebben we ervaring op gedaan met het delen van expertise en menskracht, bijvoorbeeld bij de flexibele schil voor het versnellen van de woningbouwopgave. Dergelijke initiatieven geven we graag een goed vervolg bij de uitvoering van de nieuwe MRA Agenda.

In onderstaand overzicht wordt inzichtelijk gemaakt hoe alle losse inhoudelijke punten uit de propositie een plek hebben gekregen in de nieuwe MRA Agenda.

8.1 Brede welvaart voor iedereen. De IJmond heeft veel natuur, een sterk voorzieningenniveau en prachtige kernen. De IJmond doet het echter niet goed op het gebied van gezondheid en milieu. We willen hierin balans brengen, onder meer door een kwalitatieve en kwantitatieve binnenstedelijke woningbouwimpuls, door groen en landschap te versterken en te verbinden, en de kwaliteiten daarvan beter te benutten.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Brede Welvaart is in de nieuwe MRA Agenda het uitgangspunt voor alle ambities. Bij alle afwegingen die we moeten maken en alle acties die we willen gaan uitvoeren is een positieve bijdrage aan de Brede Welvaart het doel. Hoe we dit precies operationaliseren werken we de komende tijd concreter uit. Uitgangspunt daarbij is de systematiek die we reeds in de steigers hebben staan vanuit de Economische Verkenningen van de MRA (EVMRA).

8.2 Een gezonde leefomgeving. De inwoners van de IJmond ondervinden meer dan in de rest van de regio de negatieve kanten van de uitstoot door de industrie, het wegverkeer en de lucht- en scheepvaart. Onze inzet is om deze negatieve effecten in samenwerking met MRA, provincie en rijk snel en slagvaardig naar aanvaarbare omvang terug te brengen en te investeren in de buitenruimte.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt wordt goed ondervangen door Brede Welvaart centraal te stellen voor al onze ambities. Op welke punten we gezamenlijk optrekken richting het Rijk, daarover wordt afgestemd in de PHO's ,Platforms en het Bestuur.

8.3 Duurzame bereikbaarheid van, naar en binnen de IJmond. Een goede, duurzame bereikbaarheid is voor de IJmond als logistiek knooppunt cruciaal. De A9, oost-westverbindingen en ov-bereikbaarheid (waaronder de Kennemerlijn en behoud intercity voor Beverwijk) vragen om een impuls. De infrastructuur (weg, water en spoor) in de IJmond zorgt voor versnippering, geluidoverlast en een verslechterde luchtkwaliteit. In dit kader zijn maatregelen nodig rond de A22, A208 en A9. Ook uitbreiding van (door)fietsroutes, het terugbrengen van de tweede pont en de Velserverbinding staan hoog op onze agenda.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 8 (mobiliteit inwoners en bezoekers).

8.4 Een concurrerende IJmond. Economische pijlers van de IJmond en de MRA als internationale topregio zijn de industrie en de logistiek. Onze ambitie is om deze economische kracht te behouden en te versterken, maar onder strikte voorwaarden rond de uitstoot van gezondheidsbedreigende stoffen en CO_2. Om de innovatiekracht van de IJmond verder te versterken en voldoende 'slimme handen' te houden, werken we in TechPort-verband samen aan de aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt en ondernemerschap.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 4 (werklocaties), ambitie 3 (arbeidsmarkt) en ambitie 2 (concurrentie en innovatiekracht).

8.5 Versnelling van de majeure transities. Door haar ligging, de aanwezige haven- en kadefaciliteiten en een innovatieve energie/offshore wind-sector draagt de IJmond substantieel bij aan de energie- en klimaatambities van de MRA en Nederland. De realisatie van de Energiehaven is van belang om deze transitie te versnellen. Beschermen van de gezondheid, voldoende milieuruimte, een goede bereikbaarheid en aanpak netcongestie zijn verder randvoorwaardelijk.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 1 (klimaat neutrale en circulaire regio)

8.6 Nieuwe voertuigtypes en de verwachte toename in drukte moeten en willen we opvangen. Duurzaam, veilig, gezond, toegankelijk en betaalbaar zijn daarbij belangrijke randvoorwaarden. Het gaat om alle vormen van vervoer: over de weg en het water, op de fiets en in het ov.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 8 (mobiliteit inwoners en bezoekers).

8.7 Ook goederenvervoer over water, zoals nu al intensief gebeurt in de havenrijke IJmond, biedt kansen om de logistiek in de regio verder te verduurzamen.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 8 (mobiliteit en verduurzaming goederenvervoer en logistiek).

8.8 Uitbreiding en verbetering van de fietsinfrastructuur en realisatie van de tweede-pontverbinding en de Velserverbinding zijn gewenste en noodzakelijke ingrepen.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 8 (mobiliteit inwoners en bezoekers).

8.9 De IJmond heeft een verouderde woningvoorraad die niet voldoet aan de eisen van deze tijd. Transformatie, functiemenging en revitalisering bieden kansen om de woningkwaliteit te versterken en gelijktijdig te verdichten.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 5 (woningen).

8.10 De IJmond zet in op het verduurzamen van de bestaande (sociale) bouw met budgetten voor stedelijke vernieuwing samen met BZK en provincie.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 5 (woningen).

8.11 De ruimte in de IJmond is zeer beperkt (zee, duin, nationaal park, industrie en andere bedrijvigheid, kernen, infrastructuur). De locatie voor woningbouw is dan ook geen keuze, het moet binnenstedelijk. Maar ook binnenstedelijk is de ruimte schaars. Dat roept op zichzelf al dilemma's op. Maar dat vraagt - mede gezien onze kwetsbare leefbaarheid - om extra impulsen in kwalitatief groen, recreatie, (fiets)verbindingen, minder autogebruik. Zonder afbreuk te doen aan de leefbaarheid en het vestigingsklimaat is het toevoegen van woningen dus gelimiteerd. Daarnaast is de ruimte in de ondergrond ook steeds vaker een beperking.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 5 (woningen)

8.12 Om toch onze ambities voor een sterk leef- en woonklimaat te realiseren vragen we ondersteuning bij het bewerkstelligen van de benodigde differentiatie in woonmilieus. In termen van: expertise en menskracht, ruimte om te experimenteren in Heemskerk met wooncepten die schaalbaar zijn naar grootstedelijk gebied en middelen om te verdichten en te versterken. De uitdaging is om een goede en gezonde leefomgeving te creëren met voldoende groen, water en voorzieningen.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 5 (woningen)

8.13 Beverwijk en Velsen zetten verder in op de bouw van aanzienlijke woningaantallen in de komende 25 jaar. Dat is niet alleen van belang voor woningzoekenden in de IJmond, maar ook voor de hele MRA.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 5 (woningen).

8.14 Kennemerlijn opwaarderen en Intercity voor Beverwijk behouden. Vanaf 2023 stopt er geen intercity meer in Beverwijk. Daarmee staat de bereikbaarheid van de noordelijke IJmond onder druk en stappen treinreizigers over op de eigen auto. Dit heeft nadelige gevolgen voor de luchtkwaliteit, gezondheid, verkeersdrukte en klimaat. Wij moeten als (westflank van de) MRA-regio gezamenlijk optrekken in het opwaarderen van de Kennemerlijn, zodat Beverwijk weer een volwaardig intercitystation wordt.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 8 (mobiliteit inwoners en bezoekers).

8.15 Verbeteren van de OV-bereikbaarheid. De frequentie van het busverkeer in het concessiegebied boven het Noorzeekanaal is nu te laag om aantrekkelijk te zijn voor de reiziger. Om de reiziger (terug) in het OV te krijgen moeten de buslijnen die onderdeel vormen van de ketenmobiliteit (ook buiten de spits) een ritfrequentie hebben van minimaal twee keer per uur.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 8 (mobiliteit inwoners en bezoekers).

8.16 Verhogen vaarfrequentie IJmondpont bij Velsen naar zes keer per uur. De IJmondpont is in de regio de enige reële oversteek over het Noordzeekanaal voor fietsers en voetgangers. Als essentiële schakel in het regionale fietsnetwerk moet de dienstregeling versterkt worden om actieve, duurzame en betaalbare mobiliteit in de regio te behouden en te versterken.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 8 (mobiliteit inwoners en bezoekers).

8.17 Velserverbinding als onderdeel van de verbetering van de bovenregionale, regionale en lokale bereikbaarheid over de weg. Bij knooppunt Velsen komen de A9, A22, en A208 samen. Vanuit de A208 is nu geen verbinding naar de A9. De aanleg van de Velserverbinding, die het knooppunt volledig maakt, is nodig om de regio in de toekomst bereikbaar te houden. De eerste stap hierin is dat een quickscan wordt opgestart, waarvan de uitkomsten gebruikt kunnen worden in SBaB en in het MIRT.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 8 (mobiliteit inwoners en bezoekers).

8.18 De rijksweg A22 bedient voornamelijk lokale bestemmingen en loopt rakelings langs het binnenstedelijk gebied in de noordelijke IJmond. De leefbaarheid (luchtkwaliteit en geluidshinder) rond dit gebied staat sterk onder druk en daarnaast ligt er in dit gebied een binnenstedelijke bouwopgave: de Spoorzone-ontwikkeling in Beverwijk. Het is nodig om de milieuimpact van de A22 te verminderen én een extra aansluiting (toe- en afrit) op de A22 ter hoogte van de wijk Broekpolder te onderzoeken in het kader van de ontwikkelingen en de leefbaarheid in dit gebied.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 8 (mobiliteit inwoners en bezoekers).

8.19 Om de potenties van de IJmond als knooppunt van energietransitie ten volle te benutten moeten we gezamenlijk de lobbykracht inzetten richting rijk en EU. De aanleg van, en investering in de Energiehaven is van belang om de bouw van windmolenparken op zee mogelijk te maken en daarmee de energietransitie-doelen te behalen. Het behalen van deze nationale doelen vraagt in de toekomst mogelijk om aanvullende investeringen.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 1 (klimaat neutrale en circulaire regio). Over de inhoud van onze lobby activiteiten stemmen we af in PHO's de Platforms en het MRA Bestuur.

8.20 In de IJmond zijn tal van innovatieve bedrijven actief. De maakindustrie maakt een slag van 'smart industries' naar 'smart energy'. De Nederlandse energiesector is zeer concurrerend en vernieuwend. Innovatieprocessen hebben daarbij een open karakter. Samenwerking is dus cruciaal, niet alleen tussen bedrijven maar ook met kennisinstellingen en met de overheid. Tevens vraag dit om voldoende technisch en theoretisch opgeleid personeel. In dit kader werken in TechPort-verband bedrijven, kennisinstellingen en overheid intensief samen om jonge mensen te enthousiasmeren en op te leiden, kennis uit te wisselen en ondernemerschap te stimuleren.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 2 (concurrentie en innovatiekracht) en ambitie 3 (arbeidsmarkt).

8.21 De samenwerking tussen TechPort en Sciencepark Amsterdam biedt kansen waar we nog meer uit kunnen en willen halen. Hiervoor moeten relaties tussen bedrijven onderling en met kennis- en onderwijsinstellingen in de MRA worden versterkt en uitgebreid. We willen inzetten op een doorlopende leerlijn van basisonderwijs tot mbo, hbo en universitair op het gebied van techniek die aansluit op de behoefte in de arbeidsmarkt. Het opzetten van een duurzaamheidscampus voor technische scholing behoort hier ook toe.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 2 (concurrentie en innovatiekracht) en ambitie 3 (arbeidsmarkt).

8.22 De IJmondgemeenten grenzen aan Natura 2000-gebieden. De kwaliteit van de natuur gaat hard achteruit. Daarom is bescherming, nieuwe natuur en spreiding van de recreatie over de aangrenzende groene gebieden nodig. Cultuurhistorische belangrijke elementen moeten tevens worden beschermd en versterkt. Het verbeteren van de bereikbaarheid van de recreatieve gebieden voor de inwoners van de IJmond en de MRA als geheel heeft in deze lijn prioriteit. Voor de verbinding met de stad werken we aan aantrekkelijke groene fiets- en wandelroutes met duidelijke bewegwijzering, waarbij het de uitdaging is om de barrièrewerking te verminderen van spoor, water en wegen. Investeringen in het landschap en de verbindingen tussen de grotere groengebieden zijn van cruciaal belang om aan al deze functies invulling te kunnen geven.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt krijgt vorm onder ambitie 6 (cultuurhistorisch erfgoed en landschap) en ambitie 7 (toerisme en recreatie). Daarnaast raakt het ook aan ambitie 5 (woningen) en ambitie 2 (concurrentie en innovatiekracht).

9. Amsterdam

Algemeen
In haar propositie ziet de deelregio Amsterdam brede welvaart en meerkernigheid als belangrijke leidraad voor de ambities die we als MRA hebben en de wijze waarop we daar invulling aan geven. Ze zien de regionale samenwerking als noodzakelijk om gezamenlijk de opgaven waar we voor staan het hoofd te kunnen bieden. Daarbij zijn ze nadrukkelijk opzoek naar nauwere samenwerking met het Rijk, maar ook met partners van bedrijfsleven, kennisinstellingen en sociaal-maatschappelijke instellingen. Het belang om nu gezamenlijk keuzes te maken voor waar we op in zetten en waar niet op wordt onderschreven: brede welvaart moet leidend zijn bij het maken van die keuzes. Naast nieuwe of intensievere samenwerking is in sommige gevallen een nieuw instrumentarium wenselijk.

Ook worden zorgen omschreven over groeiende ongelijkheid. Inkomensongelijkheid, maar bijvoorbeeld ook het voorzieningen niveau dat in sommige deelregio's is uitgehold, en ook ongelijkheid in gezondheid. De volkshuisvesting staat onder druk; voor veel mensen is het lastig om in onze regio een betaalbare woning te vinden. Amsterdam zou die spiraal waar rijk rijker en arm armer wordt willen tegengaan. Dat heeft niet alleen een morele grondslag, maar ook een economische: we kunnen niet zonder leraren, loodgieters en winkelpersoneel. Amsterdam zou daarom de komende jaren ongelijk investeren om gelijke kansen te creëren.

Reflectie
De oproep 'anders kijken, anders doen' die het Bestuur samen met de Amsterdam Economic Board heeft afgegeven bij de State of the Region in 2023 ligt aan de basis van de nieuwe MRA Agenda. Een belangrijk onderdeel van die oproep en daarmee ook de agenda is dat we als overheden de uitdagingen waar we voor staan niet alleen kunnen oplossen. We hebben onze partners van het bedrijfsleven, kennisinstellingen en sociaal-maatschappelijke instellingen nodig om meer impact te maken. Meerkernigheid is het centrale principe van de Verstedelijkingsstrategie die we met elkaar hebben afgesproken, en waar we vorm aangeven in de uitvoeringsstrategie voor de NOVEX. Zowel brede welvaart als meerkernigheid geven als belangrijke begrippen uit de nieuwe MRA Agenda een goede grondslag om met elkaar het gesprek te voeren over een meer evenwichtige ontwikkeling van de MRA.

In onderstaand overzicht wordt inzichtelijk gemaakt hoe alle losse inhoudelijke punten uit de propositie een plek hebben gekregen in de nieuwe MRA Agenda.

9.1 Als regio zullen we de komende jaren werk moeten maken van onze ambitie om meerkernig te ontwikkelen, ons landschap open te houden, de duurzaamheidstransitie te bewerkstelligen, de arbeidsmarkt te versterken, het mobiliteitssysteem draaiend te houden, genoeg ruimte te behouden voor innovatie en groene ondernemers en de regio klimaatbestendig in te richten.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Meerkernigheid is in de nieuwe MRA Agenda een van de twee leidende principes. Bij alle afwegingen die we moeten maken en alle acties die we willen gaan uitvoeren is een positieve bijdrage aan die Meerkernigheid een uitgangspunt. Hoe we dit precies operationaliseren werken we de komende tijd concreter uit. De inhoudelijke wensen die in dit punt zijn genoemd komen terug in een flink aantal ambities, onder andere ambitie 1 (klimaat neutrale en circulaire regio), ambitie 3 (arbeidsmarkt) en ambitie 8 (mobiliteit voor inwoners en bezoekers).

9.2 De wederzijdse afhankelijkheid en gedeelde opgaven met de omliggende gemeenten wordt door Amsterdam in toenemende mate gevoeld. Het totale takenpakket van onze gezamenlijke overheden is bijna onuitputtelijk. Om ook op de lange termijn een internationale economische topregio met hoge leefkwaliteit te zijn, zullen we nu samen keuzes moeten maken waarop we inzetten, en wat we niet doen. Voor Amsterdam vormt het principe brede welvaart de leidraad voor deze keuzes. Amsterdam ziet dit graag terug in de nieuwe MRA-agenda.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Brede Welvaart is in de nieuwe MRA Agenda het uitgangspunt voor alle ambities. Bij alle afwegingen die we moeten maken en alle acties die we willen gaan uitvoeren is een positieve bijdrage aan de Brede Welvaart het doel. Hoe we dit precies operationaliseren werken we de komende tijd concreter uit. Uitgangspunt daarbij is de systematiek die we reeds in de steigers hebben staan vanuit de Economische Verkenningen van de MRA (EVMRA).

9.3 Amsterdam wil de sterke positie in de wereldeconomie behouden en de welvaartsgroei, groei in de werkgelegenheid en daling van werkloosheid in de praktisch geschoolde sectoren bestendigen. Daarbij streven we naar brede welvaart, waarbij materiële rijkdom niet de enige maatstaf is voor een goed leven. Het gaat ook om welzijn, een goede gezondheid, een duurzame en prettige leefomgeving, voldoende vrije tijd en om ruimte voor persoonlijke groei. Bovendien zijn we ons bewust van het feit dat we alleen met een sterke economie de middelen hebben om de circulaire-en energietransitie te bekostigen en onze regio klimaatbestendig te ontwikkelen.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 2 (concurrentie en innovatiekracht).

9.4 De regio groeit als kool, maar helaas hebben we naast de groei van het aantal inwoners ook de ongelijkheid zien toenemen. De inkomensongelijkheid is gegroeid, het voorzieningenniveau is in sommige deelregio's uitgehold en niet overal is het mogelijk om op een gezonde manier te wonen. Bovendien staat de volkshuisvesting onder druk; voor veel mensen lastig om in onze regio een betaalbare woning te vinden. Dit is extra cru omdat we zien dat de plek waar je opgroeit in belangrijke mate bepaalt wat de kansen in je leven zijn. Amsterdam wil deze spiraal waar rijk rijker en arm armer wordt, tegengaan. Dit heeft niet alleen een morele grondslag, maar ook een economische. We kunnen immers niet zonder leraren, loodgieters en winkelpersoneel. Amsterdam wil daarom de komende jaren ongelijk investeren om gelijke kansen te creëren.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder het begrip Brede Welvaart, zie beantwoording bij 9.2.

9.5 In de nieuwe MRA-agenda willen we een punt op de horizon zetten. De MRA moet een klimaatneutraal en groen industriegebied worden.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: De opbouw van de nieuwe MRA Agenda is gewijzigd ten opzichte van voorgaande versies: in plaats van acties of uitvoeringslijnen als vertrekpunt te nemen, redeneren we nu vanuit ambities: punten op de horizon die we gezamenlijk willen bereiken op de langere termijn. Daarin staan o.a. ook ambities als ambitie 1 (klimaat neutrale en circulaire regio) en ambitie 4 (werklocaties), die goed passen bij de wens om onze industrie te verduurzamen.

9.6 Kansen voor natuurinclusieve inrichting van de MRA zullen we optimaal moeten benutten, om de nodige ruimte te geven aan de natuur én te kiezen voor een klimaatadaptieve toekomst. Door zelf duurzaam te produceren nemen wij als regio onze verantwoordelijkheid in de transitie naar een duurzamere en socialere wereld. De ecologische transitie heeft haast, en daarom willen we deze missie in sneltreinvaart bereiken.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 1 (klimaat neutrale en circulaire regio) raakt aan het in samenhang afwegen van keuzes (zie hoofdstuk 1 uit de Agenda). Bij het afwegen van keuzes bij of tussen ambities zijn waarden als natuur, biodiversiteit, ecologie waarden die mee worden genomen in de afwegingen die we maken (met als bijvoorbeeld water- en bodem sturend).

9.7 In het verwezenlijken van deze ambitie neemt het Noordzeekanaalgebied, waaronder de havens, een bijzondere plek in. Hier moeten grote, noodzakelijke investeringen voor de energietransitie landen, hier zal ruimte moeten zijn voor de circulaire economie en hier zullen fabrieken in rap tempo moeten verduurzamen.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 1 (klimaat neutrale en circulaire regio) en ambitie 4 (werklocaties).

9.8 Daarnaast zullen we ons in MRA verband samen sterk moeten maken voor een transitie in de landbouw. De landbouw voor dierlijke producten moet transformeren naar een landbouw met minder milieubelastende activiteiten. Zo kunnen we ook verdere bodemdaling en veenoxidatie tegengaan.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Voor landbouw of bodemdaling zijn geen aparte ambities opgenomen in de MRA agenda: zij raken aan heel veel van de andere ambities, en zijn waarden / belangen die we bij de realisatie van onze andere ambitie als wegingsfactor mee moeten nemen. Zie ook antwoord bij 9.6

9.9 Maar om een klimaatneutraal en groen industriegebied te worden zullen we ook genoeg geschoold personeel moeten hebben. Voor de economische ontwikkeling van de MRA vormen arbeidstekorten een uitdagend probleem. Tekorten hebben gevolgen voor de economische groei, verduurzaming en de concurrentiekracht van de MRA. Het tegengaan van arbeidstekorten vereist een geïntegreerde benadering waarbij zowel de woningmarkt als de arbeidsmarkt worden aangepakt. Dit omvat het creëren van meer betaalbare huisvesting in de regio, het stimuleren van gemengde woon-werkgebieden en het bevorderen van de ontwikkeling van hoogwaardige werkgelegenheid in verschillende delen van de regio. Het streven naar een evenwichtige verdeling van woningen en economische kansen kan bijdragen aan het verminderen van arbeidstekorten en het bevorderen van inclusieve groei in de MRA.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Deze punten hebben we een plek gegeven in ambitie 3 (arbeidsmarkt) en ambitie 5 (woningen), en ambitie 4 (werklocaties).

9.10 Om deze evenwichtige verdeling te bewerkstellingen willen we, zoals afgesproken in de NOVEX MRA, werk maken van de meerkernige ontwikkeling. Dit ontlast niet alleen het lokale en regionale mobiliteitssysteem, maar moet vooral worden ingegeven door het verlangen een metropool voor iedereen te bouwen, waar woonlocatie niet een belangrijke voorspeller is voor geluk of een kans op een baan.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Zie beantwoording bij 9.1.

9.11 Naast de NOVEX-MRA is ook de bedrijventerreinenstrategie een belangrijk middel om de evenwichtige groei te bewerkstelligen. We vragen daarin speciale aandacht voor de grondstoffentransitie, aangezien bedrijven die essentieel zijn voor een circulaire economie, vaak milieucontouren kennen of extra opslagruimte vragen.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt is ondergebracht in ambitie 4 (werklocaties).

9.12 Tot slot willen we doorpakken met de Regionale Ontwikkelmaatschappij (ROM) InWest. De publiek-private samenwerking achten wij essentieel om onze duurzaamheidsdoelen te bewerkstelligen. Hierin zien we ook een belangrijke rol voor samenwerking met de Economic Board weggelegd.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: De ambities die in de nieuwe MRA Agenda worden opgenomen vinden we als samenwerkende overheden belangrijk als stip op de horizon, maar we beseffen ons ook dat we ze niet alleen kunnen realiseren. Bij alle ambities is samenwerking nodig met partners uit het bedrijfsleven, kennisinstellingen, sociaal-maatschappelijke instellingen, waterschappen, de Rijksoverheid en Europese partners, in wisselende coalities, afhankelijk van het onderwerp. Hoe we dit operationaliseren krijgt straks vorm in het meerjarig uitvoeringsprogramma.

9.13 We zullen als regio werk moeten maken van volkshuisvesting door veel, in het juiste segment, op een duurzame manier te bouwen.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 5 (woningen)

9.14 Daarnaast zullen we ons ruimtelijk beleid moeten stoelen op wat er vanuit water en bodem mogelijk is. We zullen de consequenties hiervan moeten durven aanvaarden.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Zie antwoord bij 9.6

9.15 Niet al onze plannen kunnen, en de daaruit komende pijn moeten we samen opvangen en verdelen.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt hopen we te ondervangen door Brede Welvaart en Meerkernigheid (als centraal begrip in onze Verstedelijkingsstrategie) goed te operationaliseren in het Meerjarig Uitvoeringsprogramma.

9.16 Om de stad en de regio verantwoord te laten groeien, heeft. Amsterdam een nieuwbouwambitie van 7.500 woningen per jaar. Met het 40-40-20 beleid willen we bewerkstelligen dat lage- en middeninkomens in de stad kunnen blijven wonen. De Amsterdamse productie is echter niet genoeg om de vraag vanuit deze groepen op te vangen. In de Woondeal MRA is dan ook afgesproken dat alle gemeenten binnen de regio hun aandeel nemen in de opgave voor meer betaalbare woningen waaronder meer sociale huur. Een evenredige inzet vanuit elke gemeente in de MRA is noodzakelijk om de groeiende groep mensen binnen de aandachtsgroepen te huisvesten
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 5 (woningen).

9.17 We willen daarnaast kijken of gesprekken over woonmilieus kunnen resulteren in afspraken over verschillende doelgroepen, zoals ouderen maar ook studenten. De afgelopen jaren hebben we als regio laten zien dat woningbouw en duurzaamheidsambities samen kunnen gaan.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 5 (woningen).

9.18 In de Green Deal Houtbouw hebben we de eerste stappen gezet naar circulair bouwen. De komende jaren willen we onderzoeken of we samen kunnen doorpakken op biobased bouwen, circulaire materialen en het creëren van energiezuinige woningen.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 5 (woningen), ambitie 1 (klimaat neutrale en circulaire regio) en ambitie 4 (werklocaties).

9.19 Daarbij willen we ook kijken naar energiearmoede, want iedereen moet mee kunnen profiteren van de energietransitie.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 1 (klimaat neutrale en circulaire regio), en is geborgd door Brede Welvaart als uitgangspunt te nemen voor al onze ambities.

9.20 Een andere duurzaamheidsambitie in de woningbouw die in regionaal verband meer aandacht verdient is natuurinclusiviteit, zowel in de bestaande bouw als in de nieuwbouw.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 5 (woningen) en ambitie 4 (werklocaties).

9.21 Als regio is het onze uitdaging om deze enorme groei een plek te geven, zonder onze identiteit te verliezen of in te boeten op ons welzijn. We bouwen immers niet alleen woningen, maar complete steden, met scholen, zorginstellingen, culturele voorzieningen en (natuur)recreatiemogelijkheden.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 5 (woningen) en ambitie 4 (werklocaties). Recreatie valt onder ambitie 5 (woningen) en 7 (toerisme en recreatie).

9.22 Het bouwen van woningen zal binnenstedelijk opgevangen moeten worden. Zo kunnen we het landschap openhouden, ons erfgoed bewaren en ook ruimte bieden aan recreatie. Bovendien hebben we het landschap hard nodig hebben om de klimaatopgaven op te vangen. De regio is immers kwetsbaar voor de gevolgen van klimaatverandering, in de vorm van weersextremen (hitte, droogte, neerslag) en overstromingsrisico's. We moeten ons hier als regio gezamenlijk op voorbereiden en ons hieraan aanpassen.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 3 (klimaat neutrale regio), ambitie 5 (woningen), ambitie 1 (werklocaties), ambitie 6 (cultuurhistorisch erfgoed en landschap) en ambitie 7 (toerisme en recreatie)

9.23 Vraagstukken waar we als regio gezamenlijk in moeten optrekken zijn onder andere de kwetsbaarheid van het regionale watersysteem dat aan haar grens zit; extra afvoer (in geval van een overstroming of hevige neerslag) is niet mogelijk.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Zie beantwoording bij 9.8 en bij 9.14.

9.24 Bij veel van bovenstaande opgaven zullen we als MRA, samen met het Rijk naar een (nieuw) instrumentarium moeten zoeken of nieuwe samenwerkingsverbanden aangaan.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Zie beantwoording bij 9.12.

9.25 Om de stad in de toekomst leefbaar te houden, voldoende ruimte te maken/behouden voor gezonde vormen van mobiliteit én de luchtkwaliteit te verbeteren, zal het gebruik van de openbare ruimte veranderen. Daarbij is een verandering van onze mobiliteit onvermijdelijk. De komende jaren willen we samen met de regio en het Rijk stappen zetten om het Multimodaal Toekomstbeeld uit te rollen. Zo mitigeren we de mogelijk nadelige gevolgen die het Amsterdamse beleid kan hebben voor een bredere omgeving en versterken we de regionale mobiliteitsnetwerken.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 8 (mobiliteit inwoners en bezoekers).

9.26 We zullen samen moeten investeren in een betaalbaar OV met een afdoende dekkend netwerk. Dit moet de regio voor iedere bewoner en gebruiker bereikbaar houden ongeacht woonlocatie of inkomen.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 8 (mobiliteit inwoners en bezoekers).

9.27 Een belangrijke rol zien we in het verder uitbreiden van het fietsnetwerk, waarbij het slechten van barrières zoals water en snelwegen niet mag worden vermeden. Daarnaast willen we doorpakken op de mobiliteitshubs, gekoppeld aan slimme mobiliteit. Op deze manier maken we het voor reizigers vanuit een autoafhankelijke deelregio aantrekkelijker om hun reis richting de stad op een gegeven moment te vervolgen met het openbaar vervoer, de fiets of deelmobiliteit.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 8 (mobiliteit inwoners en bezoekers).

9.28 En omdat veel inwoners van Amsterdam geen auto hebben, is het belangrijk om in deze hubs ook genoeg deelmobiliteit te faciliteren.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 8 (mobiliteit inwoners en bezoekers).

9.29 Naast personenvervoer zetten we ook in op duurzame logistiek/goederenvervoer. Goederenvervoer is belangrijk voor onze economie, maar vormt ook een aanzienlijk aandeel in de belasting van ons regionaal mobiliteitsnetwerk. Om de plek van goederenvervoer in ons toekomstig mobiliteitsnetwerk te garanderen, gaan we met het bedrijfsleven, betrokken overheden en het maatschappelijk veld op zoek naar de juiste ruimtelijke keuzes om dit mogelijk te maken.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 8 (mobiliteit en verduurzaming goederenvervoer en logistiek).

9.30 Het succes van onze regionale samenwerking is afhankelijk van de samenwerking met de bewoners, bedrijven en stichtingen in onze regio, en vooral ook het Rijk. De MRA zal de komende jaren daarom nog meer moeten inzetten op een gezamenlijk geluid naar Den Haag en het versterken van de triple helix.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Zie beantwoording bij 9.12. Welke onderwerpen we centraal stellen in onze lobby activiteiten, daarover stemmen we af in de PHO's, Platforms en het MRA Bestuur.

9.31 Daarnaast hebben wij een steeds grotere behoefte om gezamenlijk sociale vraagstukken te bespreken. Dit is inhoudelijk ingegeven door de groeiende sociale ongelijkheid en het groeiende takenpakket van gemeentes. Procesmatig zien we de kracht die een gezamenlijk geluid kan maken in Den Haag om tot structurele beleidsmaatregelen en middelen te komen.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: De sociale vraagstukken raken aan bijna alle ambities. We hebben daarom Brede Welvaart als uitgangspunt genomen voor alle ambities: bij alle afwegingen die we maken bij de realisatie van onze ambities of de uitvoer van acties, vragen we ons af hoe dat bij kan dragen aan het versterken van Brede Welvaart.

9.32 Tot slot zien we dat het Rijk tientallen beleidsprogramma's en NOVEX-gebiedsgerichte programma's vanuit de Nationale Omgevingsvisie vaststelt. Dit legt een groot beslag op onze gezamenlijke uitvoeringscapaciteit, beschikbare middelen en besluitvormingsprocedures. Voor een daadkrachtige en wendbare regio lijkt het ons daarom verstandig om het moment van een nieuwe MRA-agenda ook te gebruiken om goed kijken naar hoe we sturen op de veelheid aan opgaven, programma's en projecten. Als het aan Amsterdam ligt kijken we goed waar we het Rijk kunnen uitnodigen bij reguliere ambtelijke overleggen van de MRA. We brengen in kaart op welke prioriteiten dit wenselijk kan zijn.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: In de nieuwe MRA agenda redeneren we vanuit ambities in plaats van uit acties of uitvoeringslijnen. Bovendien proberen we die ambities concreter te maken door indicatoren te benoemen aan de hand waarvan we inzichtelijk kunnen maken in hoeverre onze ambities gerealiseerd zijn. Dat geeft richting aan de acties en projecten die we uitvoeren. Daarbij moet vermeld worden dat we een veelzijdige en gecompliceerde regio zijn, met veel verschillende inhoudelijke belangen en kansen. Als we focussen op een zeer beperkt aantal inhoudelijke punten, vallen andere punten af die ook evident op regionale schaal moeten worden opgepakt, en die we ook heel belangrijk vinden. We kijken daarom goed naar welk onderwerp we op welke schaal en met welke coalitie we moeten oppakken. Dat werken we uit in een Meerjarig Uitvoeringsprogramma. Of we het Rijk uitnodigen aan gesprekstafels in de MRA, is aan de betreffende gremia om zelf te bepalen. Bij het Platform Mobiliteit zijn bijvoorbeeld al met enige regelmaat nationale partners als Rijkswaterstaat of de NS aanwezig.

10. Provincie Noord-Holland

Algemeen
De Provincie Noord-Holland geeft in haar propositie aan dat zij graag vanuit een openhouding samen wil werken met gemeenten, andere provincies en het rijk, vanuit het besef dat overheden in toenemende mate met elkaar verweven raken. Gezien de schaal van ruimtelijke vraagstukken is bestuurlijke samenwerking ook hard nodig, mede gelet op het feit dat regio's in toenemende mate te maken krijgen met de doorwerking van Europese regelgeving. Dit besef van verbondenheid zet aan tot samenwerken over de eigen bestuurlijke grenzen heen, onder andere door intensiever samen te werken met het Rijk en richting de EU.

Zij vragen aandacht voor de vraag welke thema's en bijbehorende activiteiten de MRA oppakt, en waarvoor primair de beide provincies (of de gemeenten) aan de lat staan. Meer helderheid daarover versterkt de focus van bestuurlijke overleggen en zorgt voor een efficiënte inzet van ambtelijke ondersteuning. Ook wordt de positie van kleine gemeenten in de MRA samenwerking aangehaald: zij moeten binnen de MRA voldoende aan hun trekken kunnen komen. Provinciale Staten van de provincie Noord-Holland heeft de wens geformuleerd om uitgebreider en concreter geïnformeerd te worden over de resultaten die door de MRA worden bereikt. Dat vraagt van een nieuwe MRA Agenda dat daarin concretere en meetbaarder doelen worden opgenomen dan in de huidige agenda.

Tegen de achtergrond van problemen die in politiek Den Haag en in Europa hoog op de agenda staan, kunnen sommige Statenfracties zich voorstellen dat de inhoudelijke scope van de MRA-samenwerking ongewijzigd blijft, maar het begrip 'brede welvaart' een richtsnoer wordt voor de afwegingen die worden gemaakt op de bestaande beleidsterreinen. Noord-Holland vindt het belangrijk dat in de nieuwe MRA-Agenda expliciet wordt gemaakt welke keuzes worden gemaakt in het kader van brede welvaart (hier & nu, later en elders).

Reflectie
Het Bestuur herkent het belang van duidelijkheid over rollen, en wat op welk schaalniveau moet worden opgepakt. Hiertoe zal in het Meerjarig Uitvoeringsprogramma inzichtelijk worden gemaakt welke actie het beste op welk schaalniveau kan worden belegd. De samenwerking die we de afgelopen jaren hebben opgebouwd voor de lobby richting Rijk en Europa zetten we vol energie en overtuiging voort. De positie van kleinere gemeenten bewaken we zorgvuldig, ook door meerkernigheid centraal te blijven stellen. Over de mate van concreetheid en meetbare doelen is in de Algemene Vergadering van 9 februari afgesproken dat we geen SMART geformuleerde doelstellingen of indicatoren in de MRA Agenda opnemen, en dat we in zijn algemeenheid waken voor een te hoge mate van concreetheid. We stellen in de MRA Agenda ambities voor de langere termijn, en

werken in het Meerjarig Uitvoeringsprogramma uit welke acties we daartoe de komende vier jaar gaan uitvoeren.

In onderstaand overzicht wordt inzichtelijk gemaakt hoe alle losse inhoudelijke punten uit de propositie een plek hebben gekregen in de nieuwe MRA Agenda.

10.1 Deze partijen vinden het belangrijk dat iedereen die dat wil, een passende woning kan vinden in Noord-Holland. Daarom is in Verbindend Vooruit! afgesproken om in de periode tot 2030 184.000 nieuwe woningen in Noord-Holland te bouwen, waarvan 40.000 in Noord-Holland-noord en 144.000 binnen de MRA.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 5 (woningen).

10.2 Daarnaast willen wij de komende jaren verder werken aan de energietransitie en het energienet uitbreiden
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 1 (klimaat neutrale en circulaire regio)

10.3 Daarnaast willen wij de komende jaren verder werken aan de natuur versterken
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Voor natuur of biodiversiteit zijn geen aparte ambities opgenomen in de MRA agenda: zij raken aan heel veel van de andere ambities, en zijn waarden / belangen die we bij de realisatie van onze andere ambitie als wegingsfactor mee moeten nemen.

10.4 Daarnaast willen wij de komende jaren verder werken aan de luchtkwaliteit verbeteren
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt is geborgd door Brede Welvaart als uitgangspunt te nemen voor alle ambities: bij alle ambities kijken we naar hoe keuzes of acties voor die ambities bij kunnen dragen aan de Brede Welvaart. Daar valt gezondheid (en dus ook een verbetering van de luchtkwaliteit) ook onder.

10.5 Daarnaast willen wij de komende jaren verder werken aan de klimaatcrisis tegengaan
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 1 (klimaat neutrale en circulaire regio)

10.6 Daarnaast willen wij de komende jaren verder werken aan het voorzieningenniveau in stand houden
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 4 (werklocaties) en ambitie 5 (woningen).

10.7 Daarnaast willen wij de komende jaren verder werken aan helpen bij de transitie naar duurzame visserij
Plek in de nieuwe MRA Agenda: In de nieuwe MRA Agenda is geen aparte ambitie opgenomen voor de visserij, maar dit punt raakt wel aan ambitie 1 (klimaat neutrale en circulaire regio). Voor visserij hebben we binnen de MRA echter geen specifieke ambities of beleid, ook niet met de nieuwe Agenda.

10.8 Daarnaast willen wij de komende jaren oog houden voor een toekomstbestendige landbouw met een verdienmodel.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Voor landbouw of voedselvoorziening zijn geen aparte ambities opgenomen in de MRA agenda: zij raken aan heel veel van de andere ambities, en zijn waarden / belangen die we bij de realisatie van onze andere ambitie als wegingsfactor mee moeten nemen.

10.9 We vinden dierenwelzijn een belangrijke waarde in ons handelen en beleid. We verwachten daarom ook dat MRA-activiteiten zoveel mogelijk rekening houden met de dieren die in onze regio leven.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit maakt onderdeel uit van het begrip Brede Welvaart.

10.10 Ook het verbeteren van de bereikbaarheid, de leefbaarheid en de economie zijn voor ons belangrijke speerpunten, waarbij de menselijke maat niet uit het oog moet worden verloren.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 8 (mobiliteit inwoners en bezoekers) en ambitie 2 (concurrentie en innovatiekracht) en het begrip Brede Welvaart.

10.11 We streven naar een goede balans tussen wonen, werken en gezondheid en gaan bedrijven ondersteunen om de transitie naar meer duurzame en schone productieprocessen te kunnen maken. Voor vervuilende bedrijven die deze transitie op termijn niet kunnen of willen maken is geen toekomst. Ook bij Tata Steel blijft de coalitie zich inzetten om de impact op de leefomgeving, het milieu en het klimaat terug te dringen.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 1 (klimaat neutrale en circulaire regio), ambitie 4 (werklocaties) en ambitie 5(woningen).

10.12 We zetten in op samenwerking tussen scholen en bedrijfsleven en willen dat de opleidingen van nu aansluiten bij de vraag van morgen.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 3 (arbeidsmarkt).

10.13 Als nieuw provinciebestuur willen we vanuit een open houding samenwerken met gemeenten, andere provincies en het Rijk, in het besef dat overheden in toenemende mate met elkaar verweven raken. Gezien de schaal van ruimtelijke vraagstukken is bestuurlijke samenwerking ook hard nodig, mede gelet op het feit dat regio's in toenemende mate te maken krijgen met de doorwerking van Europese regelgeving.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: De ambities die in de nieuwe MRA Agenda worden opgenomen vinden we als samenwerkende overheden belangrijk als stip op de horizon, maar we beseffen ons ook dat we ze niet alleen kunnen realiseren. Bij alle ambities is samenwerking nodig met partners uit het bedrijfsleven, kennisinstellingen, sociaal-maatschappelijke instellingen, waterschappen, de Rijksoverheid en Europese partners, in wisselende coalities, afhankelijk van het onderwerp. Hoe we dit operationaliseren krijgt straks vorm in het meerjarig uitvoeringsprogramma.

10.14 Dit besef van verbondenheid zet aan tot samenwerken over de eigen bestuurlijke grenzen heen. Vanuit die houding willen wij in de NOVEX MRA samenwerken met het Rijk, om te komen tot een uitvoeringsagenda en een Regionale Investeringsagenda.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: De inspanningen voor de NOVEX continueren we. Dit beschouwen we als een goed middel om onze ambities (die we in de MRA Agenda benoemen) te verwezenlijken.

10.15 Samenwerking met gemeenten en met regio's, zoals de samenwerking in de regio Noord-Holland Noord en in de MRA, zien wij niet als een beperking van onze eigen beleidsvrijheid, maar juist als een aanvulling daarop en als een kans om grote maatschappelijke opgaven te realiseren en draagvlak te verwerven voor provinciaal beleid. Het is in dat kader aan te bevelen dat de nieuwe MRA Agenda een reflectie bevat op de vraag welke thema's en bijbehorende activiteiten de MRA oppakt, en waarvoor primair de beide provincies aan de lat staan. Meer helderheid daarover versterkt de focus van bestuurlijke overleggen en zorgt voor een efficiënte inzet van ambtelijke ondersteuning.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: De ambities die in de nieuwe MRA Agenda worden opgenomen vinden we als samenwerkende overheden belangrijk als stip op de horizon, maar we beseffen ons ook dat we ze niet alleen kunnen realiseren. Samenwerking is daarbij essentieel, maar het zal ook vragen om acties op verschillende niveaus: sommige dingen moeten we op MRA schaal oppakken, anderen juist door provincies of gemeenten. En soms moeten we nationaal of internationaal schakelen. Hoe we dat precies operationaliseren maken we inzichtelijk in het Meerjarig Uitvoeringsprogramma.

10.16 We beschouwen de samenwerking in de MRA als nuttig en noodzakelijk en willen die in de komende bestuursperiode met kracht voortzetten, ook voor wat betreft de gezamenlijke belangenbehartiging richting Den Haag en Brussel.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Zie beantwoording bij 10.13. Welke inhoudelijke punten we gezamenlijk oppakken richting Den Haag of Brussel, daarover stemmen we af in de PHO's, Platforms en het MRA Bestuur.

10.17 Door de Staten wordt naar voren gebracht dat ook kleinere gemeenten binnen de MRA voldoende aan hun trekken moeten kunnen komen, en de regionale samenwerking niet al te zeer een samenwerking zou moeten zijn waarbij de grotere en meer verstedelijkte gemeenten de dienst uitmaken. Daarvoor is het van belang dat de voorzieningen van kleinere gemeenten mee worden genomen in de nieuwe MRA-Agenda. Dit sluit goed aan bij het coalitieakkoord waarin staat dat de provincie zich inspant om ook voorzieningen samen met gemeenten op peil te houden.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt borgen we door de twee begrippen Brede Welvaart en Meerkernigheid een centrale plek te geven in de MRA Agenda en het Meerjarig Uitvoeringsprogramma. Waar mogelijk proberen we keuzes of acties die we op MRA schaal maken zoveel mogelijk bij te laten dragen aan die begrippen.

10.18 Al eerder (in de vorige Statenperiode) is vanuit PS de wens geformuleerd om uitgebreider en concreter geïnformeerd te worden over de resultaten die door de MRA worden bereikt. Dat vraagt van een nieuwe MRA Agenda dat daarin concretere en meetbaarder doelen worden opgenomen dan in de huidige agenda.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: De nieuwe MRA Agenda is opgebouwd vanuit ambities, die we zo goed mogelijk door proberen te vertalen in concrete indicatoren, aan de hand waarvan we inzichtelijk kunnen maken in hoeverre onze ambities zijn gerealiseerd. Deze geven bovendien ook richting aan de acties die we uit gaan voeren. In het Meerjarig Uitvoeringsprogramma werken we uit wat we de komende vier jaar concreet gaan doen.

10.19 Daarbij realiseren wij ons terdege dat een goede samenwerking zich niet in alle opzichten laat vatten in prestatie-indicatoren, maar wel dat verantwoord kan worden wat de samenwerking oplevert. Voorop staat daarbij dat de samenwerking in MRA-verband zich richt op díe onderwerpen die de deelnemers afzonderlijk niet kúnnen realiseren.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Communicatie en draagvlak blijft voortdurend van belang. De afgelopen jaren hebben we grote stappen gezet om deze te verbeteren, en deze lijn willen we in de toekomst voortzetten.

10.20 Tegen de achtergrond van problemen die in politiek Den Haag en in Europa hoog op de agenda staan, kunnen sommige Statenfracties zich voorstellen dat de inhoudelijke scope van de MRA-samenwerking ongewijzigd blijft, maar het begrip 'brede welvaart' een richtsnoer wordt voor de afwegingen die worden gemaakt op de bestaande beleidsterreinen. Noord-Holland vindt het belangrijk dat in de nieuwe MRA-Agenda expliciet wordt gemaakt welke keuzes worden gemaakt in het kader van brede welvaart (hier & nu, later en elders).
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Brede Welvaart is in de nieuwe MRA Agenda uitgangspunt voor alle ambities. Bij alle afwegingen die we moeten maken en alle acties die we willen gaan uitvoeren is een positieve bijdrage aan de Brede Welvaart uitgangspunt. Hoe we dit precies operationaliseren werken we de komende tijd concreter uit. Uitgangspunt daarbij is de systematiek die we reeds in de steigers hebben staan vanuit de Economische Verkenningen van de MRA (EVMRA).

10.21 De bestuurlijke samenwerking in de MRA richt zich primair op fysieke thema's, waarbij wij van mening zijn dat bij deze thema's een gezonde leefomgeving een leidend principe moet zijn. Overigens blijft naar de mening van de Staten ook bij een mogelijke thematische verbreding van de inhoudelijke scope van de MRA het uitgangspunt gelden dat het democratisch mandaat blijft liggen bij raden en Staten en de provincie geen bevoegdheden overdraagt aan de Metropoolregio.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: zie beantwoording bij 10.20

11. Platform Economie

11.1 We herkennen we niet alleen de schaduwzijden van ons economische succes, we erkennen ze ook als een bedreiging. De luchtkwaliteit, biodiversiteit en waterveiligheid staan onder druk, de onevenwichtigheden op de arbeids- en woningmarkt leiden tot toenemende verschillen tussen inwoners en we spreken inmiddels van over toerisme op verschillende plekken. Kortom, een blijvend robuuste en toekomstbestedige MRA vereist een economische dynamiek die nadrukkelijk samengaat met een verbetering van het leefklimaat én waarin iedereen gelijke kansen heeft volwaardig te functioneren. Dit betekent dus: inzetten op brede welvaart en daarmee voortdurend de balans zoeken (cq keuzes maken) tussen versterken duurzaamheid, vergroten sociale samenhang en stimuleren economische dynamiek. (conform de 'brede welvaartsdriehoek' uit de Economische Verkenningen).
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Brede Welvaart is in de nieuwe MRA Agenda uitgangspunt voor alle ambities. Bij alle afwegingen die we moeten maken en alle acties die we willen gaan uitvoeren is een positieve bijdrage aan de Brede Welvaart uitgangspunt. Hoe we dit precies operationaliseren werken we de komende tijd concreter uit. Uitgangspunt daarbij is de systematiek die we reeds in de steigers hebben staan vanuit de Economische Verkenningen van de MRA (EVMRA).

11.2 Juist niet alleen de kernstad Amsterdam, maar ook de andere grotere stedelijke gebieden moeten zich de komende jaren verder ontwikkelen met voldoende woningen, bedrijvigheid en voorzieningen. Dit enerzijds vanuit eigen kracht, maar anderzijds juist ook door het benutten van de onderlinge verbanden binnen de MRA. In termen van economische dynamiek is de meerkernige metropool een suboptimale ontwikkeling. Immers, de agglomoratie-effecten worden met de beoogde spreiding van economische activiteiten minder benut. Maar daar tegenover staan positieve sociale effecten (betere woon-werkbalans, verscheidenheid in woonmilieus etc.); de duurzaamheidseffecten zijn ondermeer het behoud van het landschap en het klimaat-adaptief inrichten van de MRA. Ook veronderstelt deze meerkernige ontwikkeling, dat er in de verschillende deelregio's voldoende ruimte is voor economische activiteiten, dat deelregionale specialisaties voldoende mogelijkenheden krijgen voor doorontwikkeling, mede door hun onderlinge samenwerking op MRA schaal.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Meerkernigheid is in de nieuwe MRA Agenda een belangrijk begrip. Bij alle afwegingen die we moeten maken en alle acties die we willen gaan uitvoeren is een positieve bijdrage aan de Meerkernigheid uitgangspunt. Hoe we dit precies operationaliseren werken we de komende tijd concreter uit. Uitgangspunt daarbij is de systematiek die we reeds in de steigers hebben staan vanuit de Economische Verkenningen van de MRA (EVMRA).

11.3 Ook in het kader van de meerkernige ontwikkeling gaat het bij de economische dynamiek niet louter om het aantal arbeidsplaatsen, maar juist ook om het optimaal faciliteren van het voorzieningenniveau van de deelregio's. Dit betekent dus ook dat de deelregio's voldoende ruimte beschikbaar hebben voor bedrijvigheid, zoals onderhoudsbedrijven, logistiek en groothandel en productie- en hergebruikfaciliteiten. Idealiter zijn er per deelregio enkele clusters/ecosystemen van bedrijven, samen met opleidings- en/of kennisinstellingen.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 4 (werklocaties) en ambitie 2 (concurrentie en innovatiekracht).

11.4 Wél moeten we ons realiseren, dat de economie zich natuurlijk niet laat sturen. Maar juist door ruimte te bieden en actief (onderschedende) ecosystemen te helpen ontwikkelen, kan ook vanuit de economische ontwikkeling bijgedragen worden aan de meerkernige metropool. In dit kader vraagt de (economische) positie van Almere de komende jaren wellicht de meeste aandacht. Als tweede stad (qua inwoners) van de MRA, met een jonge beroepsbevolking en nog voldoende ontwikkelruimte liggen er mogelijkheden voor een substantiële versterking van het economisch profiel.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 4 (werklocaties) en ambitie 2 (concurrentie en innovatiekracht).

11.5 De ambities in het kader van 'brede welvaart' en 'meerkernige metropool' moeten we plaatsen binnen de context van schaarste aan ruimte, arbeidskrachten, sociale inclusie, energie, schone lucht, zoet water, bio-diversiteit etc. (gek genoeg lijkt schaarste aan geld minder het geval, al zijn de vooruitzichten voor de gemeentefinanciën de komende jaren niet goed). Veel van genoemde schaarsten – met name die gerelateerd zijn aan een duurzame toekomst en sociale vraagstukken - zijn wellicht ook de directe aanleiding om veel meer vanuit de brede welvaart te denken en te doen. Hierbij schuilt het gevaar van afwenteling in de tijd (dat lossen we later wel op!) of naar plaats (die ruimtevreter of vervuiler kan wel ergens anders in het land of de wereld).
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt ondervangen we door Brede Welvaart uitgangspunt te maken voor alle ambities. Dat geeft richting aan de keuzes die we moeten maken of de acties die we willen uitvoeren.

11.6 Tegelijkertijd: de energieschaarste agv congestie elektriciteitsnet is wellicht iets van tijdelijke aard (prognose: congestie zeker tot 2030) en zijn veel sociale vraagstukken het gevolg van landelijk beleid. Anders is dit t.a.v. de schaarste aan ruimte. Komt deze niet vooral voort uit de regionale wens of noodzaak om alle ruimteclaims (wonen, werken, mobiliteit, landbouw, recreatie, natuur en water) allemaal in de regio te willen accommoderen, waardoor er voor geen van allen voldoende ruimte is? Wordt het geen tijd om explicieter en meer integraal de afweging te maken van wat we wel en wat we niet nog ruimtelijk willen accommoderen? Wat hierbij wel compliceert, is dat sommige zaken (bv ruimtebehoefte wonen & werken of tekorten arbeidsmarkt) duidelijk kwantificeerbaar zijn, maar andere (luchtkwaliteit, biodiversiteit) veel lastiger. Dat maakt een objectieve discussie over mogelijke uitruil lastig.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt hang samen met veel van de ambities, en komt terug als afweging bij keuzes die we moeten maken (zie hoofdstuk 1 van de Agenda)

11.7 Het is glad ijs, maar gelet op genoemde schaarsten (en in relatie tot onze ambities) moeten we misschien toe naar lijstjes van welke zaken we in welke omvang ruimtelijk nog wel willen faciliteren, en welke niet. En dat dan op basis van zo integraal en objectief mogelijke afwegingen. Dus: als we voorop willen blijven lopen in de digitalisering, dan liever datacenters dan glastuinbouw? Misschien wat minder woningbouw en meer waterberging? Minder landschap en meer werklocaties? En zo zijn er nog veel meer afwegingen te maken – die we vermoedelijk nog nooit integraal hebben gedaan! (zelfs niet in de Verstedelijkingsstrategie/NOVEX MRA)).
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt hang samen met veel van de ambities, en komt terug als afweging bij keuzes die we moeten maken (zie hoofdstuk 1 van de Agenda)

11.8 Over de noodzaak van de grote transities op het gebied van energie, arbeid, digitalisering en productieketens lijkt geen discussie te bestaan; zo zijn ze ook nadrukkelijk opgenomen in de Transitieversneller. Wél over de vraag hoe, wie en in welk tempo. En dus nadrukkelijk over de rol van de MRA en op wel abstractieniveau. Ten aanzien van digitalisering en productieketens heeft de MRA slechts op een aantal onderdelen (datacenters, voedsel, textielafval) tot op heden geacteerd. Door deze thema's nadrukkelijker vanuit brede welvaart te benaderen, is het goed denkbaar dat de MRA-rol groter wordt (bv mbt digitalisering in onderwijs en zorg; regionale voedselketens, ketens in kader circulaire economie). Voor energie zijn de provincies via de RES'sen primair aan zet. Vanuit Brede Welvaart is het echter cruciaal dat energierechtvaardigheid een volwaardig onderdeel is van de energie transitie-strategieen.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 1 (klimaat neutrale en circulaire regio) en onder het begrip Brede Welvaart.

11.9 Zo staat PLABEKA / Bedrijventerreinenstrategie sterk in het teken van bijdragen aan de meerkernige ontwikkeling, met name door het inzetten van het spreiden van ruimte voor bedrijven – maar moet de bijdrage aan brede welvaart nog nadrukkelijker in beeld worden gebracht. De rol van de MRA is agenderend en regie-voerend (plus ondersteunend onderzoek en monitoring)
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 4 (werklocaties) en onder het begrip Brede Welvaart.

11.10 Samen met de ruimtelijke economische vraagstukken, zijn de knelpunten op de arbeidsmarkt vermoedelijk de belangrijkste dossiers vanuit economie in de nieuwe MRA Agenda. Waar in de afgelopen jaren de rol van de MRA sterk lag bij het aanjagen van publiek-private samenwerkingen, zal de komende periode vooral ingezet worden op opschaling van de diverse initiatieven. Ook het bevorderen van meer samenwerking tussen de verschillende partijen en organisaties staat hoog op de agenda. (nog aanscherpen op basis van lopend BIRCH onderzoek)
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 3 (arbeidsmarkt).

11.11 Gezien de demografische ontwikkelingen en arbeidsmarktprognoses is het aannemelijk dat we de komende tijd te maken hebben met structurele tekorten op de arbeidsmarkt. Met alle gevolgen van dien. Het onvermogen om de energietransitie tijdig te realiseren, te weinig tempo in de noodzakelijke digitalisering van de economie, een onevenwichtige arbeidsmarkt met grote mismatch. We zien dat zelfs in tijden van historische arbeidsmarktkrapte mensen nog steeds aan de kant staan, of onvoldoende mobiel zijn om wendbaar te bewegen op de arbeidsmarkt en hiermee bij te dragen aan hun maatschappelijke en economische ontwikkeling. De urgentie neemt alleen maar toe. Het is een sociale, maar ook economische noodzaak om in te zetten op de arbeidsmarktvraagstukken.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 3 (arbeidsmarkt).

11.12 (Door)ontwikkeling arbeidsmarktinstrumentarium en dienstverlening
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 3 (arbeidsmarkt).

11.13 Stimuleren en ontwikkelen van werk naar werk mobiliteit
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 3 (arbeidsmarkt).

11.14 Het stimuleren van Leven Lang Ontwikkelen
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 3 (arbeidsmarkt).

11.15 Het bereiken van onbenut arbeidspotentieel
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 3 (arbeidsmarkt).

11.16 Vanuit het 'brede welvaarts-denken' wordt duurzaamheid feitelijk een integraal onderdeel van alle activiteiten die we oppakken. Maar tegelijkertijd zijn er acties die specifiek vanuit de circulaire doelstellingen zijn ingezet (zie daarvoor ook in de bijlage de nadere uitwerking) en voortzetting vragen – zoals bv circulair inkopen.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 1 (klimaat neutrale en circulaire regio)

11.17 In de eerste plaats, we determineren in de huidige agenda wel de samenwerking, doen daarop ook ferme bestuurlijke afspraken, maar vervolgens schort het te vaak aan de implementatie bij de afzonderlijke MRA overheden. Dit moet met de nieuwe MRA agenda echt veranderen. We moeten dit bestuurlijk aan de orde stellen en bereid zijn meer bindende afspraken te maken. We kunnen niet blijven steken in globale afspraken zonder expliciete uitspraken over het eigenaarschap voor de uitvoering daarvan.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt herkennen we. We gaan daarom bij de operationalisatie van de ambities in het Meerjarig Uitvoeringsprogramma ook inzichtelijk maken wat op welke schaal moet gebeuren, en wie daarbij welke rol heeft.

11.18 Een tweede aspect betreft de verbreding. Vanuit het 'nieuwe normaal', de brede welvaart invalshoek en de integrale duurzame gebiedsontwikkeling, neemt het aantal onderwerpen dat we MRA breed zullen moeten oppakken toe. Dit raakt ook het onderdeel 'anders kijken, anders doen'.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt herkennen we. We hebben een complexe regio met veel verschillende inhoudelijke belangen en kansen. We maken daarom in het Meerjarig Uitvoeringsprogramma goed inzichtelijk wat we in welke coalities moeten oppakken, en wat daarbij onze propositie is naar onze triple helix partners en richting Rijk en EU.

11.19 Het gaat er om dat de nieuwe agenda duidelijkheid geeft over: Wie zit er aan tafel? Wie geeft mandaat om risico's te nemen en innovatie aan te jagen? Wie wordt afgerekend op het behalen van de doelstellingen?
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Zie beantwoording bij 11.17 en 11.18.

11.20 Anders kijken en doen, betekent het komen tot scherpe keuzes over wat nodig is. Eerlijk zijn naar elkaar. Als met de nieuwe agenda niet de bestuurlijke discussie wordt gevoerd dat we echt lokaal wat zullen moeten inleveren om de problemen van vandaag op te pakken, blijft de agenda steken in segmentering en intenties. De agenda biedt het moment om hierover bestuurlijk het gesprek te voeren.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt herkennen we. In de agenda besteden we aandacht aan keuzes, en in het Meerjarig Uitvoeringsprogramma proberen we die zo goed mogelijk inzichtelijk te maken. In sommige gevallen hebben we de keuzes nu al inzichtelijk, in andere gevallen zal dit de komende jaren nog flink wat uitzoek werk betekenen om scherp te krijgen wat precies de keuzes zijn, en welke gevolgen daaraan verbonden zijn. Met het 'anders kijken, anders doen' hebben we de lijn ingezet om voortaan ook op deze wijze het gesprek met elkaar te voeren.

11.21 We moeten gezamenlijk toewerken naar honderd procent circulair inkopen.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 1 (klimaat neutrale en circulaire regio)

11.22 Aanpak grondstofstromen. We hebben prioriteit gelegd bij textiel en plastics. Er liggen nu basisafspraken met het bedrijfsleven, deals in convenanten. De nieuwe MRA agenda is de plek om te benadrukken dat deze afspraken smart en resultaatgericht opgepakt worden. De vorige MRA agenda's hebben gezaaid door te benoemen wat nodig is, nu wordt het tijd om te oogsten.' Voor circulair textiel geldt dat nu rond 1% gerecycled wordt. De MRA bevat een kwart van de Nederlandse textielbranche. Resultaat is er op gericht dat we met de nieuwe agenda terecht komen op ten minste 10% in 2030. Het wordt tijd voor een echte doorbraak waarin niet alleen overheden de handen ineenslaan, maar ook vorm wordt gegeven aan een gezamenlijke aanpak met het bedrijfsleven.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 1 (klimaat neutrale en circulaire regio)

11.23 Vertaling van de bestuurlijk vastgestelde lobby agenda circulaire economie. Deze is immers een nieuw bestuurlijk feit geworden. Deze kent naast textiel en plastics, lobby inzet om te bereiken dat in de MRA vergroening van het belastingstelsel kan worden toegepast; de bouwregelgeving circulariteit gaat afdwingen en we meer sturing kunnen geven op de afvalverwerking door de splitsing tussen huishoudelijk afval en bedrijfsafval op te heffen. We willen deze onderdelen inbedden in de MRA brede lobby inzet in Europa.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 1 (klimaat neutrale en circulaire regio)

11.24 Lobby is typisch een aspect van bovenlokale samenwerking en wij pleiten dan ook om in de nieuwe agenda een aparte uitvoeringlijn 'lobby' in te brengen.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Wij zien de lobby ook als een van de aspecten die bij uitstek horen op MRA schaal. De nieuwe MRA Agenda is opgebouwd vanuit ambities in plaats van uit uitvoeringslijnen, en voor veel van die ambities is lobby essentieel. Welke punten we centraal stellen in onze lobby activiteiten, daarover stemmen we af in PHO's, Platforms en het MRA Bestuur.

11.25 Koppeling van circulariteit aan de MRA (woningbouw) agenda. Onder meer vanuit het convenant 'toekomstbestendige woningbouw', de Green Deal convenant houtbouw en vanuit de kaders van het Nationale programma Circulaire Economie (NPCE).
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 1 (klimaat neutrale en circulaire regio)

11.26 Integrale duurzame gebiedsontwikkeling (samenhang met de meerkernige metropool, woningbouw en de uitruilmechanismen brede welvaart)
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 1 (klimaat neutrale en circulaire regio), ambitie 4 (werklocaties) en ambitie 5 (woningen).

11.27 Duurzaamheid als het nieuwe economische normaal. De bestuurders willen circulariteit en economie nadrukkelijk aan elkaar verbinden. Wat economisch is dient circulariteit en circulariteit dient de economie.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 1 (klimaat neutrale en circulaire regio) en ambitie 2 (concurrentie en innovatiekracht).

11.28 Koppeling circulair aan ROM InWest
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 1 (klimaat neutrale en circulaire regio).

11.29 Energie en circulair; het is van belang een koppeling te leggen tussen de energie- en de grondstoffentransitie.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 1 (klimaat neutrale en circulaire regio)

11.30 We zullen daarom radicaal efficiënter moeten omgaan met grondstoffen, materialen en producten. Hergebruik, reparatie en recycling van producten en materialen moeten deel worden van het dagelijks leven. De grondstoffentransitie – nodig voor die circulaire economie – kan bij uitstek de energietransitie, en daarmee de realisatie van de klimaatdoelen, versnellen.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 1 (klimaat neutrale en circulaire regio)

11.31 Als samenwerkende partners in onze regio moeten we de komende jaren aan de slag met deze oproep en hartenkreet van de SER. Inzet daarbij is niet alleen om met elkaar te verkennen wat een gezamenlijke aanpak van de energie- en grondstoffentransitie voor de MRA-overheden inhoudt en wat daarvoor nodig is, maar ook om een scherper beeld te krijgen van de acties die er op dat terrein al lopen en via welke interventies gemeenten, provincies en een organisatie als de MRA – vanuit hun specifieke rol en verantwoordelijken – de komende jaren de verbinding tussen beide transities verder kunnen versterken.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 1 (klimaat neutrale en circulaire regio)

11.32 Met het substantieel financieel bijdragen aan de Amsterdam Economic Board en de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij ROM InWest is de MRA een belangrijke partij partner in het – samen met bedrijven en kennisinstellingen – aanjagen van de noodzakelijke innovaties. Deze innovaties richten zich nadrukkelijk op de grote transities (energie, circulair, digitaal en arbeidsmarkt). De komende jaren willen we als MRA samen met Board en ROM komen tot een nog efficiënter en effectiever functionerend innovatie-ecosysteem. Samen met alle relevante partners in de regio zullen we de komende jaren op basis van de transitieversneller verder werken aan coalities van bedrijven, kennisinstellingen en overheden én het genereren van gerichte investeringen, ook via het verwerven van rijksmiddelen en EU – subsidies. Gezamenlijke agenda's en afspraken over regionale taken en verantwoordelijkheden liggen aan de basis hiervan.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 2 (concurrentie en innovatiekracht).

11.33 De MRA heeft een lange traditie op het gebied van beleid gericht op het beter over de regio spreiden van toerisme. Het marketingsprogramma 'Amsterdam Bezoeken, Hoallnd Zien' is daar een goed voorbeeld van, evenals het regionaal hotelbeleid. Daaarmee draagt het toeristische beleid nadrukkelijk bij aan de meerkernige ontwikkeling. En daar waar het toeristisch beleid oorspronkelijk vooral gericht was op de economische kant, is dat inmiddels verschoven; leefbaarheid en duurzaamheid zijn in de nieuwe strategische agenda net zo belangrijke uitgangspunten.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 7 (toerisme en recreatie).

11.34 Gerichte vraagsturing met een focus op waardevolle verblijfsbezoekers in de gehele MRA-regio, kwalitatieve ontwikkeling van de vraag over de gehele MRA-regio buiten Amsterdam en waar mogelijk bijdragen aan krimp van het verblijfsbezoek in en naar Amsterdam.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 7 (toerisme en recreatie).

11.35 Passende aanbodontwikkeling van verblijfsaccommodaties en spreiding van grootschalige publiekstrekkers met aandacht voor versterking van de historische en culturele kwaliteiten van kernen en plekken.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 7 (toerisme en recreatie).

11.36 Verbetering van de duurzame bereisbaarheid van de hotspots en de kernen binnen de MRA voor verblijfsbezoekers.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 7 (toerisme en recreatie).
en ambitie 8 (mobiliteit inwoners en bezoekers).

11.37 Het terugdringen van de CO2-uitstoot van verblijfsbezoek.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 7 (toerisme en recreatie).
en ambitie 1 (klimaat neutrale en circulaire regio)

11.38 Kunst, cultuur en erfgoed maken van de Metropoolregio Amsterdam meer dan de som van de delen. Het culturele domein is in de eerste plaats van vitaal belang in alle deelregio's afzonderlijk. Onze cultuur vormt een krachtbron met grote sociaal-maatschappelijke, economische en zelfs ruimtelijke impact. Het brengt mensen letterlijk in beweging, naar podia en festivals, musea en iconische kunst in het landschap, naar vrijetijdsbesteding en educatie. Cultuur zorgt voor verbinding tussen individu en gemeenschap, maakt mensen trots op waar ze vandaan komen en inspireert ze om vrij te dromen en te leven.We moeten ons bewust zijn van de bijzondere rijkdom van ons erfgoed en culturele voorzieningen in onze metropool. Die rijkdom draagt bij aan de brede welvaart van de regio, zowel economisch als sociaal-maatschappelijk. De MRA dankt er een belangrijk deel van zijn grote aantrekkingskracht aan, niet alleen op bewoners, maar ook op (internationale) bezoekers en bedrijven. We onderscheiden ons er als regio mee van andere groeigebieden, zoals Eindhoven en Zwolle, maar ook van krachtregio's over de grens. De MRA verkeert in een unieke positie om te profiteren van kunst, cultuur en erfgoed.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit heeft een plek gekregen in ambitie 6 (cultuurhistorisch erfgoed en landschap) en ambitie 7 (toerisme en recreatie). Cultuur hangt daarnaast ook sterk samen met ambitie 5 (woningen) en ambitie 2 (concurrentie en innovatiekracht)

11.39 Het is van belang om met het programma zo goed mogelijk aan te sluiten bij de grote opgaven en de thema's waarop de gemeenten en provincies in MRA-verband samenwerken: ruimtelijke ontwikkeling in brede zin, mobiliteit en de verstedelijkingsstrategie. Met de grote woningbouwopgave en de beoogde economische ontwikkelingen in de MRA is het van belang om de betekenis en de waarde van kunst, cultuur en erfgoed in te zetten én te borgen.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit heeft een plek gekregen in ambitie 6 (cultuurhistorisch erfgoed en landschap) en ambitie 7 (toerisme en recreatie). Cultuur hangt daarnaast ook sterk samen met ambitie 5 (woningen) en ambitie 2 (concurrentie en innovatiekracht)

11.40 Als MRA moeten we bijdragen aan een weerbare, toekomstbestendige cultuursector
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit heeft een plek gekregen in ambitie 6 (cultuurhistorisch erfgoed en landschap) en ambitie 7 (toerisme en recreatie). Cultuur hangt daarnaast ook sterk samen met ambitie 5 (woningen) en ambitie 2 (concurrentie en innovatiekracht)

11.41 Er moet overal in de MRA ruimte zijn voor cultuur. De bewoners moeten op een redelijke afstand cultuur en erfgoed kunnen beleven. Ook in nieuwbouwwijken horen vanaf het begin voldoende culturele voorzieningen aanwezig te zijn om de nieuwe wijken leefbaar te houden. De schaarste aan plekken voor (pop)podia, broedplaatsen of nachtcultuur in dichtbebouwde stedelijke gebieden kan deels worden opgelost op andere plekken in de MRA. Daarbij moet er vanuit de mobiliteitsagenda voldoende worden gedaan om die plekken bereikbaar te maken.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit heeft een plek gekregen in ambitie 6 (cultuurhistorisch erfgoed en landschap) en ambitie 7 (toerisme en recreatie). Cultuur hangt daarnaast ook sterk samen met ambitie 5 (woningen) en ambitie 2 (concurrentie en innovatiekracht)

11.42 De komende twee jaar willen we laten zien dat we met de ruimtelijke verbindingen het verschil kunnen maken. We willen zorgen voor meer uitwisseling van bezoekers tussen deelregio's en meer spreiding van internationale bezoekers. We inventariseren welke culturele voorzieningen potentie hebben om duurzame verbindingen te leggen tussen meerdere deelregio's.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit heeft een plek gekregen in ambitie 6 (cultuurhistorisch erfgoed en landschap) en ambitie 7 (toerisme en recreatie). Cultuur hangt daarnaast ook sterk samen met ambitie 5 (woningen) en ambitie 2 (concurrentie en innovatiekracht)

11.43 Het culturele aanbod moet breed bekend zijn, voor bewoners en bezoekers. Dit sluit sterk aan bij het ontwikkelperspectief uit maart 2022 van het MRA-programma Recreatie & Toerisme, waarin wordt ingezet op kwaliteitstoerisme. Deelregio's benoemen hierin grote kansen voor cultuur en erfgoed.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit heeft een plek gekregen in ambitie 6 (cultuurhistorisch erfgoed en landschap) en ambitie 7 (toerisme en recreatie). Cultuur hangt daarnaast ook sterk samen met ambitie 5 (woningen) en ambitie 2 (concurrentie en innovatiekracht)

11.44 We zien erfgoed als een integraal onderdeel van de verdere samenwerking, waarbij de nadruk ligt op gebouwd en museaal erfgoed, niet op landschappelijk erfgoed.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit heeft een plek gekregen in ambitie 6 (cultuurhistorisch erfgoed en landschap) en ambitie 7 (toerisme en recreatie). Cultuur hangt daarnaast ook sterk samen met ambitie 5 (woningen) en ambitie 2 (concurrentie en innovatiekracht)

11.45 De MRA is als één van de Europese topregio's nadrukkelijk met de hele wereld verbonden. Buitenlandse bedrijven zijn hier gevestigd, of overwegen dat te gaan doen; migranten zijn al eeuwenlang in de regio een logisch en onmisbaar onderdeel van onze maatschappij en delen van het regionaal bedrijfsleven richten zich op buitenlandse markten. Waar het gaat om het ondersteunen van nieuwe buitenlandse vestigers, is hun bijdrage aan 'brede welvaart' tegenwoordig een voorwaarde. Ook met het ondersteunen van ondernemers bij hun internationalisering richten we ons primair op bedrijven die een bijdrage kunnen leveren aan een duurzamere en socialere samenleving.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit heeft een plek gekregen in ambitie 6 (cultuurhistorisch erfgoed en landschap) en ambitie 7 (toerisme en recreatie). Cultuur hangt daarnaast ook sterk samen met ambitie 5 (woningen) en ambitie 2 (concurrentie en innovatiekracht)

12. Platform Ruimte

12.1 Een gezonde leefomgeving en het beschermen van de leefomgeving en leefkwaliteit vormen meer en meer de leidende principes bij ruimtelijke ontwikkelingen binnen en buiten de MRA. Het gaat niet meer sec om het bouwen van woningen of het aanleggen van bedrijventerreinen. Waar we op richten is het ontwikkelen van leefbare steden en dorpen, waar de welvaart breed wordt gedeeld en lusten en lasten evenredig worden verdeeld.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Brede Welvaart is in de nieuwe MRA Agenda uitgangspunt voor alle ambities. Bij alle afwegingen die we moeten maken en alle acties die we willen gaan uitvoeren is een positieve bijdrage aan de Brede Welvaart uitgangspunt. Hoe we dit precies operationaliseren werken we de komende tijd concreter uit. Uitgangspunt daarbij is de systematiek die we reeds in de steigers hebben staan vanuit de Economische Verkenningen van de MRA (EVMRA).

12.2 Het sturen op brede welvaart vormt in feite de kern van de ontwikkeling van een meerkernige metropool, waarbij de uitdaging er de komende jaren in ligt hier concreet handen en voeten aan te geven.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Zie beantwoording bij 12.1.

12.3 De sociale impact van ruimtelijke ontwikkelingen is een aspect dat nader onderzoek verdient om de menselijke maat bij de realisatie van de verstedelijkingsopgave te kunnen waarborgen.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Zie beantwoording bij 12.1. Dit punt raakt ook aan ambitie 4 (werklocaties) en ambitie 5 (woningen)

12.4 De NOVEX MRA en de uitvoeringsagenda daarbij vormen voor Platform Ruimte het leidende kader voor de samenwerking in MRA-verband, waarlangs de inhoudelijke opgaven rond verstedelijking, wonen, mobiliteit, klimaat en energie, bodem, water, groen, economie en recreatie een plek gegeven wordt. De afgelopen jaren is hard gewerkt aan het Verstedelijkingsconcept MRA, dat de basis vormt voor het ontwikkelperspectief NOVEX MRA. Via de Uitvoeringsagenda NOVEX MRA maken we als MRA met het Rijk afspraken over hoe Rijk en regio samen, maar ook de regio onderling, uitvoering gaat geven aan het ontwikkelperspectief
Plek in de nieuwe MRA Agenda: De inspanningen voor de NOVEX continueren we. Dit beschouwen we als een goed middel om onze ambities (die we in de MRA Agenda benoemen) te verwezenlijken.

12.5 Een goed samenspel tussen ruimte, economie en mobiliteit is belangrijker dan ooit, om te komen tot een evenwichtige ontwikkeling van de MRA en om de verschillende transities waar we ons in bevinden een plek te kunnen geven en waar mogelijk te versnellen. Dit vraagt om buiten de eigen koker kunnen kijken, onorthodoxe maatregelen durven onderzoeken en keuzevraagstukken concreet maken. Het gesprek tussen en binnen de deelregio's van de MRA over de ontwikkeling van de metropool is daarbij voorwaardelijk voor daadwerkelijke realisatie van keuzes die we gezamenlijk maken. Bij alle platforms en PHO's ligt hier voor de komende jaren een opgave het goede gesprek te faciliteren en tot keuzes te komen die de metropoolregio verder brengen.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: We vertrouwen er op door de nieuwe agenda op te bouwen vanuit ambities, en daarbij ook inzichtelijk te maken hoe die ambities zich tot elkaar verhouden en welke keuzes daarbij boven komen drijven, het gesprek hierover te stimuleren.

12.6 In het voorjaar van 2022 is door alle MRA-colleges, gemeenteraden, Provinciale Staten en de waterschappen, Vervoerregio Amsterdam het MRA Verstedelijkingsconcept onderschreven. In dit concept staan de volgende ambities:

- De hele regio profiteert van de groei
- Voldoende woon-werkmilieus van goede kwaliteit
- Wonen en werken meer in balans brengen
- MRA bereikbaar en bereisbaar te houden
- De uitstoot van broeikasgassen terugdringen
- Regio klimaatadaptief inrichten
- Biodiversiteit vergroten
- Kracht van het landschap versterken
- Zorgen voor een gezonde leefomgeving
- De uitstoot van broeikasgassen terugdringen

Plek in de nieuwe MRA Agenda: De inspanningen voor de NOVEX continueren we. Dit beschouwen we als een goed middel om onze ambities (die we in de MRA Agenda benoemen) te verwezenlijken.

12.7 Met het onderschrijven van het MRA Verstedelijkingsconcept heeft de regio gekozen voor een meerkernige ontwikkeling, dit betekent een evenwichtige groei van de gehele regio. Een regio waarin verschillende stedelijke kernen sterker worden en de druk op het centrum (Amsterdam) verminderd wordt. Dit gaat samen met een evenwichtige economische groei waarin kansen voor iedereen en voor elk deel van de regio wordt gerealiseerd.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Meerkernigheid hebben we als een belangrijk begrip benoemd bij de afwegingen die we moeten maken voor het verwezenlijken van onze ambities uit de MRA Agenda. Zie ook hoofdstuk 1 over keuzes.

12.8 De MRA agenda is daarom een belangrijke bron voor de MRA NOVEX Uitvoeringsagenda. In de MRA agenda kunnen regionale maatregelen komen te staan, die nog niet door het Rijk erkend worden, maar op lange termijn toch belangrijk worden voor de MRA NOVEX Uitvoeringsagenda.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: In de MRA Agenda benoemen we ambities voor de langere termijn. Welke concrete acties we daar de komende jaren aan koppelen benoemen we in het Meerjarig Uitvoeringsprogramma. De ambities uit de MRA Agenda zijn richtinggevend voor afspraken die we maken met andere partners, waaronder het Rijk.

12.9 Waar zetten we op in met de NOVEX en relatie met de uitvoeringslijnen MRA agenda? In de uitvoeringslijnen MRA agenda staan maatregelen en ambities, die ook staan de groslijst van de MRA NOVEX Uitvoeringsagenda. (Voorstel om deze in de MRA-agenda met een X te markeren zodat duidelijk is dat deze opgepakt worden via het NOVEX-traject).

Plek in de nieuwe MRA Agenda: De nieuwe MRA Agenda bouwen we niet op vanuit acties of uitvoeringslijnen, maar uit ambities voor de langere termijn. Welke concrete acties we daar de komende jaren aan koppelen benoemen we in het Meerjarig Uitvoeringsprogramma. Sommigen daarvan zullen landen in (of lopen al) in bestaande trajecten zoals de NOVEX.

12.10 De uitdagingen op de woningmarkt blijven onverminderd groot. Door het huidige tekort van 75.000 woningen en de demografische ontwikkeling waarbij naar verwachting 100.000 extra huishoudens in de MRA gaan wonen, moet er veel bijgebouwd worden. De markt zorgt voor onvoldoende aanbod aan betaalbare woningen waardoor het woningtekort op blijft lopen. Om die reden moeten we in de MRA schaarste verdelen. In de MRA wordt al jaren samengewerkt op het woon- en bouwdossier en deze samenwerking is toe aan een nieuwe fase. Een fase waarin de uitvoering van plannen voorop komt te staan, een fase waarin we de plannen verder uitwerken met de brede welvaart als achterliggend principe en een fase waarin we als regio samenwerken aan het oplossen van knelpunten en perverse prikkels in de woningmarkt.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 5 (woningen), en het begrip Brede Welvaart.

12.11 Uitvoering geven aan de woondeal afspraken en samen met het Rijk invulling geven aan de kritische succesfactoren, te weten:

- Elektriciteitsnetwerk en aansluitingen
- Stikstof
- Geluidscumulatie
- Betaalbaarheid van woningen
- Mobiliteit
- Verduurzaming en kwaliteitsverbetering bestaande voorraad
- Focus op uitvoering en oplossen van beleidsmatige en governance knelpunten
- Businesscases ook voor kleinere gemeenten

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 5 (woningen) en raakt aan andere ambities als 1 (klimaat neutrale en circulaire regio) en 8 (mobiliteit voor inwoners en bezoekers).

.

12.12 Met de woondeal zijn afspraken gemaakt om toe te groeien naar een meer evenwichtige verdeling van sociale huurwoningen. De uitdaging is om de afspraken voor een meer evenwichtige verdeling in de woningvoorraad binnen de regio ook richting uitvoering te brengen.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 5 (woningen).

12.13 Een aantal gemeenten in de MRA vangt op dit moment een relatief groot deel op van groepen waar meer aandacht voor nodig is. De grote uitdaging is het streven naar een meer evenwichtige verdeling van aandachtsgroepen in de MRA. Hierover zijn onder andere het de woondeal afspraken gemaakt. Deze afspraken gaan richting uitvoering. Daarnaast worden in het traject huisvesting aandachtsgroepen aanvullende afspraken voorgelegd.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 5 (woningen).

12.14 Door klimaatverandering komt de leefbaarheid in de regio onder druk. Daarom moet er in de MRA nagedacht worden over het klimaatadaptief en klimaatbestendig maken van de Regio. Als we aan onze leefomgeving bouwen, zal er meer rekening gehouden moeten worden met het vasthouden van water, het reduceren van de gevolgen van hitte en droge perioden. Dit vraagt om ruimte voor (tijdelijke) wateropvang en meer ruimte voor groen in de steden en dorpen. Voor de nieuwbouw heeft de MRA om deze reden een Basisveiligheidsniveau opgesteld dit basisveiligheidsniveau moet verder in de regio geïmplementeerd worden. Dit geldt zowel voor de nieuwbouw als de bestaande voorraad. Daarnaast moet voor de uitbreidingslocaties water en bodem sturend als uitgangspunt gaan dienen.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 1 (klimaat neutrale en circulaire regio) Bij de afwegingen die we moeten maken tussen ambities of bij de uitvoering van ambities zijn waarden als water en bodem sturend leidend in de keuzes die we maken (zie ook hoofdstuk 1 uit de Agenda).

12.15 Het klimaatbestendig maken van de regio is naast een technische opgave ook een sociaal maatschappelijke opgave. De socio-economisch minder sterke groepen worden harder geraakt door klimaatadaptatie dan de socio-economisch weerbare groepen.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 1 (klimaat neutrale en circulaire regio) en het begrip Brede Welvaart.

12.16 Om klimaatverandering te voorkomen en minder afhankelijk te zijn van grondstoffen stromen moet de economie circulair in plaats van lineair worden. Dit vraagt ook een over woningbouwpraktijk en de renovatie van bestaande panden.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 1 (klimaat neutrale en circulaire regio)

12.17 Een ander onderdeel van de transitie naar een circulaire economie is de transitie van fossiele naar hernieuwbare energie. Deze transitie gaat meer capaciteit van het energienet vragen en vraagt om oplossingen voor nieuwbouwwijken die steeds moeilijker aangesloten kunnen worden op het energienet.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 1 (klimaat neutrale en circulaire regio)

12.18 De gebouwde omgeving heeft met 37% het grootste aandeel in het finale nationale energieverbruik en huishoudens hebben hier een groot aandeel in. De Europese commissie richt zich op 55% emissiereductie in 2030, maar het energieverbruik van de huishoudens neemt nauwelijks af en is sinds 2014 redelijk stabiel op 400 Petajoule. Het aandeel hernieuwbare energie neemt wel toe staat nu op ca. 15%. Om de 55% emissiereductie te behalen moet dit aandeel op minimaal 27% staan. De woningvoorraad moet daarom verder verduurzamen. Hier is extra inzet voor nodig bij zowel de sociale woningvoorraad als bij de particuliere woningvoorraad. In ieder geval geldt dat de 15% woningen met de slechtste energieprestatie (Woningen met een E, F of G label) verduurzaamd moeten worden.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 1 (klimaat neutrale en circulaire regio) en ambitie 5 (woningen).

12.19 De huidige agenda vormt een goede basis voor de samenwerking op het woon en bouwdossier. Het PHO ziet dan ook graag dat we voortbouwen op de huidige agenda. De volgende thema's moeten zeker in de MRA-agenda blijven: samenwerking met marktpartijen en corporaties, de transitieopgaven voor de leefomgeving en de monitoring van de woningmarkt en zorgen voor kennisuitwisseling met de markt.
Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 5 (woningen).

12.20 De concrete afspraken zijn gemaakt in de woondeal en het verstedelijkingsconcept. Zo is in de woondeal afgesproken om in de periode 2023-2030 171.000 woningen bij te bouwen. In de periode 2030-2050 worden in de MRA 150.000 extra woningen gebouwd. In de nieuwe MRA-agenda moet meer focus komen op de uitvoering van deze afspraken.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 5 (woningen).

12.21 In de huidige MRA-agenda wordt nog weinig ingezet op brede welvaart. Dit is een relevant perspectief op de ontwikkelingen in de MRA in een nieuwe agenda.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Zie beantwoording bij 12.1.

12.22 De transitieopgaven zijn de afgelopen periode vertaald naar het bouw en woon domein. Deze doorvertaling vanuit onder andere het convenant toekomstbestendige woningbouw en de greendeal houtbouw kan terugkomen in de MRA-agenda (op de gebieden circulariteit, energie, klimaatadaptatie, natuurinclusie, gezonde leefomgeving en duurzame mobiliteit in woongebieden).

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 5 (woningen) en ambitie 1 (klimaat neutrale en circulaire regio)

12.23 De MRA is koploperregio geworden voor het landelijkprogramma een thuis voor iedereen. Vanuit dit programma heeft MRA Bouwen en Wonen een programma huisvesting aandachtsgroepen opgezet. Hierin wordt een MRA woonzorgvisie opgesteld waarin de regio afspraken maakt over een passend onderdak voor diverse aandachtsgroepen.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 5 (woningen).

12.24 Door in de MRA samen te werken kunnen gemeenten beter en gecoördineerder richting het Rijk acteren. De inzet vanuit het MRA programma Bouwen en Wonen is voor nu gericht op:

- Afspraken maken over kritische succesfactoren voor de versnelling van de woningbouw door de woondeal.
- De kritische succesfactoren bespreken en waar nodig opschalen via de regionale versnellingstafel richting de landelijke versnellingstafel.
- Gesprekken voeren met het Rijk over de benodigde financiële middelen voor gebiedsontwikkeling in de MRA.
- Afspraken maken over bouwregelgeving vanuit de greendeal houtbouw en het convenant toekomstbestendig bouwen.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 5 (woningen).

12.25 In de komende vier jaar leveren we vanuit het programma MRA Landschap een bijdrage aan de doelen van het 'Groenblauwe netwerk in en om de stad', zoals beschreven in het ontwikkelperspectief NOVEX MRA. Deze doelen zijn:

- Kwaliteitsimpuls voor landschappen met bijzondere natuur -, erfgoed- of recreatiewaarden
- De landschappen versterken en zorgen dat ze voor iedereen bereikbaar en toegankelijk zijn
- Verbeteren groene zones: veel landschappelijke verbindingen - ook ecologische - moeten worden verbeterd om goed te functioneren
- Landschaps- en natuurinclusief inpassen: de aanleg van bijvoorbeeld wegen, woonwijken en bedrijventerreinen gaan gepaard met versterken van het landschap
- Uitbouwen van een MRA dekkende recreatieve structuur die het mogelijk maakt het landschap te 'beleven', van voordeur tot buitengebied
- Ecologisch systeem versterken: natuurnetwerk NL, ecologische verbindingen, natuurinclusieve ruimtelijke inrichting

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Het onderwerp landschap heeft een plek gekregen in ambitie 6 (cultuurhistorisch erfgoed en landschap) en raakt daarnaast als waarde aan veel van de andere ambities (o.a. vestingsklimaat/concurrentiekracht, woningen, toerisme en recreatie, etc)

12.26 Landschapsbelang moet nadrukkelijk worden ingebracht bij grote ruimtelijke ontwikkelingen

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Zie beantwoording bij 12.25.

12.27 We willen vanuit het thema landschap meedenken over recreatief netwerk (focus op ruimtelijk component)

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Deze thema's hebben een plek gekregen in ambitie 6 (cultuurhistorisch erfgoed en landschap) en ambitie 7 (toerisme en recreatie)

12.28 Klimaatadaptatie: De komst van nieuwe MRA agenda is het het moment om goed te kijken naar nieuwe vormen: veel meer integratie- en generatiedenken. Hierover staan nu de eerste gedachten op papier, het zal het komende jaar de uitdaging zijn om de transitie waarin de samenleving zich bevindt een vorm te geven in de nieuwe agenda. Dit vraagt nog om vele gesprekken zowel tussen alle platforms als met alle MRA partners.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 1 (klimaat neutrale en circulaire regio)

12.29 De groeiende urgentie opgaven als gevolg van klimaatverandering en het toenemende extreem weer, hebben geleid tot veel meer aandacht de afgelopen jaren. De klimaatverandering stelt ons voor grote uitdagingen. Van een stijgende zeespiegel en toenemende overstromingsrisico's door extreme regen, tot langdurige periode van droogte en extreme hitte. Al deze uitdagingen zullen naar verwachting de komende jaren in omvang toenemen. In oktober 2023 zal het KNMI de nieuwe klimaatscenario's voor Nederland publiceren. Het ligt in de lijn der verwachting dat deze scenario's ons tot grotere maatregelen zullen dwingen.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 1 (klimaat neutrale en circulaire regio)

12.30 Als we ons tot in de 22e eeuw willen blijven vestigen en ontwikkelen in de MRA, valt en staat dat met een goed functionerend toekomstig watersysteem én met vele (ruimtelijke) aanpassingen in alle sectoren. Daarvoor is nodig dat vanaf nu elke schop klimaatbestendig de grond in gaat en dat bij majeure ruimtelijke keuzes het kompas altijd gericht op het klimaat waarin onze kinderen en kleinkinderen straks leven.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 1 (klimaat neutrale en circulaire regio)

12.31 Het veranderende klimaat en de maatregelen om de MRA hier tegen te wapenen moeten hun beslag krijgen in alle platforms binnen de MRA. In de MRA agenda zal een gezonde mix van keuzevraagstukken, maatregelen en acties moeten komen te staan gericht op zowel het afremmen en het aanpassen op de klimaatverandering. Dit betekent voortgaande inzet op de energietransitie, de transitie naar een circulaire economie en klimaatadaptatie.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 1 (klimaat neutrale en circulaire regio)

12.32 De duidelijke aandacht tussen de samenhang van de verschillende transitieopgaven blijft waardevol om ook weer mee te nemen naar de nieuwe MRA-agenda.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 1 (klimaat neutrale en circulaire regio) en het begrip Brede Welvaart

12.33 De integraliteit van het onderwerp moet duidelijk terugkomen. Klimaatbestendigheid heeft een plek in bijna elk platform en onderwerp binnen de MRA.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 1 (klimaat neutrale en circulaire regio) en het begrip Brede Welvaart

12.34 Met de nieuwe MRA agenda wordt het belang van samenwerking op het Thema Groenblauw belangrijker. Daarnaast zal er binnen het programma Klimaatadaptatie en de inzet binnen de NOVEX MRA op het vlak van klimaatbestendigheid project worden ontplooid.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 1 (klimaat neutrale en circulaire regio) en het begrip Brede Welvaart

12.35 Naast de duidelijke overeenkomsten met de andere transitieopgaven (zoals verenigd in transitielijn 2.4 van de huidige MRA agenda) moet in de nieuwe MRA agenda de samenhang tussen Landschap (Groen) en Klimaatadaptatie (Groen/Blauw) worden aangescherpt

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 1 (klimaat neutrale en circulaire regio) en het begrip Brede Welvaart

12.36 De groenblauwe opgaven (water, klimaatadaptatie en landschap) in het ontwikkelperspectief NOVEX MRA zijn een uitstekende basis, maar vragen door de accelererende klimaatverandering vernieuwing en aanscherping. Vijf keuzevraagstukken vragen nadrukkelijk aandacht:

- De kosten en het tempo die klimaatbestendig (woning)bouwen met zich meebrengen op plekken waar water en bodem ons voor uitdagingen stellen.
- Extra reserveringen voor waterberging zorgen ervoor dat in dezelfde gebieden/ polders niet ook industrie, energie en woningen kunnen worden gebouwd
- Extra drinkwater voor woningen en industrie vraagt om keuzes tussen nieuwe bronnen en andere functies. En het is vraag of alle functies nog zomaar van hoogwaardig drinkwater kunnen worden voorzien.
- Zoetwater uit de grond, lucht of de Rijn is geen vanzelfsprekendheid meer. Er is een keuze nodig tussen (nieuwe) watervragende functies zoals industrie, tegengaan verzilting en landbouw in gebieden waar het beschikbare zoetwater minder wordt.
- Toenemende verzilting van NZK-ARK heeft gevolgen voor drinkwater en natuur en óók voor de scheepvaart omdat de zeesluizen in droge perioden minder vaak open kunnen.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 1 (klimaat neutrale en circulaire regio) en het begrip Brede Welvaart

12.37 In de volgende agenda moet er aanvullend invulling worden gegeven aan;

- klimaatadaptatie en economische vraagstukken;
- klimaatadaptatie en sociaalmaatschappelijke vraagstukken;
- klimaatadaptatie en de vitale en kwetsbare infrastructuur vraagstukken;
- klimaatadaptatie en mobiliteitsvraagstukken;
- Klimaatadaptatie is grotendeels een ruimtelijk vraagstuk

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 1 (klimaat neutrale en circulaire regio) en het begrip Brede Welvaart

12.38 Klimaatverandering heeft invloed op de economische positie van de MRA. Deze gevolgen kunnen vooral voortkomen uit het niet afremmen of aanpassen aan de veranderende weersomstandigheden.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 1 (klimaat neutrale en circulaire regio) en het begrip Brede Welvaart

12.39 Klimaatadaptatie is een sociaalmaatschappelijke vraagstuk. De MRA partners moeten afspraken maken om de gevolgen te beperken en de handelingsperspectieven voor onze bewoners en ondernemers in beeld te brengen.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 1 (klimaat neutrale en circulaire regio) en het begrip Brede Welvaart

12.40 Gevolgen van langdurige perioden van droogte zijn ook dat de funderingen van huizen in gevaar komen. Dit leidt bij bewoners van die huizen tot fysieke en economische onzekerheid. Om de sociaalmaatschappelijke impact van klimaatverandering behapbaar te houden moeten onze leefomgevingen worden aangepast, denk aan meer aandacht voor groene en koele plekken en schaduw op langzaam verkeersroutes.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 1 (klimaat neutrale en circulaire regio) en het begrip Brede Welvaart

12.41 Bij nieuwe gebiedsontwikkelingen moet vanaf de aanleg rekening wordt gehouden met de klimaatbestendige doelvoorschriften. De MRA bestaat voor een groot deel uit bestaande steden, dorpen, bedrijventerreinen, landschappen en natuur. Op welke manier gaan de MRA partners het bestaande gebied, zowel bebouwd gebied als landelijk gebied, toekomstbestendig inrichten?

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 1 (klimaat neutrale en circulaire regio) ambitie 5 (woningen) en het begrip Brede Welvaart

12.42 Voor de sociaalmaatschappelijke impact van klimaatverandering moet er aandacht komen in de nieuwe MRA agenda, dit gaat over klimaatbestendigheid, de energietransitie en een circulaire manier van aanpakken. Ook aandacht voor het vergroten van het handelingsperspectief (de mate waarin inwoners en ondernemers zelf maatregelen kunnen treffen) is hierbij van belang.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 1 (klimaat neutrale en circulaire regio) en ambitie 5 (woningen) en het begrip Brede Welvaart

12.43 Aandacht voor de vitale en kwetsbare infrastructuur en functies in de MRA. Vitale en kwetsbare functies zijn functies die bij uitval of beschadiging ernstige schade met zich mee kan brengen voor mens, milieu en economie, zoals telecom, elektriciteit, waterleidingnetwerken en de (spoor-, water- en)weginfrastructuur. Uitval van deze functies kan daarmee maatschappij-ontwrichtend zijn.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 1 (klimaat neutrale en circulaire regio) en het begrip Brede Welvaart

12.44 Als we aan onze leefomgeving bouwen, zal er meer rekening gehouden moeten worden met het vasthouden van water, het reduceren van de gevolgen van hitte en droge perioden. Dit vraagt om ruimte voor (tijdelijke) wateropvang en meer ruimte voor groen in de steden en dorpen. Om een klimaatbestendig en duurzaam leefklimaat in de MRA voor nu en toekomstige generaties te behouden, is integrale sturing nodig door:

- Niet alles kan overal. Water en bodem moeten als uitgangspunt gaan dienen in de Ruimtelijke Ordening;
- Bij elke ontwikkeling gaat de schop klimaatbestendig de grond in, in de MRA zijn daar in 2022 afspraken over gemaakt (Basisveiligheidsniveau Klimaatbestendige nieuwbouw);
- Ruimte voor water: we reserveren voldoende ruimte voor water in RO-plannen;
- De basis op orde is: waterstaatkundige voorzieningen voldoen aan gewenste beschermingsniveau. Rekening houdend met klimaatverandering.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 1 (klimaat neutrale en circulaire regio)

12.45 Cruciaal is het daarom dat het thema energie(transitie) en de daaraan gekoppelde uitdagingen een prominente plek krijgen in die nieuwe MRA-agenda. Dat creëert de ruimte om ook de komende jaren in de MRA-gremia dit thema in samenhang met de andere MRA thema's te bezien en te bespreken. Energie is immers onderdeel van de integrale MRA Duurzaamheidsopgave en vormt daarmee een doorsnijdend thema in de MRA-structuur dat mee moet worden gewogen in alle relevante MRA-gremia en programma's. De rol van de MRA op dit thema ligt daarbij dus niet in het voeren van regie of de uitvoering, maar eerder in het leggen van verbindingen over domeinen heen, het faciliteren van strategische discussies en het leggen van verbindingen tussen betrokken partijen (netwerkfunctie).

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 1 (klimaat neutrale en circulaire regio)

12.46 Hoe leggen we met elkaar de ruimtelijke puzzel en zorgen we ervoor dat er voldoende ruimte beschikbaar zal zijn ook voor het opwekken, de opslag en het transport van energie? Dit vraagstuk staat prominent op de agenda in de NOVEX MRA en wordt in dat traject verbonden met de discussies over de provinciale MIEK's

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Zie beantwoording bij 12.6.

12.47 Hoe voorkomen we dat de problemen met de netcongestie onze plannen op andere thema's (woningbouw, economische ontwikkeling, verduurzaming) nog meer in de weg gaan zitten? Hoe kunnen we innovatie bevorderen die leidt tot nieuwe slimme energie-oplossingen? Bij het zoeken naar antwoorden op deze vragen spelen de provincies en netbeheerders een cruciale rol (o.a. via de Task Force Energie-infrastructuur Noord- Holland), maar zij worden daarin ondersteund vanuit de MRA bijv. in het kader van de NOVEX MRA).

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 1 (klimaat neutrale en circulaire regio) en ambitie 2 (concurrentie en innovatiekracht).

12.48 Hoe gaan we als regio vormgeven aan de ambitie om van de industrie in onze regio de eerste Groene industriezone ter wereld te maken en de MRA te ontwikkelen tot een grote speler op het gebied van het produceren, gebruiken, opslaan en transporteren van groene waterstof? En hoe zorgen we ervoor dat de bewoners in bijv. het NZKG mee kunnen in een dergelijke transitie? Als netwerkorganisatie is de MRA goed gepositioneerd om de partijen die met deze vraagstukken bezig zijn te helpen en om die reden heeft het MRA-bestuur hierin een initiatief genomen door een verkenning te laten uitvoeren.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 1 (klimaat neutrale en circulaire regio) en ambitie 4 (werklocaties).

12.49 Wat kunnen we als regio doen om te voorkomen dat een tekort aan gekwalificeerd personeel de energietransitie doet stagneren? In hoeverre kan de arbeidsproductiviteit worden verhoogd door nieuwe technieken en werkvormen te ontwikkelen? Het belang van deze vragen staat niet ter discussie, maar de rol van de MRA hierbij is onhelder. Een onderzoek dat op dit moment wordt uitgevoerd in opdracht van het MRA-bestuur naar de rol van de MRA op het thema onderwijs en arbeidsmarkt moet daarin verandering brengen.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 1 (klimaat neutrale en circulaire regio) en ambitie 3 (arbeidsmarkt).

12.50 Hoe gaan we om met in de Verstedelijkingsstrategie opgenomen intentie om in onze regio een 4e hyperconnectiviteitscluster voor colocatie datacenters te faciliteren? Willen / kunnen we daaraan vasthouden gegeven de negatieve effecten van datacenters op de duurzaamheidsambities in de MRA (het beslag van datacenters op schaarse ruimte en elektriciteit) èn hun rol op gebieden als een efficiënte energievoorziening, logistieke ondersteuning, precisie-landbouw etc.) En daaraan gekoppeld: kunnen we als regio onze digitaliseringsambities waarmaken en onze ambities op bijv. AI en quatumtechnologie zonder extra datacenters en zonder 4e cluster?

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 2 (concurrentie en innovatiekracht).

12.51 Wat kunnen we met elkaar doen om in onze regio nog veel nadrukkelijker in te zetten op energiebesparing?

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 1 (klimaat neutrale en circulaire regio)

12.52 Kunnen we als regio onze inspanningen op verduurzaming van de bestaande woningvoorraad zo richten dat we ook iets doen aan de problematiek van de energiearmoede in onze regio?

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 5 (woningen).

12.53 Zien wij een rol voor de MRA om te verkennen wat wij als regio kunnen doen om het broze maatschappelijke draagvlak voor de energietransitie tenminste in stand te houden c.q. te versterken? Voor de komende jaren vraagt het thema klimaatrechtvaardigheid om aandacht en uitwerking. Ook op dit terrein zal de MRA rol in eerste instantie gericht zijn op het stimuleren van kennisvorming en -deling.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 1 (klimaat neutrale en circulaire regio) en onder het begrip Brede Welvaart.

12.54 Waar kunnen we als regio via een afgestemde lobby invloed uitoefenen op voor onze regio relevante keuzes die de komende jaren gemaakt zullen gaan worden in Den Haag (Klimaatpakket) en Brussel (Green Deal, Fit for 55)? Deze vraagt om voortdurende afstemming binnen de MRA. De MRA Investeringsagenda (Transitieversneller) is daarbij uiteraard een belangrijk hulpmiddel.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Welke punten we centraal stellen in onze lobby activiteiten, daarover stemmen we af in de PHO's, Platforms en het MRA Bestuur.

12.55 De manier waarop we nu omgaan met energie, grondstoffen en materialen leidt tot klimaatverandering, verlies van biodiversiteit en milieuproblemen. Om deze grote duurzaamheidsopgaven op te lossen moeten de energietransitie en de grondstoffentransitie meer in samenhang worden aangepakt. Dat gebeurt nu nog onvoldoende.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 1 (klimaat neutrale en circulaire regio)

13. Platform Mobiliteit

13.1 De opgaven uit de huidige MRA agenda met name opdracht 3 'Vaart maken met het metropolitaan mobiliteitssysteem" en daaraan verbonden 3 uitvoeringslijnen Schaalsprong Mobiliteitssysteem, Fiets en Duurzame en innovatieve mobiliteit zijn waardevolle bouwstenen om te behouden voor de nieuwe MRA Agenda

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 8 (mobiliteit inwoners en bezoekers).

13.2 Het Platform Mobiliteit wil graag inzetten op de volgende thema's en vraagstukken:

- Multimodaal Toekomst Beeld(MTB) als paraplu;
- Mobiliteitspreventie (nabijheid), gedrag;
- Mobiliteitstransitie Fiets en OV;
- Duurzame en Innovatieve mobiliteit;
- Vervoersongelijkheid;
- Betalen naar gebruik (en andere fiscale maatregelen);
- Positionering en Lobby

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 8 (mobiliteit inwoners en bezoekers).

13.3 Brede welvaart staat centraal als uitgangspunt voor het mobiliteitsbeleid. Forse verstedelijking biedt kansen en uitdagingen. Een goed ingericht mobiliteitssysteem zorgt voor een krachtige en aantrekkelijke regio om in te wonen, werken, leren en recreeren. Daarmee is mobiliteit een middel om onze brede welvaart te vergroten. We kijken eerst naar de mens en pas daarna naar het systeem. Dit verandert de doelen en opgaven van ons mobiliteitsbeleid. Die zijn vertaald in de volgende samenhangede thema's (waarbij ieder gebied om een andere oplossing vraagt):

- Aantrekkelijke en gezonde leefomgeving
- Duurzame Mobiliteit
- Vitale Economie en Verstedelijking
- Mobiliteitssysteem voor iedereen
- Bereikbare regio

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Brede Welvaart is in de nieuwe MRA Agenda een van de twee leidende principes. Bij alle afwegingen die we moeten maken en alle acties die we willen gaan uitvoeren is een positieve bijdrage aan de Brede Welvaart uitgangspunt. Hoe we dit precies operationaliseren werken we de komende tijd concreter uit. Uitgangspunt daarbij is de systematiek die we reeds in de steigers hebben staan vanuit de Economische Verkenningen van de MRA (EVMRA).

13.4 Hier gaat het om gezondheid en verblijfskwaliteit, waarbij - vertaald naar mobiliteit - mensen in de MRA voor hun verplaatsingen zo veel mogelijk gezonde, en ruimte-efficiënte vervoerswijzen gebruiken, zoals lopen, (e)-fiets en Openbaar Vervoer (OV).

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 8 (mobiliteit inwoners en bezoekers).

13.5 Daarnaast gaat het om een gezonde leefomgeving, waarbij er voldoende ruimte is om te 'spelen' en te recreëren, voor groen, en er een gezonde omgeving met weinig fijnstof, geluidsoverlast en verkeersongelukken is. We zetten maximaal in op het vinden van goede alternatieven voor de auto en het vliegverkeer

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 8 (mobiliteit inwoners en bezoekers) en het begrip Brede Welvaart.

13.6 Een duurzame ontwikkeling van de MRA betekent dat de regio in haar ontwikkeling tegemoetkomt aan de levensbehoeften van de huidige generatie, zonder die van de toekomstige generaties tekort te doen. Voor de MRA betekent dit inzetten op emissieloze mobiliteit en verminderen van het energieverbruik als gevolg van mobiliteit om op die manier bij te dragen aan de doelen uit de Klimaatwet dan wel van de Europese Unie voor het verminderen van de CO_2-uitstoot.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 8 (mobiliteit inwoners en bezoekers, verduurzaming goederenvervoer en logistiek en verduurzaming internationale connectiviteit).

13.7 Via het Regionaal Mobiliteits Plan (RMP) geven we regionaal uitwerking aan het thema mobiliteit van het Klimaatakkoord. Dit doen we door als RMP samen te werken met lopende trajecten/programma's zoals MRA-platform Smart Mobility, Samen Bouwen aan Bereikbaarheid (SBaB) Duurzaam Mobiliteitsgedrag, Slimme & Schone logistiek en MRA-Electrisch. Zo zorgen we binnen de MRA voor:

- realisatie van kansrijke Smart Mobility-toepassingen
- aanpassing van het reisgedrag, waarmee we piekbelasting van het mobiliteitsnet tegengaan en duurzame mobiliteitsopties stimuleren
- verschoning van de logistiek én een verdere ontwikkeling van een regionaal netwerk van publieke oplaadpunten voor elektrisch vervoer.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 8 (mobiliteit inwoners en bezoekers, verduurzaming goederenvervoer en logistiek en verduurzaming internationale connectiviteit).

13.8 Hier gaat het om het faciliteren van de voorziene woningbouw (+250.000 woningen) volgens het polycentrische verstedelijkingsmodel en om de mate waarin voorzieningen en arbeidsplaatsen (beter) bereikbaar zijn vanuit de bestaande en nieuw te ontwikkelen gebieden voor verschillende groepen in de samenleving. In het bijzonder wordt hierbij ook gekeken naar de bereikbaarheid voor het goederenvervoer en het verminderen van de economische verlieskosten voor de logistieke sector.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 8 (mobiliteit inwoners en bezoekers, verduurzaming goederenvervoer en logistiek en verduurzaming internationale connectiviteit), ambitie 4 (werklocaties) en ambitie 5 (woningen).

13.9 De Verstedelijkingsstrategie MRA wil de kansen en beperkingen die het ruimtelijke systeem biedt aan individuen en groepen eerlijk verdelen over de bevolking om op die manier de MRA inclusiever te maken. Voor het mobiliteitssysteem betekent dit dat we ervoor willen zorgen dat verschillende groepen in staat zijn om voor hen relevante activiteiten te bereiken binnen redelijke reistijd en tegen redelijke moeite en kosten.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 8 (mobiliteit inwoners en bezoekers, verduurzaming goederenvervoer en logistiek en verduurzaming internationale connectiviteit).

13.10 Bij de doelstelling om de regio bereikbaar te houden, gaan we uit van het Daily Urban System; bereikbaarheid van, naar en in de MRA staat daarbij centraal. Naast de criteria die volgen uit brede welvaart, is voor de netwerken openbaar vervoer en weg ook specifiek gekeken waar knelpunten optreden en wordt ook ingezet op een goede ruimtelijke structuur van de regio, zodat afstanden tussen herkomst en bestemming kleiner wordt.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 8 (mobiliteit inwoners en bezoekers, verduurzaming goederenvervoer en logistiek en verduurzaming internationale connectiviteit).

13.11 Daarnaast zetten ook in op gedragsmaatregelen zoals mijden en spreiden om drukken spitsen te voorkomen. En zetten we ook op andere manier in op het zo optimaal mogelijk benutten van de bestaande infrastructuur.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 8 (mobiliteit inwoners en bezoekers, verduurzaming goederenvervoer en logistiek en verduurzaming internationale connectiviteit).

13.12 Met de denken vanuit de brede welvaart maken we de stap van het denken vanuit de systemen naar het centraal stellen van de mens. Het gaat erom dat er een fijn, betaalbaar en toegankelijk systeem voor de mens is, zodat mensen prettig kunnen bewegen en wonen. Het mobiliteitssysteem passen we daarop aan.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 8 (mobiliteit inwoners en bezoekers, verduurzaming goederenvervoer en logistiek en verduurzaming internationale connectiviteit) en het begrip Brede Welvaart.

13.13 We proberen in de MRA ook die opties te bieden die passen bij wat de mensen nodig hebben en wat aansluit bij hun mogelijkheden en behoeften. Ieder mens is immers anders.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 8 (mobiliteit inwoners en bezoekers, verduurzaming goederenvervoer en logistiek en verduurzaming internationale connectiviteit).

13.14 Aan de andere kant is de ruimte in onze regio beperkt en groeit de mobiliteit nog steeds: we kunnen we niet meer alle mobiliteit op elk gewenst moment faciliteren. Daarom proberen we mensen te verleiden op andere tijden te reizen of die keuzes te maken die zo min mogelijk ruimte innemen: de actieve vervoerswijzen lopen en fietsen zijn daarbij favoriet. Bij grotere afstanden is het ov een goede optie. De auto blijft overal in de regio mogelijk, maar waar ov of fiets een optie zijn, stimuleren we die te gebruiken zodat voor het autoverkeer dat noodzakelijk is nog steeds de ruimte blijft.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 8 (mobiliteit inwoners en bezoekers, verduurzaming goederenvervoer en logistiek en verduurzaming internationale connectiviteit) en het begrip Brede Welvaart.

13.15 We zetten in op het verminderen van de tweede of zelfs derde auto per huishouden.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 8 (mobiliteit inwoners en bezoekers, verduurzaming goederenvervoer en logistiek en verduurzaming internationale connectiviteit)

13.16 De MRA is een hele diverse regio, het metropolitane centrum van Amsterdam maakt er deel vanuit, maar ook hele landelijke gebieden. Ook het type werkgelegenheid, de woonwerkbalans en de inkomenspositie verschillen per subregio in de MRA. De mobiliteit in de MRA moet dan ook maatwerk zijn: elk deel van de regio is anders, ieder gebied vraagt weer om andere oplossingen. Het is wel de gedachte dat in ieder gebied verschillende vervoersopties tot de mogelijkheden behoren, zodat er altijd een bij de persoon en het gebied passende keuze gemaakte kan worden.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 8 (mobiliteit inwoners en bezoekers, verduurzaming goederenvervoer en logistiek en verduurzaming internationale connectiviteit)

13.17 We gaan uit van de 7 sturingsprincipes van het Multimodaal Toekomst Beeld (MTB)

- Principe 1: stem verstedelijking nog beter af op de kwaliteit van de bereikbaarheid en nabijheid
- Principe 2: afremmen en spreiding van de mobiliteitsgroei
- Principe 3: Verbeter stedelijke en regionale fietsnetwerken
- Principe 4: ontwikkel regionale hubs per corridor, dichtbij en verder van de steden
- Principe 5: neem goederenvervoer integraal mee in de bereikbaarheids- en verstedelijkingsopgave
- Principe 6: Stapsgewijs ontvlechten van openbaar vervoer
- Principe 7: ringen draaiende houden

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 8 (mobiliteit inwoners en bezoekers, verduurzaming goederenvervoer en logistiek en verduurzaming internationale connectiviteit)

13.18 Het Multi Modaal Toekomstbeeld (MTB) is opgesteld binnen het programma Samen Bouwen aan Bereikbaarheid - een Rijks-regio samenwerking - en vervolgens vastgesteld in het Bestuurlijk Overleg MIRT (najaar 2022). Het werken aan de principes van het MTB is dus een gezamenlijke activiteit van Rijk en regio. Binnen deze principes zijn er echter veel activiteiten die de regio (gemeenten en provincies) ook zelf ter hand kan nemen. Het voorstel is daarom om het onderdeel Mobiliteit in de MRA Agenda vooral daarop te richten.

Plek in de nieuwe MRA Agenda: Dit punt valt onder ambitie 8 (mobiliteit inwoners en bezoekers, verduurzaming goederenvervoer en logistiek en verduurzaming internationale connectiviteit)

B. Van de huidige naar de nieuwe agenda

In de huidige agenda zijn 16 uitvoeringslijnen opgenomen, verdeeld over vier bestuurlijke opdrachten. In dit deel van de nota van beantwoording is inzichtelijk gemaakt hoe de huidige agenda een plek krijgt in de nieuwe agenda. Dit is gedaan door per uitvoeringslijn inzichtelijk te maken hoe we die een plek hebben gegeven.

Uitvoeringslijn uit de huidige agenda:
0.1 Samenbindende visie op de regio en de samenwerking

Hoe dit vorm krijgt in de nieuwe MRA Agenda: De nieuwe MRA Agenda is opgebouwd uit inhoudelijke ambities voor de langere termijn. Het is daarmee een meer visionair document dan voorgaande edities van de MRA agenda, die waren opgebouwd uit acties of uitvoeringslijnen. De wijze waarop we met elkaar samenwerken (en onze visie daarop) leggen we tegenwoordig vast in de Samenwerkingsafspraken.

Uitvoeringslijn uit de huidige agenda:
0.2 - Samenwerking Rijk en EU

In de huidige agenda gaat deze uitvoeringslijn vooral over onze lobby en public affairs activiteiten.

Hoe dit vorm krijgt in de nieuwe MRA Agenda: De nieuwe MRA Agenda is opgebouwd uit inhoudelijke ambities. Voor vrijwel al die ambities is lobby belangrijk. We operationaliseren dat per ambitie in het Meerjarig Uitvoeringsprogramma, en over welke inhoudelijke punten we centraal stellen in onze lobby, stemmen we af in de PHO's, Platforms en het MRA Bestuur.

Uitvoeringslijn uit de huidige agenda:
0.3 - De MRA als netwerk organisatie

In de huidige agenda gaat deze uitvoeringslijn over de samenwerking met de Amsterdam Economic Board, de ROM InWest en over congressen en conferenties.

Hoe dit vorm krijgt in de nieuwe MRA Agenda: De nieuwe MRA Agenda is opgebouwd uit inhoudelijke ambities. Samenwerking met partijen als de Board, de ROM en het organiseren van congressen en evenementen blijven belangrijk, we beschouwen het echter als middelen om onze ambities te bereiken, en niet als op zichzelf staande ambities. Het blijft dus belangrijk, en we gaan er mee door, en we stellen ze in het licht van de inhoudelijke ambities die we met elkaar in de MRA Agenda benoemen.

Uitvoeringslijn uit de huidige agenda:
0.4 - Kennishuis MRA

In de huidige agenda gaat deze uitvoeringslijn vooral over kennisdeling.

Hoe dit vorm krijgt in de nieuwe MRA Agenda: Ook kennisdeling beschouwen we als middel om onze ambities te bereiken, en niet als een op zichzelf staande actie. Het blijft dus belangrijk, en we gaan er mee door, en we stellen ze in het licht van de inhoudelijke ambities die we met elkaar in de MRA Agenda benoemen.

Uitvoeringslijn uit de huidige agenda:

0.5 – Verantwoording

In de huidige agenda bestaat deze uitvoeringslijn vooral uit de communicatie inspanningen die we doen ihkv transparantie en draagvlak voor de samenwerking.

Hoe dit vorm krijgt in de nieuwe MRA Agenda: Ook communicatie beschouwen we als middel om onze ambities te bereiken, en niet als een op zichzelf staande actie. Het blijft dus belangrijk, en we gaan er mee door, en we stellen ze in het licht van de inhoudelijke ambities die we met elkaar in de MRA Agenda benoemen.

Uitvoeringslijn uit de huidige agenda:

1.1 - Regionale Economische Strategie

In de huidige agenda bestaat deze uitvoeringslijn grotendeels uit het opstellen van deelregionale economische profielen.

Hoe dit vorm krijgt in de nieuwe MRA Agenda: In de nieuwe MRA Agenda hebben we een ambitie opgenomen voor werklocaties (ambitie 4). Onderdeel daarvan (in het Meerjarig Uitvoeringsprogramma) is ook het opstellen van deelregionale profielen, die benut kunnen worden in de bedrijventerreinenstrategie en de kantorenstrategie. Daarnaast is een ambitie opgenomen voor het versterken van de concurrentie en innovatiekracht (ambitie 2), die inhoudelijk ook sterk raakt aan deze huidige uitvoeringslijn.

Uitvoeringslijn uit de huidige agenda:

1.2 – Werklocaties

In de huidige agenda bestaat deze uitvoeringslijn uit de bedrijventerreinenstrategie, PLABEKA en het Projectbureau Herstructurering Bedrijventerreinen.

Hoe dit vorm krijgt in de nieuwe MRA Agenda: In de nieuwe MRA Agenda hebben we een ambitie opgenomen voor werklocaties (ambitie 4). Alle activiteiten die nu onder de huidige uitvoeringslijn voor werklocaties vallen, vallen straks naar verwachting ook onder de activiteiten die we opnemen in het Meerjarig Uitvoeringsprogramma

Uitvoeringslijn uit de huidige agenda:

1.3 – Human Capital

In de huidige agenda bestaat deze uitvoeringslijn uit verschillende projecten en programma's op het gebied van onderwijs en arbeidsmarkt

Hoe dit vorm krijgt in de nieuwe MRA Agenda: In de nieuwe MRA Agenda hebben we een ambitie opgenomen voor arbeidsmarkt (ambitie 3). Veel van wat we nu doen kan straks wellicht ook benut worden in de acties voor de nieuwe ambitie. Omdat Brede Welvaart een van de leidende principes zal worden in de nieuwe MRA agenda zal ook de sociale invalshoek bij dit punt nadrukkelijker aan de orde komen. Er loopt op dit moment al een onderzoekstraject in opdracht van het MRA Bestuur en in samenwerking met het PHO Sociaal en het Platform Economie: de acties die hier straks mogelijkerwijs uit voortvloeien kunnen goed een plek krijgen in het Meerjarig Uitvoeringsprogramma voor deze ambitie.

Uitvoeringslijn uit de huidige agenda:

1.4 – Aanjagen markt initiatieven en transitieopgaven

Voor deze uitvoeringslijn werken we momenteel vooral aan het onderwerp circulaire economie.

Hoe dit vorm krijgt in de nieuwe MRA Agenda: In de nieuwe MRA Agenda hebben we een ambitie opgenomen voor de circulaire regio (ambitie 1). Het is goed mogelijk dat de activiteiten die we nu uitvoeren voor circulaire economie straks ook goed in het Meerjarig Uitvoeringsprogramma passen voor deze ambitie.

Uitvoeringslijn uit de huidige agenda:

1.5 – Energie infrastructuur en data infrastructuur

Voor deze uitvoeringslijn werken we in de huidige agenda aan verschillende projecten, onderzoeken en activiteiten om ons netwerk te versterken, met name op het gebied van de energietransitie. Ook zijn er een beperkt aantal activiteiten uitgevoerd t.b.v. datacenters.

Hoe dit vorm krijgt in de nieuwe MRA Agenda: In de nieuwe MRA Agenda hebben we een ambitie opgenomen voor de klimaat neutrale regio (ambitie 1) en een ambitie voor het versterken van de (digitale) concurrentie en innovatiekracht (ambitie 2). Voor veel van de andere ambities die we hebben opgenomen is de schaarste van elektriciteit / netcongestie een belemmerende factor, en een afweging die we mee moeten wegen bij de keuzes die we maken.

Uitvoeringslijn uit de huidige agenda:

2.1 – Verstedelijkingsstrategie

In de huidige agenda hebben we voor deze uitvoeringslijn samen met het Rijk een verstedelijkingsstratregie en verstedelijkingsconcept opgesteld, en werken we nu aan uitvoeringsagenda's voor de NOVEX gebieden in de MRA

Hoe dit vorm krijgt in de nieuwe MRA Agenda: In de nieuwe MRA Agenda hebben geen aparte ambitie opgenomen voor de verstedelijkingsstrategie of de NOVEX: dit zijn geen opzichzelfstaande ambities, maar eerder middelen om onze ambities te verwezenlijken. Dat gezegd hebbende blijft structurele afstemming- en afspraken maken met het Rijk ontzettend belangrijk, en blijven we onze inspanningen in de NOVEX prioriteit geven.

Uitvoeringslijn uit de huidige agenda:

2.2 – Wonen

In de huidige agenda zijn we voor deze uitvoeringslijn bezig met allerlei projecten om woningbouw te stimuleren, duurzaamheid in die woningbouw te stimuleren, tot afspraken te komen voor aandachtsgroepen , enzovoort.

> **Hoe dit vorm krijgt in de nieuwe MRA Agenda:** In de nieuwe MRA Agenda hebben we een ambitie opgenomen voor woningen (ambitie 5). Door Brede Welvaart als uitgangspunt voor alle ambities te benoemen, zal dit onderwerp ook sterker een sociale invalshoek krijgen. Ook kent deze ambitie een nadrukkelijk relatie met veel andere ambities voor bijvoorbeeld werklocaties (ambitie 4), de klimaat neutrale regio (ambitie 1) en mobiliteit voor inwoners en bezoekers (ambitie 7)

Uitvoeringslijn uit de huidige agenda:

2.3 – Landschap

Voor landschap werken we momenteel aan verschillende activiteiten, variërend van onderzoeken naar bodem- en water sturend tot recreatie. Veelal gekoppeld aan de verstedelijkingsstrategie / uitvoeringsagenda NOVEX.

> **Hoe dit vorm krijgt in de nieuwe MRA Agenda:** In de nieuwe agenda hebben we een ambitie voor cultuurhistorisch erfgoed en landschap opgenomen (ambitie 6). Landschap raakt daarnaast ook aan veel andere ambities, en zal vanuit brede welvaart als waarde onderdeel uitmaken van afwegingen / keuzes die we maken bij die andere ambities.

Uitvoeringslijn uit de huidige agenda:

2.4 – Transitieopgaven leefomgeving

In de huidige MRA Agenda gaat deze uitvoeringslijn over klimaatadaptatie en de energietransitie. Het heeft sterke relaties met andere uitvoeringslijnen als bouwen en wonen en de werklocaties.

> **Hoe dit vorm krijgt in de nieuwe MRA Agenda:** In de nieuwe MRA Agenda hebben we een ambitie opgenomen voor een klimaat neutrale regio (ambitie 1); daar valt ook klimaatadaptatie onder voor klimaatverandering die reeds plaatsvindt. Ook eventuele activiteiten voor de energietransitie behoren daartoe. Daarnaast is Brede Welvaart als uitgangspunt voor alle ambities benoemd: dat dwingt ons bij alle andere ambities ook om na te denken bij de keuzes die we moeten maken hoe we ervoor kunnen zorgen dat we toekomstige generaties of mensen elders niet opzadelen met de negatieve effecten van onze keuzes.

Uitvoeringslijn uit de huidige agenda:

2.5 – Kunst, Cultuur en Erfgoed

In de huidige MRA Agenda heeft deze uitvoeringslijn sinds Corona stil gelegen. In de Corona tijd was de culturele sector druk doende zich door de crisis te slepen.

Hoe dit vorm krijgt in de nieuwe MRA Agenda: In de nieuwe Agenda hebben we een ambitie opgenomen voor cultuurhistorisch erfgoed en landschap (ambitie 6). Cultuur is daarnaast een belangrijke waarde bij de ambitie voor concurrentie en innovatiekracht, de ambitie voor woningen en de ambitie voor recreatie en toerisme

Uitvoeringslijn uit de huidige agenda:

2.6 – Recreatie en Toerisme

In de huidige agenda bestaat deze uitvoeringslijn uit een groot aantal activiteiten, gericht op het spreiden van toerisme en het inzetten op hoogwaardig toersime ipv massa toerisme.

Hoe dit vorm krijgt in de nieuwe MRA Agenda: In de nieuwe MRA Agenda hebben we een ambitie opgenomen voor toerisme en recreatie (ambitie 7). Doel van ambitie 7 is om recreatie en toerisme vooral bij te laten dragen aan de leef kwaliteit van de inwoners, en daar onze keuzes ook op te baseren.

Uitvoeringslijn uit de huidige agenda:

3.1 – Schaalsprong mobiliteitssysteem

In de huidige agenda beogen we met deze uitvoeringslijn een gezamenlijke strategie in het mobiliteitssysteem te krijgen, met aandacht voor de samenhang met andere uitvoeringslijnen als wonen, werken, duurzaamheid, etc.

Hoe dit vorm krijgt in de nieuwe MRA Agenda: In de nieuwe MRA Agenda hebben we een ambitie opgenomen voor mobiliteit voor inwoners en bezoekers (ambitie 8), waarin we ook nadrukkelijk kijken naar andere ambities (werklocaties, wonen, etc.), en het leidend principe Brede Welvaart uiteraard ook van toepassing is, waardoor ook hier de sociale invalshoek vorm krijgt.

Uitvoeringslijn uit de huidige agenda:

3.2 – Fiets

Het doel van deze uitvoeringslijn in de huidige MRA agenda is een samenhangend en hoogwaardig fietsroute netwerk.

Hoe dit vorm krijgt in de nieuwe MRA Agenda: In de nieuwe MRA Agenda hebben we een ambitie opgenomen voor mobiliteit voor inwoners en bezoekers (ambitie 8). Daar valt de modaliteit fiets nu ook onder. Sterker nog: vanuit Brede Welvaart (en dan met name het gezondheidsaspect) krijgt de fiets (en voetgangers) de voorkeur boven andere modaliteiten.

Uitvoeringslijn uit de huidige agenda:

3.3 – Duurzame en innovatieve mobiliteit

In de huidige MRA agenda voeren we bij deze uitvoeringslijn een breed scala aan acties uit op het gebied van o.a. Smart Mobility, MAAS, verduurzaming van mobiliteit, enzovoort.

Hoe dit vorm krijgt in de nieuwe MRA Agenda: In de nieuwe MRA Agenda hebben we een ambitie opgenomen voor mobiliteit voor inwoners en bezoekers, het verduurzamen van goederenvervoer en logistiek en voor het verduurzamen van de internationale connectiviteit (ambitie 8). Daarnaast is Brede Welvaart uitgangspunt voor alle ambities, waardoor duurzaamheid hoe dan ook een zwaarwegende factor wordt bij het maken van afwegingen.